

2) Representantforslag fra repr. Hansson om å trekke Statens pensjonsfond utland (oljefondet) ut av kullselskaper

Møte fredag den 5. juni 2015 kl. 9

President: Ole mic Thom messen

Dagsorden (nr. 83):

1. Innstilling fra finanskomiteen om forvaltningen av Statens pensjonsfond i 2014 (Innst. 290 S (2014–2015), jf. Meld. St. 21 (2014–2015))
2. Innstilling fra finanskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentanten Rasmus Hansson om å trekke Statens pensjonsfond utland (oljefondet) ut av kullselskaper (Innst. 291 S (2014–2015), jf. Dokument 8:42 S (2014–2015))
3. Innstilling fra finanskomiteen om finansmarknadsmeldinga 2014 (Innst. 292 S (2014–2015), jf. Meld. St. 22 (2014–2015))
4. Innstilling fra finanskomiteen om rapport fra Norges Banks representantskap for 2014 (Innst. 293 S (2014–2015), jf. Dokument 9 (2014–2015))
5. Innstilling fra finanskomiteen om endringer i sentralbankloven (organiseringen av Norges Bank) (Innst. 299 L (2014–2015), jf. Prop. 90 L (2014–2015))
6. Innstilling fra finanskomiteen om statsrekneskapen 2014 (Innst. 294 S (2014–2015), jf. Meld. St. 3 (2014–2015))
7. Innstilling fra finanskomiteen om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 283/2014 av 12. desember 2014 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 248/2014 om tekniske krav til kredittoverføringer og direkte debiteringer i euro (Innst. 297 S (2014–2015), jf. Prop. 100 S (2014–2015))
8. Innstilling fra finanskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Marianne Marthinsen og Hans Olav Syversen om å opprette et norsk offentlig eierskapsregister for å sikre åpenhet om eierskap i norske selskaper (Innst. 298 S (2014–2015), jf. Dokument 8:57 S (2014–2015))
9. Interpellasjon fra representanten Truls Wickholm til finansministeren:

«Utviklings- og fremvoksende industriland ble i perioden 2003–2012 tappet for 6 600 mrd. USD i ulovlig kapitalflukt. Kapitalflukten i perioden økte med gjennomsnittlig 9,4 pst. per år, dobbelt så raskt som BNP globalt. Tall fra IMF viser at noen land taper opp mot 15 pst. i skatteinntekter. International Bar Association mener at handlinger fra jurisdiksjoner som «oppmuntrer til eller tilrettelegger for misbruk av skatteregler, kan utgjøre et brudd på internasjonale menneskerettsforpliktelser». Når selskaper betaler for lite skatt, må vanlige folk betale mer. Norske bedrifter, arbeidstakere og investorer er taperne. Utvidet land-for-land-

rapportering vil synliggjøre uønsket skattetilpasning ved at inntekter, kostnader, skatt, produksjon og investeringer for alle land må oppgis i noter til årsregnskapet.

Vil regjeringen bekjempe problemet og innføre disse åpenhetskravene i utvidet land-for-land-rapportering?»

10. Referat

Presidenten: Representanten Linda C. Hofstad *Helleland*, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Representanten Snorre Serigstad Valen vil fremsette et representantforslag.

Snorre Serigstad Valen (SV) [09:01:05]: På vegne av representantene Karin Andersen, Kirsti Bergstø og meg selv har jeg gleden av å framsette et representantforslag om profitt i offentlig finansierte velferdstjenester.

Presidenten: Representanten Torgeir Knag Fylkesnes vil fremsette et representantforslag.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [09:01:31]: På vegne av representantane Audun Lysbakken, Kirsti Bergstø, Karin Andersen og meg sjølv vil eg fremje representantforslag om å stoppe stoppeklokkene og auke bemanninga i eldreomsorga.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Etter ønske fra finanskomiteen vil presidenten foreslå at sakene nr. 1 og 2 behandles under ett.

– Det anses vedtatt.

Sak nr. 1 [09:01:57]

Innstilling fra finanskomiteen om forvaltningen av Statens pensjonsfond i 2014 (Innst. 290 S (2014–2015), jf. Meld. St. 21 (2014–2015))

Sak nr. 2 [09:02:16]

Innstilling fra finanskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentanten Rasmus Hansson om å trekke Statens pensjonsfond utland (oljefondet) ut av kullselskaper (Innst. 291 S (2014–2015), jf. Dokument 8:42 S (2014–2015))

Presidenten: Etter ønske fra finanskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 10 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 20 minutter, Høyre 15 minutter, Framskrittspartiet 10 minutter og Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne 5 minutter hver.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning

2) Representantforslag fra repr. Hansson om å trekke Statens pensjonsfond utland (oljefondet) ut av kullselskaper

til seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen innenfor den fordelte taletid, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Torstein Tvedt Solberg (A) [09:03:26] (ordfører for sakene): Dagen i dag er en historisk dag. Et omfattende arbeid skal i dag avrundes med debatt og votering i Stortinget. Mest oppmerksomhet får nok vedtaket om å trekke fondet ut av kull, men samtidig skal Stortinget også foreta større og mindre justeringer i forvaltninga av verdens største statlige pensjonsfond.

Som saksordfører vil jeg først av alt takke komiteen for et fremragende arbeid. Den omfattende enigheten som i dag foreligger, er kanskje det tydeligste beviset på nettopp dette. Jeg har hatt tett kontakt med alle partiene, og gjennom konstruktivt samarbeid har vi nådd en felles enighet på tvers av tradisjonelle politiske skillelinjer, som jeg igjen vil kalle historisk.

Jeg vil minne om at Stortinget ikke var enstemmig da en vedtok å lage etiske retningslinjer. I dag er vi enstemmige når vi trekker oljefondet ut av kull og gjør flere andre viktige endringer.

Jeg vil spesielt takke representanten Svein Flåtten fra Høyre. Mer enn noen har han kjempet for å oppnå bred enighet, og han har en stor del av æren for den enigheten vi i dag har oppnådd.

I dag skriver vi klimahistorie, og jeg er usikker på om presidentskapet var bevisst datovalget, eller om en bare var heldig, for i dag – samme dag som vi fatter dette vedtaket om å trekke oljefondet ut av kull – markeres Verdens miljødag over hele verden. Slogordet for miljødagen i år er «Seven Billion Dreams. One Planet. Consume with Care.», og over hele verden markeres det i dag at både naturen, menneskene og verdensøkonomien er avhengig av at vi forvalter jordas ressurser på en bærekraftig måte. Jeg kan ikke tenke meg en bedre markering av Verdens miljødag enn den vi har i dag her i Stortinget. Som alltid på miljødager vil det bli noen taler med store ord, men i dag avsluttes dagen med handling, når Stortinget gjør et kraftfullt vedtak, som vi allerede ser inspirerer til bølger av handling over hele kloden. Slik blir denne dagen annerledes, og det er omsettinga fra ord til handling som gjør den historisk.

For et år siden sto jeg på denne talerstolen og var skuffet – skuffet over at vi ikke klarte å samle det flertallet som da fantes for å trekke fondet ut av kull. I dag står jeg her og er utrolig stolt over at vi har klart å samle et enstemmig storting bak et vedtak som for ett år siden virket helt umulig.

Marsjordren fra Stortinget er tydelig. SPU skal ut av kullgruver og kullkraftselskaper, og grensen trekkes tydelig opp på 30 pst. av selskapets virksomhet eller andel av inntektene. Det var en viktig forutsetning for Arbeiderpartiet at marsjordren fra Stortinget ble så tydelig, og at regjeringa fikk en klar tidstabell å forholde seg til. Det er nå regjeringas jobb å operasjonalisere dette vedtaket, men viktige forutsetninger ligger til grunn. Vedtaket slår fast at «gruveselskaper som selv eller gjennom enheter de kon-

trollerer», omfattes, som betyr at en ikke bare kan gjemme bort kullproduksjonen i underselskaper. Vedtaket slår også fast at 30 pst.-grensen er regelen. Det vil innebære et massivt nedsalg i selskaper som har sin hovedaktivitet i kull. Finansdepartementet har selv anslått eierandelene til en verdi av 40–50 mrd. kr i 70–80 selskaper.

Samtidig legger en vekt på framoverskuende vurderinger. Det betyr at en skal se positivt på selskaper som planlegger å redusere sin andel av kull, samtidig som en skal se negativt på selskaper som planlegger ytterligere investeringer i kull. Slik blir det nye produktbaserte uttrekkskriteriet nok et verktøy i arbeidet med ansvarlig forvaltning. Sett sammen med det nye atferdsbaserte kriteriet for klimaatferd og utslipp har vi styrket dette arbeidet betydelig i år, og jeg har store forventninger til NBIMs oppfølging og operasjonalisering av denne helhetlige kjeden av virkemidler.

Vi har samtidig ivaretatt den ansvars- og rolledelinga som kjennetegner forvaltninga av fondet. Stortinget tar seg av den prinsipielle beslutninga. Operasjonaliseringa tar NBIM, Etikkrådet og regjeringa seg av.

Jubelropene etter at enigheten ble kjent, har vært mange, men kynikerne har stilt seg i kø for å kritisere de hodeløse folkevalgte på Stortinget. Det er to argumenter som har fascinert meg spesielt, og som jeg vil kommentere – først påstanden om at uttrekket av kull har politisert forvaltninga av fondet. Det er jo en viss ironi i at Stortinget blir kritisert for å drive med politikk; vanligvis er det motsatt. Men disse kritikerne trenger nok en historietime: Det var politikk da oljefondet ble opprettet. Det var politikk da de etiske retningslinjene ble innført. Det var politikk da vi trakk oss ut av tobakk og våpen. Og ja: Det er politikk å trekke oljefondet ut av kull. Det er på ingen måte noe nytt vi gjør i dag; vi fortsetter en årelang tradisjon med skrittvis utvikling av forvaltninga.

Den andre påstanden er at vedtaket er sinnelagsetikk, og at vi kun er opptatt av symbolhandlinger på Stortinget. For det første skal en ikke undervurdere symboler. For det andre: Jo, vi har hørt på eksperter når vi har fattet dette vedtaket. For det tredje: Hadde vi kun hørt på disse kreftene, tviler jeg på at vi i det hele tatt hadde hatt et oljefond. Den sterkeste kritikken kom fra en tidligere ekspedisjonssjef i Finansdepartementet, og da er det kanskje på sin plass å minne om at det samme departementet var imot de etiske retningslinjene, og har jobbet imot flere av de viktigste utviklingene som vi har hatt av fondet gjennom tidene. Til syvende og sist er det kanskje ikke så dumt at det er de folkevalgte som får siste ord i slike saker.

Arbeiderpartiet er stolt av den skrittvis utviklinga av forvaltninga – som vi liker å kalle den internasjonale gullstandarden i ansvarlig forvaltning. En må gjerne være uenig i at neste skritt skal være uttrekk av kull, men en kan ikke både skryte av fondet og gullstandarden og være imot all utvikling. Beslutninga i dag er nok ikke feilfri. Den dekker heller ikke alt. Fondet vil fortsatt ha noen investeringer i kull, men vi tar det første viktige skrittet, og i månedene og årene som kommer, skal vi forbedre og forsterke dette vedtaket. Dette vedtaket markerer ikke slutten på noe arbeid, men selve startskuddet. Dagens vedtak plasserer nok

2) Representantforslag fra repr. Hansson om å trekke Statens pensjonsfond utland (oljefondet) ut av kullselskaper

en gang Norge og forvaltninga av SPU i tet, der vi leder an i utviklinga, tar de første viktige skrittene og baner vei for andre.

Jeg har allerede kalt denne dagen historisk, men jeg tror ikke vi i dag fullt ut forstår omfanget og ringvirkningene dagens beslutning vil få. De tror jeg blir større enn noen av oss kan forestille oss her i dag. Slik er det når en går foran og tar de første skrittene. Jeg ser fram til å følge denne saken videre.

Vi markerer også andre viktige skritt i dag: enstemmig henstilling til NBIM om å opprette et eget forventningsdokument om menneskerettigheter, som også omhandler urfolks- og arbeidstakerrettigheter. Utarbeidelsen av forventningsdokumenter har vært vellykket og gitt klare resultater. Fondets klare posisjon som en langsiktig investor bidrar til ekstra tyngde i eierskapsutøvelsen om langsiktige problemstillinger, som f.eks. klimaendringer og menneskerettigheter. En har allerede utarbeidet et dokument for å klargjøre overfor selskaper hvilke forventninger banken har som investor relatert til barns rettigheter og barnarbeid spesielt. Dokumentet er basert på FNs konvensjon om barns rettigheter og ILOs konvensjoner som omhandler barnarbeid. Det er dette arbeidet Stortinget vil bygge videre på.

Menneskerettigheter er et område Stortinget er opptatt av, og de positive resultatene en har oppnådd når det gjelder barns rettigheter, som er en viktig del av menneskerettighetene, bør det nå bare bli flere av.

Det er liten tvil om at dette er et komplisert og komplekst arbeid, og det fordrer en omfattende prosess å komme fram til et helhetlig forventningsdokument om menneskerettigheter. Vår forventning er at en også i dette dokumentet konsentrerer arbeidet rundt aktiviteten i de selskapene en er eier i. En skal ikke glemme de andre leddene i verdikjeden, men områder som urfolks- og arbeidstakerrettigheter er i kjernen av de fleste selskapers hovedvirksomhet. Arbeiderpartiet har som sagt store forventninger til dette forventningsdokumentet.

Samtidig som vi videreutvikler forvaltninga av fondet, må også tilsynet, kontrollen og åpenheten rundt fondet utvikles. Slik sikrer en brede og åpne debatter, og kun slik sikrer en at det norske folk får eierskap til fondet. Og som alt annet rundt Statens pensjonsfond utland har Norges Bank og NBIMs system for styring, kontroll og tilsyn vært gjenstand for gradvis justering og forbedring parallelt med fondets utvikling. Men fra tid til annen ser en også behov for en grundigere helhetlig gjennomgang av disse systemene. Arbeiderpartiet er derfor veldig glad for at regjeringa har fulgt opp den interpellasjonsdebatten vi hadde i vår, og nå legger opp til en helhetlig gjennomgang av sentralbankloven og strukturen rundt fondet. Sist vi hadde en slik gjennomgang, med påfølgende endringer, var da gjeldende sentralbanklov ble vedtatt i 1985 – det året jeg ble født.

Stortinget har blitt enig om noen viktige presiseringer og forventninger til det arbeidet som nå er satt i gang. Den helhetlige gjennomgangen av styrings- og kontrollstrukturen bør vurdere representantskapets rolle og mandat som stortingsoppnevnt kontrollorgan, diskutere forbedringer rundt Stortingets mål om åpenhet og ikke minst

vurdere ulike styringsformer, herunder også eget styre for NBIM. Målet er ikke å tegne opp en ny struktur, men at vi setter i gang en prosess. Jeg ser fram til å drøfte ulike modeller på grunnlag av utvalgets innstilling.

Utviklinga av forvaltninga vil fortsette i årene som kommer. Jeg ser spesielt fram til neste års omtale av den nye organiseringa av Etikkrådet. Stortinget har vært klar på at en vil ha et uavhengig og åpent arbeid i Etikkrådet, og vi vil lese den evalueringa grundig.

Jeg vil igjen takke komiteen for et fremragende samarbeid. Dagen i dag blir historisk, og jeg er stolt over at et samlet storting i dag samles rundt et historisk vedtak om å trekke oljefondet ut av kull.

Svein Flåtten (H) [09:14:04]: Statens pensjonsfond utlands historie er kort når vi ser bakover, men dets fremtid er antakelig svært, svært lang – om det ikke er i evighetens perspektiv, så i hvert fall i et flergenerasjonsperspektiv. Derfor er de årlige meldingene som vi her behandler, små stoppesteder underveis. Det vil komme opp viktige saker, mindre viktige saker, store saker, men det vil være stoppesteder i en lang reise, og derfor tror jeg det er viktig å holde oppe det som ble sagt da den aller første meldingen om oljevirkosomheten ble lagt fram, nemlig i 1974, for da sa man at oljeinntektene skulle brukes til å utvikle «et kvalitativt bedre samfunn». Det sa man i 1974. Det er det vel tillatt å si at vi etter hvert har fått. Man skulle også unngå at resultatet bare ble en rask og ukontrollert vekst i bruken av materielle ressurser uten at samfunnet ellers blir endret. Det som har vært resultatet, er at avkastningen av oljefondet har betydd svært mye inn i de årlige budsjettene, så den langsiktige forvaltningen av formuen er viktige verdivalg – det er helt overordnede hensyn for enhver regjering, og for ethvert storting, uansett partifarger og sammensetninger. Slik har det vært, og slik kommer det til å være – forhåpentligvis.

Fondets forvaltning har alltid båret preg av det langsiktige, av mindre justeringer og tilpasninger og av mest mulig politisk konsensus. Investeringsstrategiene er utviklet over tid. Det er de små skritt, det er basert på grundige faglige vurderinger, økonomiske analyser av norske eksperter, utenlandske eksperter, finansiell teori, forskningsbasert kunnskap, investeringserfaring – alt dette er sentrale elementer når nye strategier og ikke minst endringer skal forankres. Viktige endringer må alltid være bredest mulig forankret i Stortinget. På den måten oppnår man en god og langsiktig forvaltning.

Selve organisasjonen i fondet ligger, trass i endringer, fast. Finansdepartementet har det overordnede ansvar, forvaltningen utføres av Norges Bank, mandatet gis av Finansdepartement, forankringen skjer her – og tilsynet føres av representantskapet i Norges Bank, som er oppnevnt av Stortinget. Så må vi heller aldri miste av syne at det overordnede målet for fondets forvaltning er høyest mulig avkastning til en moderat risiko. Det har med det jeg sa innledningsvis, å gjøre, om å skape «et kvalitativt bedre samfunn», som det ble sagt for 40 år siden.

Mer velferd kan finansieres ved hjelp av fondet, og det har også i alle år vært enighet om – det skrives fra komi-

2) Representantforslag fra repr. Hansson om å trekke Statens pensjonsfond utland (oljefondet) ut av kullselskaper

teen i innstillingen, det skrives i regjeringens melding – at fondet ikke er et politisk virkemiddel, selv om det er riktig, som saksordføreren sier, at politikk er det i det meste.

En nedsatt ekspertgruppe sa i fjor at det å forfølge ikke-finansielle mål i forvaltningen kan ha kostnader i form av lavere velferd for fremtidige generasjoner. Så det vil alltid være en balanse i forvaltningen, vi vil alltid stilles overfor noen nye utfordringer ved hver eneste melding, både i eierrollen og hvordan forvaltningen skal skje.

Endringer i aktivaklasse, f.eks., er et eksempel på langsom endring i investeringsstrategien. Helt siden 2008 har investeringen i eiendom økt, men sakte, i tråd med beslutningene. Det har vært en overgang fra rentepapirer til aksjer. Det vurderes å øke grensen for eiendomsinvesteringer. Vi får en gjennomgang av hvorvidt det skal åpnes for investeringer i uotert infrastruktur – alt med det formål å bedre avkastningen, men også forbedre forholdet mellom avkastning og risiko i tråd med det som er den overordnede målsettingen. Økte investeringer i fornybar energi er et slikt eksempel, men alltid med de samme krav til avkastning og risiko. Slik er det også når man etter hvert går inn i eiendom, noe som selvsagt bringer med seg enda flere utfordringer for forvaltningen, ikke minst med styringen med kunnskapen om hva man går inn i.

Fondets risiko i klima- og miljøspørsmål vil stadig bli mer aktuelt. Det kan være en betydelig finansiell risiko for fondets langsiktige avkastning, og det er jo også noe av det spørsmålet som har vært tatt opp i forbindelse med årets diskusjon rundt investering i kullselskaper. Det skal jeg komme tilbake til. Men den finansielle risikoen må man da balansere og se i sammenheng med de etiske spørsmål som reises. Ekspertgruppen som arbeidet med disse spørsmålene gjennom 2014, la da også opp til å innføre et nytt såkalt atferdsbasert kriterium rettet inn mot selskapers utslipp av klimagasser i retningslinjene for observasjon og utelukkelse. Dette var svært viktig. Stortinget har vært helt enige om det. Det har hatt litt for lite fokus etter min mening, for dette vil få preg nærmest av en generalklausul som kan brukes i veldig mange sammenhenger. I tillegg legger regjeringen opp til å styrke oppfølgingen av Norges Banks arbeid med eierskapsutøvelse og risikovurdering knyttet til klimarisiko, for det er en stor diskusjon hvorvidt eierskapspåvirkning gjennom det å eie gjennom selskapene, er viktig – og viktigere enn f.eks. det med observasjon og utelukkelse. Dette vil være to virkemidler som bør brukes parallelt, men eierskapspåvirkningen er helt sentral.

Ansvarlighet i forvaltningen er helt sentralt. Den finansielle avkastningen på sikt vil være helt avhengig av at vi har en bærekraft i både økonomisk, miljømessig og ikke minst samfunnmessig forstand, og at vi har velfungerende og legitime finansmarkeder. Derfor er ansvarlig selskapsstyring og miljømessige samfunnmessige forhold i forvaltningen stadig viktigere og blir lagt stadig større vekt på. De etiske retningslinjene som vi har hatt i godt ti år, oppdateres og revideres hele tiden. Den arbeidsdelingen som vi nå har etter noen mindre endringer i fjor, hvor Norges Bank treffer beslutninger om observasjon og utelukkelse etter råd fra Etikkrådet, og hvor Finansdepartementet oppnevner medlemmer i Etikkrådet etter innstilling fra

Norges Bank, legger godt til rette for et samspill av virkemidlene innen ansvarlig forvaltningsvirksomhet. Det har med standardsettinger å gjøre, det har med eierskapsutøvelse å gjøre, det har med fortløpende risikohåndtering å gjøre, og det har med utelukkelsesprosesser å gjøre.

Jeg tror at det rammeverket vi nå har, gir en god støtte for kommunikasjon og koordinering mellom Etikkrådet som rådgiver og Norges Bank som forvalter og endelig beslutningstaker.

La meg også si, så vi ikke glemmer det i denne debatten, at Statens pensjonsfond utland hadde et utmerket år i fjor med en god avkastning. Forvaltningen synes å være kostnadseffektiv. Det store spørsmålet for vårt fond fremover vil være utviklingen i fondsverdiene, fordi tilførselen er i ferd med å stoppe opp av flere grunner, av helt opplagte grunner, som jeg ikke behøver å holde noe foredrag om her. Oljeprisene går ned, investeringene reduseres og sammen med lave rentenivåer er dette en betydelig utfordring for fondet til å skaffe den avkastningen som er målsettingen. Økningen i eiendomsportefølje, andre investeringer, uotert infrastruktur, om det kommer, kan sikkert oppveie noe av dette, men vil da, som tidligere nevnt, være mer krevende forvaltningsmessig.

I den innstillingen vi behandler i år, har det vært rettet et betydelig søkelys mot investeringer og virkemiddelbruken i kull- og petroleumsselskaper. Dette har vært en debatt som har gått både nasjonalt og internasjonalt. Jeg er veldig glad for at sluttresultatet av dette har blitt en svært balansert inngang til det, med et stort flertall – faktisk står hele komiteen bak – som hele tiden har passet på det som saksordføreren også sier, nemlig at rolledelingen mellom hvem som gjør hva, altså hva Stortinget skal gjøre for å gi signaler, for å gi et veikart om hva regjeringen videre skal gjøre, om hvordan Norges Bank skal håndtere dette, har vært svært viktig. Og når Stortinget da sier at det er hensiktsmessig med et nytt produktbasert kriterium for observasjon og utelukkelse i tilknytning til kullselskaper, er dette en sak som nå vil bli håndtert av Norges Bank og Etikkrådet. De skal vurdere hvordan man hensiktsmessig kan avgrense og operasjonalisere hvordan dette kan håndteres. Det gjelder da gruveselskaper, og det gjelder kraftprodusenter, som har en vesentlig del av sin virksomhet knyttet til kull som brukes til energiformål. Man har da fått denne 30 pst.-regelen, som ikke er en absolutt regel, men som bør være den som gir dette vesentlighetsbegrepet.

Jeg mener at Stortinget har gitt regjeringen et godt veikart, at Norges Bank og Etikkrådet har fått et godt veikart til å komme tilbake til Stortinget med det Stortinget har bedt om, nemlig hvordan dette kan operasjonaliseres på en hensiktsmessig måte. Dette er ikke bare snakk om hvordan man skal håndtere observasjon, hvordan man skal håndtere utelukkelse – det ligger også her at påvirkningen gjennom eierskap skal gå side om side med dette. Jeg synes at det resultatet vi til slutt fikk, og som alle kan slutte seg til, ikke har vært slik at det har gitt gevinster for noen og tap for andre. Min oppfatning er at vi var kommet til et stoppested hvor man gir disse beskjedene, men over det hele oppfatter jeg at det man mente i 1974, om at fondet alltid må gi bidrag til det som da

2) Representantforslag fra repr. Hansson om å trekke Statens pensjonsfond utland (oljefondet) ut av kullselskaper

ble skrevet, «et kvalitativt bedre samfunn», er helt avgjørende.

Ja, det er en viktig sak, som saksordføreren ga uttrykk for, at man går inn og ser på kull og kullgruveselskaper med en rekke kriterier som vi har lagt til rette for, gjennom et kart som er Stortingets signaler om hvordan dette skal håndteres. Men jeg er veldig glad for – i tillegg til det at vi er enige – at vi har holdt på den ansvars- og rollefordelingen som alltid ligger i dette, for jeg tror at hvis vi begynner å tukle med den, vil det også kunne gå ut over den avkastningen som fondet skal gi. Selv om Høyre alltid er opptatt av penger – selvfølgelig, vil noen si, jeg snakker mye om det – ligger det i dette at når over 10 pst. av våre budsjetter hvert år hentes fra fondet, er det helt sentralt å ha en god balanse i dette.

Jeg benytter anledningen til slutt til å takke saksordføreren for et godt arbeid. Han har brukt veldig mye tid på å forene Stortinget best mulig om dette og har jo lyktes bra med det, i hvert fall med akkurat dette temaet som jeg tok opp til slutt. All ære for den jobben, det å forene ganske motstridende oppfatninger inn i det systemet vi hele tiden må ha.

Så er det ikke annet å gjøre til slutt enn å ønske oss selv lykke til med fondets videre virksomhet. Vi vet, vi som jobber med finanspolitikk, at når vi kommer til de neste stoppesteder – ikke i å behandle fondet, men i å behandle våre budsjetter – vil dette alltid være viktig for oss.

Tom E.B. Holthe (FrP) [09:29:22]: Det oljefondet vi har i dag, har vært en kjempesuksess, og fondet representerer nå hele 1,3 mill. kr per innbygger i Norge. Nøkkelen til suksessen har vært og er at man har overlatt investeringsbeslutningen til fagfolk i Norges Bank. Fondet har vært en langsiktig investor med et klart finansfaglig mål om høyest mulig avkastning til en moderat risiko.

For Fremskrittspartiet er det viktig at man i størst mulig grad holder fast ved oljefondets finansfaglige mål og overlater investeringsbeslutningene til vår ekspertise i Norges Bank og Norges Bank Investment Management, NBIM. Vi bør ikke komme i en situasjon der våre fagfolk i Norges Bank får stadig færre bransjer å investere i.

Fremskrittspartiet måtte konstatere at et bredt flertall på Stortinget ønsker seg et produktbasert uttrekk av kullselskaper. Konsekvensene kunne ha vært svært negative, og vi valgte derfor å forhandle oss fram til en mest mulig forsvarlig løsning. Flertallet ber nå Norges Bank og Etikkrådet om vurderinger av hvordan et slikt kriterium mest hensiktsmessig kan avgrenses. Det er bare selskaper med 30 pst. eller mer av sin virksomhet innen kull som vil kunne utestenges, og grensen på 30 pst. er ikke absolutt. Så lenge selskaper har en ambisjon om å selge seg ut av kullvirksomheten eller går over til mer fornybar energi, er det ikke sagt at man må selge seg ut dersom selskapene på sikt reduserer til under 30 pst. Folk flest skjønner at verden ikke slutter å bruke kull dersom oljefondet trekker seg ut av kullselskapene over hele verden. Den norske stat vil f.eks. fortsette å hente ut store mengder kull på Svalbard. Man bør kunne stille seg spørsmålet om oljefondets rolle er å være globalt moralpoliti, eller om det er bedre at olje-

fondet fortsetter å forvalte på en ansvarlig og langsiktig måte, basert på objektive kriterier. Store statlige investeringer på tvers av landegrensene blir møtt med skepsis i utlandet. Det norske oljefondet kan bli stengt ute fra viktige markeder hvis fondet blir oppfattet som en politisk aktør.

Jeg har merket meg at Sosialistisk Venstreparti og Venstre fremmer et forslag om at oljefondet eksplisitt skal pålegges å følge ILO-konvensjon nr. 169. La meg minne om at dette er en konvensjon som bare 22 av 190 land i verden har sluttet seg til. Sverige har ikke ratifisert konvensjonen, og det har heller ikke Finland, USA, Kina, Tyskland, Storbritannia og Frankrike. To land står imidlertid sammen med Norge om denne konvensjonen: Venezuela og Bolivia. Jeg vil minne om at Fremskrittspartiet flere ganger har fremmet forslag her i Stortinget om at Norge bør trekke seg ut av denne konvensjonen.

Norge skal selvfølgelig følge de konvensjonene vi har knyttet oss til, men å pålegge oljefondet eksplisitt å følge opp kontroversielle enkeltkonvensjoner er i mine og Fremskrittspartiets øyne svært uheldig.

La meg få lov til å avslutte med å takke saksordføreren for godt samarbeid og for måten han la opp sitt arbeid på og inkluderte alle partier med god informasjon under hele forhandlingsprosessen.

M a r i t N y b a k k hadde her overtatt presidentplassen.

Hans Olav Syversen (KrF) [09:33:41] (komiteens leder): Først vil jeg også gi sterk honnør til saksordføreren for hans arbeid med denne stortingsmeldingen og det resultat som vi nå har. Men jeg synes også det er en stor styrke at det er en enstemmig innstilling, ikke minst når det gjelder et så viktig felt som vår felles sparekasse, som oljefondet er, og forvaltningen av den.

Siden 1974 var nevnt av representanten Svein Flåtten: Tidligere statsminister Lars Korvald sa omtrent den gangen at «Norge er et lite land i verden, i krig som i fred.» Det står seg sikkert også i dag, men akkurat når det gjelder dette fondet, er vi ingen liten aktør. Det vi gjør, blir lagt merke til av mange. Dette er et av verdens største fond. Det er også – og det skal vi rose oss selv for – et av verdens mest samfunnsansvarlige og åpne fond. Fondet er eier og minoritetsaksjonær i mer enn 9 000 selskaper, og det krever sitt å drive ansvarlig på alle nivåer ut ifra en slik portefølje. Vi støtter målet om høyest mulig avkastning innenfor et akseptabelt risikonivå.

Samarbeidspartiene Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre ba i fjor regjeringen om å utrede uttrekk fra oljefondets kullinvesteringer. Regjeringen satte ned en ekspertgruppe som ikke bare så på et eget uttrekk fra kull, men som også foreslo at klimaskade skulle bli et eget uttrekkskriterium rettet mot «handlinger eller unnlater som på et aggregert selskapsnivå i uakseptabel grad fører til utslipp av klimagasser.» Vi er meget tilfredse med dette forslaget. Kriteriet favner bredt og begrenses ikke til enkeltsektorer eller én type klimagass.

Jeg er også glad for at en samlet komité – som mye av denne debatten har vært preget av – har blitt enig om å trek-

2) Representantforslag fra repr. Hansson om å trekke Statens pensjonsfond utland (oljefondet) ut av kullselskaper

ke fondet ut av kull. Uten tvil kan vi si at kull er og blir den mest klimaskadelige formen for energiproduksjon. Derfor er det etter vårt syn sterke etiske grunner for et uttrekk. Vi ser fram til regjeringens forslag til kriterier for et slikt produktbasert uttrekk fra kull, selvsagt basert på de mål Stortinget har trukket opp i denne innstillingen som vi snart skal vedta.

Fra Kristelig Folkepartis side foreslår vi også et investeringsprogram innenfor Statens pensjonsfond utland, med formål om å investere i bedrifter og prosjekter innenfor energi- og miljøsektorer.

Jeg er enig i det som representanten Flåtten sa om eierstyring. Det er meget viktig, og forhåpentligvis vil det vedtaket vi gjør i dag, bidra til at selskaper endrer adferd. Da har vi oppnådd noe av det som er tenkningen bak denne innstillingen.

Vi støtter regjeringens forslag om å se nærmere på muligheten for å øke investeringer i eiendom og uotert infrastruktur. Forventet avkastning på aksjer og obligasjoner er lav fremover, særlig på grunn av forventet lav til moderat vekst i rike land, der aldring av befolkningen holder forbruk og investeringer nede.

Jeg vil si at hvis en skal se litt fremover, er det vel kanskje også et spørsmål om miksen aksjer/renteinvesteringer er slik den bør være. Jeg regner med at det også kommer til å være et tema for både fond, Norges Bank, regjering og storting i tiden som kommer.

Dessuten vil det vi nå så på når det gjelder eiendom og uotert infrastruktur, åpne for investeringer i fornybar energi i fattige land og uotert infrastruktur der. Det kan også i stor grad bidra til utvikling og komme hele befolkningen i landene til gode.

Vi foreslår også et eget investeringsprogram innenfor oljefondet, med formål å investere i bærekraftige bedrifter og prosjekter i fattige land, med en ramme på minst 20 mrd. kr.

Helt til slutt – fem minutter er dessverre altfor lite – til dette som skal skje fremover når det gjelder styringsstrukturen innenfor Norges Bank: Norges Bank og hovedstyret har mange og utfordrende roller, som det er krevende å sammenfatte i ett styre. Det er pengepolitikk, rollen som bankenes bank, finansiell stabilitet og forvaltning av Statens pensjonsfond utland. Vi mener det er viktig at Gjederem-utvalget nå foretar en reell vurdering av om det bør etableres et eget styre for oljefondet, bestående av personer som har dette som noe de virkelig er eksperter på, slik at man kan utvikle styringsstrukturene også på dette området.

Jeg tar opp våre forslag.

Presidenten: Representanten Hans Olav Syversen har tatt opp de forslagene han refererte til.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [09:39:10]: Det norske oljefondet er verdens største fond av sitt slag. Fondets størrelse utgjør utrolige mer enn 1 mill. kr per innbygger i Norge. Ideen om et norsk oljefond oppsto på 1960-tallet da den norske regjeringen den gang erklærte suverenitet over oljeressursene. Oljeindustrien og forvaltningen av oljeformuen har gjennom hele vår his-

torie som oljenasjon vært underlagt sterk statlig styring.

På lille julaften 1969 ble det funnet olje i Nordsjøen. Siden den gangen har oljen og oljeindustrien hatt en avgjørende betydning for at det norske samfunnet har kunnet utvikle seg til å bli det samfunnet det er i dag. De første årene etter at vi fant oljen, ble inntektene brukt til å videreutvikle industrien og til å bygge videre på velferdssamfunnet. Da det ble klart at oljeinntektene ville bli vesentlig større enn først antatt, ble oljefondet – Statens pensjonsfond utland – opprettet.

Siden 1996 har oljefondet vært et av de viktigste nasjonale styringsverktøyene vi har. Formålet med fondet har vært å sørge for god og stabil avkastning fra oljeinntektene, og investeringene i fondet er fordelt på aksjer, rentepapirer og eiendom. Fondets investeringer i aksjer er spredt over ulike markeder og i ulike bransjer for å spre risiko og sikre god avkastning. Hoveddelen av investeringene er i Europa og Nord-Amerika, og vi er eiere i over 10 000 selskaper rundt omkring i hele verden.

I takt med at størrelsen på fondet har vokst, har de etiske retningslinjene for fondet utviklet seg gjennom vedtak i denne salen. Tanken bak å sette etiske retningslinjer for fondet har vært at folkets fond skal forvaltes i tråd med folkets syn på hva som er etisk forsvarlig. Derfor har Stortinget steg for steg trukket opp yttergrensene for hva fondet skal investere i. I 2001 ble det fattet beslutning om at oljefondets investeringer ikke skal være i strid med Norges folkerettslige forpliktelser. I 2010 ble tobakksselskaper utelukket fra fondets investeringsportefølje, og i dag går en samlet finanskomité inn for å trekke oljefondet ut av selskaper som får mer enn 30 pst. av sine inntekter fra kull, eller har mer enn 30 pst. av sin virksomhet i kull.

I spørsmålet om å trekke oljefondet ut av kullselskaper har stortingsflertallet endret syn i løpet av de siste to årene. Vi har diskutert dette spørsmålet i flere omganger siden 2013, både i forbindelse med representantforslag og i forbindelse med melding til Stortinget om Statens pensjonsfond utland. Jeg mener det er fornuftig at Stortinget har tatt seg tid til en grundig debatt i denne saken, og er glad for at vi til slutt ender med en løsning som alle partiene står bak.

Senterpartiet ønsker utvikling av etiske retningslinjer for fondet velkommen. Vi ser tydelig verdien av at folkets fond skal forvaltes i tråd med folkets verdier. Oljefondet er en viktig normsetter i internasjonale investeringsmiljøer, og holdningene som Stortinget signaliserer gjennom oljefondet, har derfor betydning utover de konkrete investeringene som oljefondet gjør. Norge er ingen internasjonal stormakt, men gjennom oljefondet kan Norge være med på å sette standarder for investeringer på det internasjonale markedet. Derfor mener Senterpartiet at beslutningen om ikke å tillate investeringer i strid med våre folkerettslige prinsipper, var svært viktig. Likeledes har vi vært positive til de øvrige etiske retningslinjene som har blitt dratt opp i de senere årene.

Samtidig er det viktig for meg å understreke at fondet skal være uavhengig, og at beslutninger om hvilke selskaper som fondet skal investere i, skal tas av fondets forvaltere – ikke av Stortinget. Verken fondet eller Stortinget er

2) Representantforslag fra repr. Hansson om å trekke Statens pensjonsfond utland (oljefondet) ut av kullselskaper

tjent med at fondet detaljstyres av oss folkevalgte. Fondets fremste oppgave står fast: å forvalte oljeformuen på vegne av det norske folk på en økonomisk og etisk bærekraftig måte som skaper verdier som både nålevende og framtidige generasjoner kan nyte godt av.

Presidenten: Skal representanten ta opp forslaget?

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [09:43:21]: Jeg tar opp forslagene nr. 4 og 5 i innstillingen.

Presidenten: Representanten Trygve Slagsvold Vedum har tatt opp de forslagene han refererte til.

Terje Breivik (V) [09:43:42]: Dagen i dag er ein gledesdag. Eit samla storting tek lange og viktige steg i å seia klart ifrå om at SPU skal ta større klimaomsyn i tillegg til å sikra avkastning og sparing for å trygga velferda og fridomen til komande generasjonar. Det er historisk når ein samla komité skriv at «finansiell risiko som følge av klimaendringar er et område med potensial til å påvirke fondets portefølje systematisk», og at komiteen slår fast at det er føremålstenleg med «et eget produktbasert kriterium i retningslinjene for observasjon og utelukkelse» knytt til kolselskap.

I meir klare ordelag betyr det at fondet i prinsippet skal trekkja seg ut av dei fleste kolgruver og kolkraftselskap frå årsskiftet, og spesielt dei mest ureinande.

At det no er eit stort fleirtal for noko Venstre har meint lenge, og føreslått fleire gonger, er ein viktig klimasiger. Ettersom grøne verdiar i aukande grad er blant dei viktigaste drivarane på verdsmarknaden, gjer det òg at oljefondet er langt betre skodd til i tillegg å redusera klimarelatert finansiell risiko.

Venstre og Kristeleg Folkeparti fekk kritikk i fjor for at me valde å bruka eit lite år ekstra for å ta eit betydeleg større steg enn det fleirtalet ville. I desember 2013 var det berre Kristeleg Folkeparti som stemde for Venstres forslag om å greia ut den finansielle og klimapolitiske risikoen involvert i at SPU tungt har investert i olje- og kolselskap. Den 20. mars 2014 fekk Venstre tilslutning frå eit samla storting for å setja ned eit ekspertutval for å vurdere utelukkning av kol- og petroleumsselskap. Debatten var ganske oppheta. Arbeidarpartiets leiar sa t.d. følgjande:

«Venstre og Kristelig Folkeparti kunne ha kommet Arbeiderpartiet, Senterpartiet, SV og Miljøpartiet De Grønne i møte og både fått en utredning og i tillegg et uttrekk allerede i år, men valgte altså å satse på regjeringspartiene.»

Senterpartiets leiar gjekk endå lenger og sa at konklusjonen er at

«Venstre og Kristelig Folkeparti bruker den såkalte friheten de har i Stortinget, ikke til å fremme klima, men de bruker den til å fremme et samarbeidsklima med Høyre og Fremskrittspartiet.»

Det at Venstre ifølgje Arbeidarpartiet og Senterpartiet valde å satsa på regjeringspartia, medfører at me i dag gjer eit vedtak som går mykje lenger enn det dei to partia ville verta med på for eitt år sidan. Hadde me følgd oppskrif-

ta deira, hadde me enda opp med at SPU trakk seg ut av reine kolgruveselskap, og det å gå noko lenger, hadde vore utelukka i mange, mange år framover. No går me mykje lenger, heldigvis.

I tillegg til uttrekkskriteria for kol og petroleum er Venstre medforslagsstillar på fleire viktige forslag knytte til forvaltninga av SPU. Det gjeld etiske retningslinjer for statsobligasjonar, menneskerettar, utelukkning av selskap som produserer kjernevåpen, skatteparadis, land-for-land-rapportering og investering i berekraftige bedrifter i fattige land. Eg må seia det er litt underleg at Arbeidarpartiet ikkje støttar nokon av desse, men det er mogleg det er ein inkurie, spesielt med tanke på at representanten Truls Wickholm seinare i dag har ein interpellasjon nettopp om land-for-land-rapportering.

Til slutt nokre ord om SPN. Eg er veldig glad for at regjeringa varslar ein breiare gjennomgang av SPN i meldinga om forvaltninga av Statens pensjonsfond våren 2016. Og som det går fram av forvaltingsmeldinga for 2014, rår Folketrygdfondet til at SPN skal kunna investera i notert infrastruktur og eigedom.

Venstre vil sjølvsagt avventa vurderingane til departementet og tilrådinga derifrå, men varslar ein stor dose skepsis til begge delar. Det vert i våre auge noko motstridande at eit nesten samla storting, med unntak av Venstre, ikkje opnar for at livsforsikringsselskap og pensjonskassar skal eiga i norsk infrastruktur, men at ein samtidig skal opna for at Folketrygdfondet, som i realiteten langt på veg er same type selskap, skal gjera det. Det er heller ikkje spesielt logisk at me på den eine sida skal selja statlege Entra, som utelukkande investerer i eigedom, medan me samstundes skal opna opp for at Folketrygdfondet skal gjera det same.

Avslutningsvis takkar også eg saksordføraren for framifrå tolmodig og ryddig arbeid og dei andre tre partia me hadde direkte forhandling med, for konstruktive samtaler, og ikkje minst for at eit samla storting no sluttar opp om resultatet.

Eg tek til slutt opp forslaga nr. 8 til 11 på vegner av Venstre og SV. Dei får neppe fleirtal i dag, men det er lov å håpa at dei får det om eitt år eller to.

Presidenten: Representanten Terje Breivik har tatt opp de forslagene han refererte til.

Snorre Serigstad Valen (SV) [09:48:38]: Representanten Breivik har helt rett i det han sier: Det blir neppe flertall for de nevnte forslagene i dag. Men det blir det nok om kort tid. Og det historiske vedtaket vi gjør i dag, på Verdens miljødag, er et godt eksempel på akkurat det. Det er ikke lenge siden det bare var noen få representanter i Stortinget som var tilhengere av å trekke Statens pensjonsfond utland ut av kullinvesteringer. Nå er det et samlet storting som gjør det. Det er utrolig gledelig. Jeg har lyst til å gratulere saksordfører Torstein Tvedt Solberg med et svært godt arbeid.

I fjor var behandlingen av denne stortingsmeldingen preget av kaos. Ulike partier stemte mot hverandres ganske så likelydende forslag, og dermed ble det ikke flertall for noen ting. I år er det et samlet storting som gjør et vel-

2) Representantforslag fra repr. Hansson om å trekke Statens pensjonsfond utland (oljefondet) ut av kullselskaper

dig viktig vedtak, og det er et eksempel til etterfølgelse for finanskomiteen, og for Stortinget for øvrig.

Så er det veldig gledelig at saksordføreren i dag er tydelig på at forvaltningen av SPU er et politisk spørsmål. Innimellom kan en få inntrykk av at Statens pensjonsfond utland er en helt nøytral sparegris, men det er den jo ikke. Spesielt med tanke på klimakrisen vi står oppe i, og som millioner av mennesker diskuterer og snakker om og tenker på i dag, på Verdens miljødag, er det, vil jeg hevde, en mer politisk handling å la være å trekke seg ut av de mest forurensende energikildene.

I det hele tatt er det en aktiv politisk handling å forvalte oljeinntektene på den måten Norge gjør. Skjønt vi må huske at det egentlig ikke er inntekter det er snakk om. Det vi gjør, er en formuesomplussing med til dels betydelige klimamessige transaksjonskostnader, og det vi investerer i gjennom oljefondet, må reflektere den virkeligheten.

Vi i SV skulle gjerne sett at flere endringer i forvaltningen av Statens pensjonsfond utland ble vedtatt i dag. Vi har f.eks. sammen med Venstre og Senterpartiet et forslag om å trekke Statens pensjonsfond utland ut av skatteparadis gjennom eierstyring og forvaltning av selskapene en har investert i. Spesielt burde det være mulig for Stortinget å slå fast at Statens pensjonsfond utland ikke skal opprette datterselskaper på egen hånd i skatteparadis. Det legitimerer den svarte økonomien, som er en av hoveddriverne til forskjellsutviklingen i verden. Vi bidrar også gjennom disse datterselskaps-investeringene til å legitimere skyggeøkonomien som muliggjør trafficking, narkotikahandel og ulovlig våpensalg samt tyveri fra mange av verdens fattige land. Dette er noe jeg håper vi snart får flertall for i Stortinget, og jeg vil oppfordre de øvrige partiene til å tenke seg om én gang til før voteringen i dag. Dette burde være ukontroversielt på Stortinget.

Andre forslag vi gjerne skulle hatt gjennomslag for, er å vedta krav om et forventningsdokument for menneskerettighetene nå. Jeg synes ikke vi trenger noe mer utredning i det spørsmålet. Det burde også vært mulig å vedta at Stortinget mer aktivt søker å trekke oljefondet ut av investeringer som bidrar til produksjon av kjernevåpen.

Så er det sånn at vi også ønsker oss et oljefond som trekker seg ut av fossil energi for øvrig, av flere årsaker. For det første er det et spørsmål om risikospredning. Når landet vårt i så stor grad er avhengig av oljeinntekter, er det en uklok økonomisk strategi å basere inntektene våre av fondet også på fossil energi. For det andre er det sånn at logikken som leder fram til at Stortinget i dag slår fast at kull er etisk problematisk som investeringsobjekt, med nødvendighet må lede fram til at øvrig fossil energi også er et etisk problem. Vi trenger en strategi for å trekke Statens pensjonsfond utland ut av fossil energi, men jeg føler meg trygg på at dette i løpet av få år vil bli vedtatt i Stortinget, med bakgrunn i det vedtaket vi gjør i dag.

Vi skulle selvfølgelig også sett at vedtaket om å trekke oss ut av kull var enda tydeligere. Det er et lite skår i gleden at selskaper som BHP Billiton fortsatt vil kunne være et investeringsobjekt for Statens pensjonsfond utland, men igjen: Jeg føler meg også trygg på at dette er noe Stortinget raskt kommer til å ta tak i.

I dag vedtar vi utrolig viktige prinsipper, som kommer til å legge gode føringer for forvaltningen av Statens pensjonsfond utland framover. Jeg vil igjen gratulere saksordføreren og Stortinget med et svært godt og viktig vedtak, og for øvrig gratulere med Verdens miljødag.

Presidenten: Representanten skal vel også ta opp forslag, bl.a. forslaget om fossil energi?

Snorre Serigstad Valen (SV) [09:53:40]: Det setter representanten pris på at presidenten minner undertegnede på, så jeg tar opp SVs forslag.

Presidenten: Representanten Snorre Serigstad Valen har tatt opp de forslagene han refererte til.

Rasmus Hansson (MDG) [09:54:03]: Takk fra Miljøpartiet De Grønne til saksordføreren for godt arbeid. Gratulerer til et enstemmig storting som i dag beslutter at Statens pensjonsfond utland skal trekke seg ut av kull, i samsvar med forslag som vi har lagt fram.

Miljøpartiet De Grønne støtter komiteens beslutning. Det gjør vi fordi i et år hvor vi i verden skal bli enige om en ny global klimaavtale, sender dette vedtaket et meget viktig internasjonalt signal. Sammen med andre partier og miljøbevegelsen i Norge og internasjonalt gleder vi oss stort over denne beslutningen.

Nye politiske ideer blir ofte latterliggjort når de først kommer, og avskrevet som urealistiske, men vi står altså plutselig i en situasjon – som i dag – hvor det som tidligere var uansvarlig, nå er blitt allemannseie. Det skal alle i Stortinget være stolte av. Dagens beslutning bekrefter samtidig rollefordelingen i forvaltningen av fondet. Det settes ikke noen spørsmålstegn ved det, Stortinget setter de overordnede politiske og etiske rammene, mens gjennomføringen overlates til ekspertene. Stortingsmeldingen som vi drøfter i dag, viser at fondet forvaltes profesjonelt og godt, og Miljøpartiet De Grønne har full tillit til at Norges Bank kommer til å gjennomføre de nye uttrekkskriteriene effektivt og på en måte som vil bli lagt merke til i internasjonale finansketser.

Det er grunn til å merke seg at samtidig som Stortinget i dag beslutter noe som er kjempebra, gjør finanskomiteen i sine merknader fortsatt sitt ytterste for å pakke inn det man har blitt enig om, i ull. Det har i Norge lenge vært en utbredt påstand at Norge kan investere 7 000 mrd. kr i verdensmarkedet uten at det har noen klimaeffekt som vi skal ta hensyn til. I innstillingen gjentas det faktisk at fondet fortsatt angivelig ikke er et klimapolitisk virkemiddel. Det har alltid vært – og er – selvsagt en helt meningsløs påstand. Rett etterpå ber komiteen om at kullselskaper skal utelukkes fra fondet fordi det er «etiske aspekter tilknyttet virksomheten til en del kullselskaper innen både gruvedrift og kraftproduksjon». Når vi fjerner ulla, er meningsinnholdet i dette opplagt, og det er blitt bekreftet av alle representantene som har hatt ordet. Det er et etisk problem å investere våre felles sparepenger i aktiviteter som ødelegger klimaet på jorda. Derfor er det altså strålende at Stortinget i dag faktisk vedtar noe som

2) Representantforslag fra repr. Hansson om å trekke Statens pensjonsfond utland (oljefondet) ut av kullselskaper

i virkeligheten innebærer et dramatisk framskritt i norsk klimapolitikk.

Foreløpig er dagens vedtak begrenset til kullselskaper med mer enn 30 pst. av inntektene fra kull. Men det vil raskt måtte synke inn i offentlig debatt og i Stortinget at det ikke er bare kullselskaper som forårsaker farlige klimaendringer. Med dagens utslippsnivå har vi under 20 år igjen før verdens samlede CO₂-utslipp må være null. Hva er da de etiske aspektene ved å investere i selskaper som driver med tjæresand, med tungolje og med andre typer oljeproduksjon, som har akkurat de samme klimaeffektene? Og hva er de etiske aspektene ved å lyse ut store, nye norske områder for enda mer leting etter olje og gass gjennom 23. konsesjonsrunde uten å vurdere klimaeffektene?

Om to uker skal Stortinget behandle utbyggingen av Johan Sverdrup – et gigantisk fossilt prosjekt som skal produsere olje lenge etter at verdens utslipp må være null. I planen som er forelagt Stortinget, står det ikke et kvekk om at prosjektet vil bidra til å pumpe nye 900 millioner tonn CO₂ opp i atmosfæren. Det blir spesielt påfallende når vi i Stortinget i dag sier at vi ikke skal investere i kull fordi det bidrar til farlige klimaendringer. Men dermed er det også gledelig at Stortinget har tatt dette skrittet. Denne beslutningen er nødvendigvis bare første skritt på veien mot at vi i Norge tar inn over oss stadig større deler av vårt etiske ansvar for hvordan vi bidrar til klimaendringene, og hvordan vi investerer pengene vi tjener på oljevirkksomheten vår. Den logiske konsekvensen av å trekke oljefondet ut av kull av klimahensyn, er at vi også må gjøre noe med Norges øvrige eksport av CO₂-utslipp og klimaendringer, og det må få konsekvenser både for hvordan vi bruker oljefondet, og for hvordan vi driver norsk oljevirkksomhet i framtida.

Statsråd Siv Jensen [09:59:13]: Statens pensjonsfond er våre felles sparepenger, og de må forvaltes godt. Fondet har utviklet et solid omdømme for sin struktur, styringsmodell, åpenhet og ansvarlighet, og fondet skårer høyt i internasjonale sammenligninger. Resultatene som er oppnådd, bygger på langsiktig arbeid med jevnlig vurderinger av hvordan forvaltningen av fondet kan utvikles videre, og endringer i investeringsstrategien skal bygge på grundige faglige vurderinger. Viktige veivalg forankres i Stortinget.

Målet for investeringene i Statens pensjonsfond er å oppnå høyest mulig avkastning innenfor rammen av moderat risiko, og investeringsstrategien kjennetegnes ved: å spre investeringene bredt, å bruke fondets lange tidshorisont til å høste risikopremier, lave kostnader, åpenhet, et begrenset innslag av aktiv forvaltning, en ansvarlig forvaltning og en klar styringsstruktur.

Ved utgangen av 2014 var aksjeinvesteringene i Statens pensjonsfond utland spredt på mer enn 9 000 selskaper og obligasjonslånene på mer enn 1 100 ulike utstedere. Investeringer i eiendom kommer i tillegg. Samlet var fondets midler investert i 75 land. Fondet skal forvaltes ansvarlig og innenfor klare etiske rammer, og det er fastsatt etisk motiverte kriterier for å utelukke selskaper. Som eier kan vi også påvirke selskapene til å ta hensyn til miljø og samfunn, og virkemidlene i den ansvarlige forvaltningen

må brukes samordnet, konsistent og forutsigbart. Da får de størst effekt.

Årets melding drøfter flere viktige temaer, bl.a. rammene for Norges Banks forvaltning, investeringer i eiendommer og infrastruktur og finansiell risiko som følge av klimaendringer. Investeringer i fornybar energi og i kull- og petroleumselskaper er også grundig omtalt.

Komiteens innstilling viser stor interesse for fondet og bred støtte til rammeverket og hovedtrekkene i forvaltningsstrategien. Det er jeg glad for. En god og langsiktig forvaltning av Statens pensjonsfond forutsetter bred oppslutning om og tillit til måten fondet forvaltes på. Derfor er jeg også tilfreds med at komiteen har funnet løsninger med bred politisk støtte også i vanskelige spørsmål. Det legger til rette for at den valgte strategien skjermes fra skiftende politiske konjunkturer.

Samtidig vil jeg minne om at fondets viktigste oppgave er å bidra til å finansiere offentlig sektor i fremtiden. Det skal trygge våre pensjoner, helsetjenester og eldreomsorg, og hvis vi fra politisk hold ønsker å bruke fondet til også å oppnå mange andre mål, kan det oppstå målkonflikter og uklarhet. I utformingen av fondets forvaltningsstrategi må vi tenke nøye gjennom forholdet mellom mål og virkemiddel.

Det er også usikkert hvordan fondsverdien vil utvikle seg fremover. De nærmeste årene kan avkastningen bli lavere enn vi har sett de siste årene, bl.a. fordi obligasjonsrentene nå er svært lave. Rommet for kurstap ved stigende markedsrente er derfor betydelig. I løpet av de siste to årene har kapitalen i Statens pensjonsfond utland økt med et beløp som svarer til ett års verdiskaping i fastlandsøkonomien, og samlet svarer verdien av fondet nå til vel to og et halvt års verdiskaping. Men historien viser at avkastningen kan svinge markert, og at slike svingninger kan gå begge veier. Mye av dette var også årsaken til at regjeringen satte ned Thøgersen-utvalget, som skal vurdere praktiseringen av handlingsregelen. Denne rapporten legges frem senere denne måneden.

I forvaltningen av fondet må vi også håndtere klimaspørsmål. I meldingen la regjeringen vekt på eierpåvirkning og dialog som virkemiddel. I tillegg foreslås klima som et nytt adferdsbasert kriterium i retningslinjene for observasjon og utelukkelse fra SPU. Kriteriet er uavhengig av sektorer og vil utvikle seg over tid.

Jeg har merket meg at finanskomiteen mener det i tillegg er hensiktsmessig med et produktbasert kriterium for å utelukke selskaper som har en vesentlig del av sin virksomhet og sine inntekter fra kull som brukes til energiformål.

Komiteen mener det bør legges til rette for en kjede av virkemidler og ses hen til eventuelle planer for å endre energimiksen i selskapet. Jeg har også merket meg komiteens ønsker om videre prosess og fremdrift. Regjeringen vil følge dette opp og komme tilbake til saken i nasjonalbudsjettet 2016, etter å ha innhentet vurderinger fra Norges Bank og Etikkrådet.

Komiteen tar videre opp om Norges Bank kan vurdere et forventningsdokument om menneskerettigheter. Det vil jeg også følge opp i dialogen med Norges Bank.

2) Representantforslag fra repr. Hansson om å trekke Statens pensjonsfond utland (oljefondet) ut av kullselskaper

Helt avslutningsvis: Petroleumsformuen har gitt Norge et utgangspunkt som få andre land er forunt. Vi har laget et opplegg for å håndtere inntektene fra olje og gass til felles og varig glede for hele befolkningen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Torstein Tvedt Solberg (A) [10:04:35]: Det er flere som har kalt dette en historisk dag på grunn av produktuttrekket av kull og den brede enigheten som er i Stortinget. Fra talerstolen har ulike partier naturlig nok vektlagt ulike aspekter av vedtaket. Fremskrittspartiets representant var kanskje den som var mest avstemt. Som representanten Flåtten sa, er Stortinget tydelig på å gi et veikart, men også en tidstabell til regjeringa. Så jeg vil gjerne be statsråden utdype hvordan hun vil operasjonalisere dagens vedtak om uttrekk av kull, og hva hun selv synes om dette.

Statsråd Siv Jensen [10:05:13]: Som jeg sa i mitt innlegg nettopp, har jeg fått med meg de refleksjoner og betraktninger som leder frem til det vedtaket Stortinget gjør i dag, og det vil selvsagt regjeringen følge opp. Etter å ha innhentet råd fra de organer vi bør høre, vil vi komme tilbake til detaljene rundt dette i statsbudsjettet for neste år.

Hans Olav Syversen (KrF) [10:05:50]: Det har vært en del det jeg vil kalle pessimistiske røster – riktignok er de i mindretall – som har uttalt at oljefondet vil bli sett på som en mindre attraktiv investor dersom man foretar dette produktbaserte uttrekket av kull, og også at man har forventninger om et dokument knyttet til menneskerettigheter. Tilhører finansministeren pessimistene eller optimistene sett fra oljefondets synspunkt i dette spørsmålet?

Statsråd Siv Jensen [10:06:30]: Finansministeren forholder seg i første rekke til de vedtak Stortinget gjør, som trekker opp rammeverket for hvordan vi skal forvalte Statens pensjonsfond i tiden fremover. Vi har lang historisk erfaring for at vi løpende utvikler rammeverket for fondet. Det gjøres først basert på grundige utredninger og faglige råd og deretter gjennom en grundig behandling i Stortinget. Det har vi lang historisk erfaring for, og det er også medvirkende til at den forutsigbarheten som ligger til grunn for fondet, videreføres. Jeg tror det er noe av det aller viktigste, at de retningslinjene vi trekker opp for fondet, er forutsigbare og blir kommunisert tydelig gjennom den åpenhet som utøves av fondet i dets virksomhet. Det er det aller viktigste for fondets tillit og evne til å høste god avkastning i et stadig mer usikkert marked.

Snorre Serigstad Valen (SV) [10:07:40]: Ser statsråden noen hindringer for at vedtaket om uttrekk fra kull skal kunne være operasjonalisert innen nyttår?

Statsråd Siv Jensen [10:07:52]: Stortinget fatter sitt vedtak i dag, men det er et vedtak som skal operasjonaliseres gjennom at vi innhenter synspunkter, råd og vurderinger fra de fagorganene som tross alt skal iverksette dette.

Jeg tror det er ganske viktig også for Stortinget at vi gjør det på den måten.

Jeg har merket meg hva komitéinnstillingen sier om dette, og vil følge det opp, slik at vi kan komme godt og bredt tilbake til alle detaljene i spørsmålet fra Serigstad Valen i forbindelse med budsjettet til høsten.

Rasmus Hansson (MDG) [10:08:39]: Som kjent jobbes det på høygir internasjonalt for å få på plass en internasjonal klimaavtale i Paris i desember i år. Kan statsråden si noe om hvorvidt hun har mottatt noen reaksjoner internasjonalt etter at beslutningen om å trekke pensjonsfondet ut av kull ble annonsert, og om hun tror det vil ha noen betydning for andre fond og aktører internasjonalt at Norge nå har fattet denne beslutningen?

Statsråd Siv Jensen [10:09:06]: Generelt er det slik at fondet nyter stor respekt internasjonalt, både som følge av sin åpenhet og som følge av at det er bygget opp et godt rammeverk for forvaltningen, som jeg tror mange ser hen til og forsøker å lære av. Jeg har i hvert fall gjort meg den betydelige erfaring at mange spørsmål om forvaltningen av Statens pensjonsfond som kommer til oss, handler om å lære av de gode erfaringene vi har gjort.

Jeg var nettopp i OECD – jeg kom tilbake i går. Der går selvfølgelig også diskusjonen om COP21 og klimaforhandlingene. Men jeg tror vi må klare å skille mellom kriteriene for forvaltningen av fondet – som tross alt handler om våre felles sparepenger, våre felles pensjonspenger, som vi skal oppnå best mulig avkastning på – og de tiltak og virkemidler som regjeringer og myndigheter iverksetter gjennom både bilaterale og multilaterale avtaler, for å oppnå andre mål i politikken.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:10:23]: I fjor var temperaturen i denne salen veldig mye høyere da vi diskuterte tilsvarende sak, og vi hadde også runder i ulike medieflater med representanter fra ulike partier, men ikke minst fra Fremskrittspartiet og fra Høyre, som kalte forslaget om å trekke kull ut av oljefondet for dobbeltmoralisk og uansvarlig. Det var utrolig mange sterke ord om hvor uansvarlige vi som ønsket det i fjor, var. Mener Siv Jensen at de utsagnene som kom i fjor om at dette var dobbeltmoralisk og uansvarlig, var ukloke? Eller mener nå Fremskrittspartiet og Høyre at det er klokt å ta sterkere klimahensyn?

Statsråd Siv Jensen [10:11:03]: Jeg mener at det Stortinget gjorde i fjor, var klokt, nemlig å sette ned et ekspertutvalg for å utrede alle ulike sider ved disse spørsmålene. Det har vi historisk gjort når det er et gryende ønske om å gjøre endringer i forvaltningen av fondet. Det handler om måten vi rammer eventuelle nye tiltak og virkemidler inn på. De skal være godt utredet, de skal være gjennomtenkte, og de skal kunne gjennomføres på en god og skikkelig måte innenfor de overordnede rammene som er trukket opp for forvaltningen av fondet.

Jeg merket meg hva representanten Slagsvold Vedum sa i sitt innlegg, hvor jeg synes det ble sagt veldig mye

2) Representantforslag fra repr. Hansson om å trekke Statens pensjonsfond utland (oljefondet) ut av kullselskaper

klokt om behovet for langsiktig forvaltning, fordi dette er våre felles sparepenger. Da må vi sørge for at avkastningen blir god over tid, slik at vi kan nyte godt av det i både nåværende og kommende generasjoner. Det er jo hele poenget med fondet.

Så er det sånn at vi, basert på ekspertutredningen, anbefalte Stortinget et atferdsbasert uttrekkskriterium som vi mener favner bredere. Og så merker jeg meg at Stortinget nå går et skritt lenger.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Marianne Marthinsen (A) [10:12:34]: Jeg vil også gjerne starte med å slutte meg til rosen som saksordføreren har fått fra flere av de tidligere talerne her. Han har gjort et veldig solidt arbeid, og har lagt ned en betydelig innsats i det å finne samlende løsninger i denne innstillingen. Det mener jeg er veldig bra, fordi fondet ikke er tjent med skiftende signaler fra skiftende flertall i Stortinget.

Så må jeg også si at jeg er glad for den unisone oppslutningen som komiteen nå gir uttrykk for både om SPU og om handlingsregelen som verktøy for å sikre finansielt handlingsrom for kommende generasjoner og en fornøytig innfasing av oljepenger i norsk økonomi. Det er også bra.

Jeg mener at det tjener norske politikere til ære – på tvers av partigrænser, vil jeg si – at vi har klart å holde fast ved dette rammeverket, at vi har klart å ha is i magen og holde på det langsiktige perspektivet i forvaltningen av ressursene våre også når det har vært stor uro i finansmarkedene og vi har sett kortsiktige store tap i fondet.

Så mener jeg også at det er et kvalitetstegn ved norsk politikk at vi har evnet å skille mellom det å utøve utenrikspolitikk og det å drive finansiell forvaltning. Det ville selvfølgelig vært fryktelig naivt å påstå at et fond av den størrelsen som vi snakker om her, ikke utgjør en eller annen form for maktfaktor – det gjør det selvsagt – eller at det et statseid fond velger å investere i og ikke minst ikke investere i, aldri vil bli oppfattet som politiske signaler. Derfor handler selvfølgelig rammevilkårene vi legger for forvaltningen av dette fondet, om politikk, men vi har, mener jeg, gjennom å bruke objektive etiske retningslinjer som praktiseres likt overfor ethvert selskap, klart å finne en modell som unngår å gjøre fondet til et utenrikspolitisk instrument samtidig som det forvaltes innenfor noen rammer for hva vi mener at det er etisk akseptabelt å tjene penger på.

For et fond som opererer innenfor nær sagt alle bransjer og med i prinsippet et uendelig tidsperspektiv, et fond som i bunn og grunn er avhengig av at det går bra i verden, vil disse etiske og finansielle vurderingene ofte stemme godt overens. Jeg mener at den enigheten vi har fått i Stortinget om å trekke SPU ut av kullinvesteringer, føyer seg godt inn i denne måten å tenke om fondet på. Vi etablerer et objektivt, produktbasert uttrekkskriterium basert på en tanke om at vi, på samme måte som med tobakk og våpen, ikke ønsker å tjene penger på denne typen virksomhet. Samtidig har vi utformet kriteriet på en sånn måte at vi ikke automatisk går ut av selskaper som er i ferd med å legge om

sin produksjon i en mer bærekraftig retning. Det gir et rom for å drive faktisk påvirkning på hvordan selskapene tenker om veien videre, f.eks. hvilken energimiks man i fremtida skal basere energiproduksjonen i et kraftverk på.

I fjor, da vi behandlet SPU-meldingen, kom vi fram til, etter omfattende arbeid også i Stortinget, en ny modell for etikkarbeidet i NBIM. Den grunnleggende ideen var å sikre en integrert kjede av virkemidler. Banken selv har overtatt uttrekksansvaret. Det gjør det mulig å få til en sammenheng mellom arbeidet med å påvirke selskapers adferd og beslutningen om uttrekk. Flest mulig uttrekk er ikke noe mål i seg selv, og ved at banken kan bruke uttrekk som et ris bak speilet, får vi forhåpentligvis et mer effektivt dag-til-dag-ettikkarbeid overfor selskapene. Kriteriet for uttrekk fra kull er produktbasert, men tar allikevel opp i seg elementer fra de adferdsbaserte kriteriene ved at det blir mulig for en del selskaper å unngå uttrekk ved å legge om produksjonen i mer bærekraftig retning. Så jeg tror at dette vedtaket vil ha en reell effekt. Mange har påstått at dette bare er ren symbolpolitikk, at vi vasker egne hender uten at det egentlig gjør noen forskjell ute i verden, men det kan vise seg å påvirke måten enkelt-selskaper opererer på, og det kan påvirke andre store investorers vurdering av kull som investeringsobjekt.

Dagen etter at vi avga vår innstilling i denne saken, skrev The Guardian en sak med tittelen: «Norway fund could trigger wave of large fossil fuel divestments». Dette er et vedtak som verden legger merke til. Det er et vedtak som fort kan vise seg å ha større effekt enn vi kanskje hadde forutsett, og det har allerede blitt omtalt som en stor seier på vei mot klimatoppmøtet i Paris. Derfor er jeg glad for å få være med på å fatte det vedtaket som vi er i ferd med å gjøre i Stortinget i dag.

Irene Johansen (A) [10:17:55]: Den årlige stortingsmeldingen om forvaltningen av Statens pensjonsfond, SPU og SPN, er både en tilbakeskuende melding om resultater og vurderinger av forvaltningen for 2014 og en fremadskuende melding om planene for videreutvikling av fondets rammeverk og investeringsstrategi framover.

Hvert år gjøres det tilpasninger og endringer basert på grundige faglige og politiske vurderinger og tilslutning i Stortinget. Det siste er ikke minst viktig, for oljefondet forvaltes av Norges Bank på vegne av det norske folk. Norges Bank er avhengig av folkets tillit og av bred tilslutning til forvaltningen som utøves, for å ha legitimitet. Åpenhet i og kontroll med forvaltningen er derfor grunnleggende, og akkurat det kan være en utfordring i forhold til kompleksiteten i rapporteringen. Det er ikke akkurat enkelt å sette seg inn i dette, noe som kan skape distanse til den som måtte være interessert blant folk flest. Nå er jo heller ikke forvaltningen enkel, men kanskje en populær versjon kunne vurderes.

Grunnleggende er også rammeverket som er politisk bestemt, og som bl.a. regulerer hva og hvor det kan investeres, og en klar målsetting om høyest mulig avkastning til en moderat risiko, slik at også framtidige generasjoner kan gjøre bruk av oljeformuen.

Det er interessant å lese historien om utviklingen av

2) Representantforslag fra repr. Hansson om å trekke Statens pensjonsfond utland (oljefondet) ut av kullselskaper

investeringsstrategien for oljefondet, som ble opprettet i 1990, og fram til i dag. Den viser at fondet har gått fra å investere hovedsakelig i statsobligasjoner og statsgaranterte papirer i åtte land, til 40 pst. og senere 60 pst. andel aksjer, og etter hvert også 5 pst. eiendom og lavere og lavere andel statsobligasjoner. I 2008 ble referanseindeksen for aksjer utvidet med alle framvoksende markeder. Alt dette sier noe om hvilke typer investeringer som best oppfyller målsettingen om høyest mulig avkastning innenfor en moderat risiko over tid og innenfor de rammene vi har satt.

Verdien av Statens pensjonsfond vokser jevnt og trutt. Ved årsskiftet 2013 var verdien av fondet på om lag 5 206 mrd. kr, og ved årsskiftet 2014 var verdien på 6 616 mrd. kr.

SPU har også i 2014 bidratt til utviklingen av våre felles velferdstjenester gjennom overføringer fra fondet til statskassen. SPU har etter hvert blitt en viktig kilde til finansiering av offentlige utgifter, også for denne regjeringen. Det er imidlertid ikke gitt at det vil fortsette slik. I tillegg til avkastningen fra plasseringene som fondet gjør, er SPUs verdiutvikling avhengig av tilførslene til fondet, og ifølge meldingen har netto tilførsler avtatt gradvis de siste årene. I 2014 var netto tilførsel av ny kapital den laveste på ti år. Det understrekes i meldingen at det er stor usikkerhet knyttet til tilførslene framover. Det bør både regjeringen og vi merke oss når vi nå skal jobbe fram neste års statsbudsjett.

SPU er i dag en betydelig eier i verdens aksjemarked, og i mange selskaper er fondet en av de største eierne. Det gir innflytelse på eierskap og utvikling av selskaper fondet har eierandel i. Det ansvaret har vi vært oss bevisst. Det er over tid utviklet et rammeverk for fondet i form av investeringsstrategi, etiske retningslinjer og en ansvarlig investeringsstrategi, kontrollorganer og en kompetanse på fondsforvaltning og etikk som gjør at SPU har legitimitet og er en spydspiss i ansvarlige investeringer, både nasjonalt og internasjonalt. Og jeg har lyst til å understreke at i tillegg til at vi har en forvaltning som er seg dette ansvaret bevisst, så er det bevisste politiske valg som ligger bak. Det viser historien bak fondet da det ble opprettet.

Vi har utviklet og forbedret de etiske retningslinjene år for år, og vi er opptatt av at fondsforvalterne i eierskapsutøvelsen skal uttrykke forventninger til selskapene det investeres i – om god selskapsstyring, om å forebygge barnearbeid og fremme barns rettigheter, om risiko knyttet til klimaendringer og vannforvaltning, og nå også forslaget om å tilføye menneskerettigheter og om å tilføye et adferdsbasert kriterium for observasjon og utelukkelse av selskaper som i uakseptabel grad fører til utslipp av klimagasser, og et eget produktbasert kriterium for observasjon og utelukkelse knyttet til kullselskaper.

Alle partier på Stortinget har over tid vært enige om at SPU ikke skal brukes som et utenrikspolitisk verktøy eller et politisk verktøy for skiftende regjeringers politikk, og det er viktig. Det er likevel på sin plass å tilføye at vi kommer ikke utenom at SPU er et norsk statlig fond, som både innenlands og utenlands oppfattes som en del av norsk politikk.

Jeg er glad for at vi nå er enige om innføringen av de

kriteriene som blir vedtatt i dag. Miljø og ansvarlige investeringer har vært i fokus over mange år og gjenspeiler seg i rammeverket, og forslaget om å utelukke rene kullselskaper er en videreføring av det. Hvilke konsekvenser det hadde hatt for klimaet å vente et år – som representanten Breivik hoverte litt over – kan vi alle bare gjette på, men for samarbeidsklimaet var det utvilsomt veldig bra.

Line Henriette Hjemdal hadde her overtatt presidentplassen

Presidenten: De talerne som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Siri A. Meling (H) [10:23:22]: For 2015 anslås det at 11 pst. av de samlede utgiftene over offentlige budsjetter i Norges dekkes av Statens pensjonsfond utland. Dette illustrerer at størrelsen på fondet og avkastningen har stor betydning for norsk økonomi. Det er så avgjort en styrke for forvaltningen av fondet at et bredt flertall stiller seg bak handlingsregelen for bruk av fondets avkastning inn i norsk økonomi.

Fondet er etter hvert en betydelig internasjonal investor, og de endringer som gjøres knyttet opp mot forvaltningen av denne formuesverdien, har også en ganske betydelig internasjonal oppmerksomhet.

Det er viktig at fondet verken er eller skal oppfattes som et utenrikspolitisk virkemiddel. En enstemmig finanskomité viser også til i den innstillingen vi behandler i dag, at fondet ikke skal være et klimapolitisk virkemiddel. Samtidig erkjenner vi den lange tidshorizonten fondet opererer under, og at målsettingen om en god avkastning på lang sikt – som vi har forpliktet oss til – er avhengig av at vi opplever en bærekraftig utvikling når det gjelder både miljø og klima.

For et års tid siden ble det nedsatt et ekspertutvalg for vurdering av SPUs investeringer i kull- og petroleums-selskaper. Regjeringen – og nå i dag et enstemmig storting – følger en av deres anbefalinger, nemlig å innføre et nytt adferdsbasert kriterium for observasjon og utelukkelse av selskaper som i en uakseptabel grad fører til utslipp av klimagasser. Det er bra at denne adferdsbaserte tilnærmingen er nøytral med hensyn til bransjer og til hvilken type av klimagass.

Jeg synes også komiteen har funnet frem til en god løsning når det gjelder spørsmålet knyttet til SPUs investeringer i kull. Det er viktig at definisjonen av hvilke selskaper som skal vurderes for et eventuelt uttrekk, begrenser seg til kull knyttet til energiformål, og ikke til andre typer av anvendelse, bl.a. som innsatsfaktor til industriell produksjon.

Mens vi i Norge mislyktes i vår såkalte månelanding på Mongstad, har faktisk canadierne bygget opp et fullskala kullkraftverk med CCS, karbonfangst og -lagring, i Canada. Det viser litt av betydningen av teknologiutviklingen i miljøets og klimaets tjeneste.

Derfor er det bra at Stortinget nå legger opp føringer om at praktiseringen av det nye produktbaserte kriteriet bør utvikles over tid, bl.a. basert på endringer i energiproduksjon og teknologi.

Så er det også verdt å understreke den enigheten som

2) Representantforslag fra repr. Hansson om å trekke Statens pensjonsfond utland (oljefondet) ut av kullselskaper

er fra en samlet komité, om at det ikke skal vurderes nye produktuttrekk fra andre virksomheter eller sektorer enn kull.

Rasmus Hansson (MDG) [10:26:42]: Jeg vil gjerne knytte noen kommentarer til noen av de andre forslagene som er fremmet i denne saken, ved siden av uttrekk fra kull. Det jeg vil gjøre, er å rose Venstre, Senterpartiet og SV for den oppmerksomheten de har hatt mot fondets bruk av skatteplanlegging, og vi vil stemme for disse forslagene. Miljøpartiet De Grønne mener det er ganske uforståelig at de øvrige partiene vil stå utenfor dette, og dermed risikerer altså de partiene å legitimere at pensjonsfondet bruker skatteparadis for å unndra seg beskatning.

Så vil jeg si at Miljøpartiet De Grønne med stor forventning ser fram til en utredning om investeringer i infrastruktur. Men med det brede mandatet som regjeringen legger opp til, er vi foreløpig litt bekymret for at vi nok en gang skal havne i en situasjon som den vi havnet i i år med Skancke-utvalget, slik at meldingen neste år ikke går inn på det Stortinget faktisk var opptatt av å diskutere.

Jeg opplever at mange partier – inkludert finansministerens eget parti – har tatt til orde for at direkte investeringer i infrastruktur for fornybar energi er en interessant vei framover for fondet. Derfor er det bra at Stortinget nå enstemmig beslutter at pensjonsfondet skal selge seg ut av kull, men Miljøpartiet De Grønne mener at det nå er like viktig med en offensiv strategi for å investere i alternativene vi faktisk ønsker, nemlig fornybar energi.

Neste måned skal Norge være tilrettelegger for FNs store toppmøte om finansiering av bærekraftig utvikling. Det trengs mye kapital for å realisere det grønne skiftet. Her har altså Norge store muligheter for å bidra med den kapitalen gjennom å bruke pensjonsfondet mer offensivt. Miljøpartiet De Grønne håper og forventer derfor at spørsmålet om hvordan investeringer i infrastruktur for fornybar energi kan skje, blir gjort til et sentralt tema i denne utredningen.

Anette Kristine Davidsen (A) [10:28:58]: Å få delta i denne debatten gjør meg litt ydmyk. For det første er dette mitt første innlegg fra Stortingets talerstol, og for det andre får jeg vært med på et historisk vedtak, et vedtak som viser at vi som politikere evner å ta grep og evner å fatte beslutninger som trekker i en grønnere retning. Det er min generasjon helt avhengig av. Vi er den første generasjonen som får merke klimaendringene på kroppen, og vi er mest sannsynlig den siste som har mulighet til å gjøre noe med det.

Når Stortinget nå vedtar å trekke Statens pensjonsfond utland ut av kull, fatter vi et vedtak som vil gi gjenlyd over hele verden. Vi går foran. Vi velger bort en av de største kildene til klimagasser som bidrar til den globale oppvarmingen, og det er noe å være stolt av. Med dette vedtaket tar Stortinget utfordringen fra en lang rekke klimaeksperter og bidrar til å forsterke en allerede eksisterende trend, for stadig flere velger å trekke sine investeringer ut av kull og plassere dem i renere alternativ. Mitt håp er at enda flere følger etter og bidrar til at framtidens energi blir fornybar. Det er både helt nødvendig og mulig å nå tograders-

målet, men for å klare det er det også helt nødvendig at store investorer tar sin del av ansvaret, og dette ansvaret er Stortinget nå med på å ta.

I tillegg er det et paradoks dersom energien vi skal gi til verdens fattigste for å løfte dem ut av fattigdom, er den samme energien som tvinger dem til å flykte fra sine hjem på grunn av klimaendringene. For det er verdens fattigste som rammes hardest av den globale oppvarmingen, som kull i stor grad er med på å skape. Dette gjør at fordelene ved å trekke pensjonsfondet ut av kull går langt utover bekjempelse av klimaendringene.

Det er en god dag for historiebøkene at Stortinget sender et så tydelig signal om at vi ønsker å bruke oljefondets kapital og innflytelse på å gjøre energimarkedet mer fornybart. Nina Jensen, som er generalsekretær i WWF, sa at dette antagelig er det viktigste klimavedtaket som Stortinget noensinne har tatt, og jeg kunne ikke sagt meg mer enig.

Ola Elvestuen (V) [10:31:27]: Nettopp fordi dette kanskje er det viktigste klimavedtaket Stortinget fatter på lang tid, og i hvert fall i denne sesjonen, vil jeg gjerne knytte noen ord til saken.

Dette er en stor dag. Det er en stolt dag for Stortinget, som fatter historiske vedtak på denne måten. Jeg synes også det understreker hvor riktig det var i fjor nettopp å ta den ekstra runden med å nedsette et ekspertutvalg, fordi vi får et vedtak nå som både er mer omfattende, mer presist og som kan få en operasjonell betydning i større grad enn det forslaget som lå i Stortinget i fjor vår.

Jeg er helt enig i finanskomiteens formuleringer om at SPU ikke skal være et utenrikspolitisk virkemiddel, men samtidig er det definitivt et virkemiddel. Det er klart at det vi gjør i dag, gir en enorm internasjonal oppmerksomhet og vil kunne bli førende for fond langt utover den enorme mengden av kapital som ligger i Statens pensjonsfond.

Jeg tror også, som flere har påpekt, at det vil kunne ha en reell betydning gjennom at det gir mulighet for selskaper ikke bare til å trekke seg ut, men også til å forbedre sin virksomhet for fortsatt å kunne være inne.

Det er flere sider som må ses i sammenheng når Stortinget også går inn for å se på muligheten for å investere i infrastruktur, men selvfølgelig også økningen med mulighet for investeringer i fornybar energi, som er viktig.

Som mange har påpekt, tror jeg også dette langsiktig er økonomisk fornuftig for den investeringen og den kapitalen som, på vegne av det norske folk, ligger i Statens pensjonsfond utland.

Det må også ses i sammenheng med andre forpliktelser Norge har på klimafrenten. Vi gjør et stort arbeid internasjonalt i ivaretagelse av regnskog. Vi gjør også mye når det gjelder fornybar energi, og vi er med på å finansiere opp det grønne fondet i forkant av klimatoppmøtet i Paris i høst. Det er klart at denne beslutningen er en viktig del av de signalene som skal gis inn mot forhandlingene, sånn at vi kan bygge opp under og være med på å få til et ordentlig resultat der.

Vi har også gjort vårt eget vedtak om at vi skal redusere våre utslipp i Norge med 40 pst. fram mot 2030. Det

krever mange enkeltvedtak og store endringer i løpet av de neste 15 årene. Jeg må si jeg ser med glede på dette store vedtaket i dag og på vedtak vi har fattet tidligere, enten det gjelder forsterkning av jernbanen eller omlegginger for å få en mer miljøvennlig bilpark. Det er mange vedtak som er fattet i løpet av de siste to årene. Det er ingen tvil om at det nye flertallet vi fikk etter valget sist, har gitt en helt annen dynamikk i klimapolitikken nå enn det vi har sett de foregående årene. Det er gledelig.

Hans Olav Syversen (KrF) [10:34:54]: Tiden blir litt kort med 5 minutter til et hovedinnlegg, så det er et par momenter jeg gjerne vil ta opp ytterligere.

Det var noen som kom inn på situasjonen i denne sal i fjor, der det uttrykket ble brukt at nå hadde Stortinget mistet et år. Jeg skjønner godt at det ikke blir gjentatt i år. For faktum er at den prosessen som har gått siden i fjor, nok har medført at det vedtaket vi fatter i dag, betyr langt mer enn om vi skulle gått for det vedtaket som det kanskje kunne vært grunnlag for for et år siden. Det ville hatt en mye mindre effekt enn det vedtaket som vi skal fatte i dag.

Det er et spørsmål om fondet skal være klimapolitisk aktør, eller om det bare skal være finansiell aktør. Vi er alle enige om at fondet er en finansiell aktør. Men som Norges Bank selv skrev i sitt høringssvar, har fondet også ønske om

«å være en ledende investor internasjonalt i arbeidet med ansvarlig forvaltning, herunder håndtering av klimaspørsmål».

Så sier Norges Bank riktignok senere i høringssvaret:

«Bruk av fondet som et klimapolitisk verktøy utover hva som er forenlig med fondets rolle som finansiell investor, vil være svært uheldig for forvaltningen av fondet.»

Jeg tror nok det går noen gråsoner mellom disse uttalelsene og det Stortinget vedtar i dag. Det er Stortingets privilegium å fastsette rammene, og det privilegiet bruker vi.

Så til dette med skatteparadiser. Det er vi også veldig opptatt av, men jeg tror at der må vi først ha en runde på hvordan kriteriene skal legges. Vi sier også at vi ikke er et utenrikspolitisk instrument i utøvelsen av fondet, og det å nevne f.eks. en delstat i USA og et land, og så komme med et forslag, er ikke måten jeg mener vi kan gjøre dette på. Vi har et omfattende arbeid også via OECD knyttet til skatteparadiser, og jeg ser gjerne at dette løftes, men da må vi først ha noen generelle kriterier og ikke peke ut et og annet land eller en delstat her og nå.

Til slutt må jeg få lov til å si et par ord om Statens pensjonsfond Norge, som hadde et meget godt år i fjor, og ikke minst det vi nå skal se på, om vi skal åpne for at deler av Statens pensjonsfond Norge skal kunne investere i eiendom og infrastruktur. Det kommer vi tilbake til, men det er en meget viktig utvikling av denne delen av fondet.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 1 og 2.

Etter ønske fra finanskomiteen vil presidenten foreslå at sakene nr. 3, 4 og 5 behandles under ett. – Det anses vedtatt.

Sak nr. 3 [10:38:17]

Innstilling fra finanskomiteen om finansmarknadsmeldinga 2014 (Innst. 292 S (2014–2015), jf. Meld. St. 22 (2014–2015))

Sak nr. 4 [10:38:22]

Innstilling fra finanskomiteen om rapport fra Norges Banks representantskap for 2014 (Innst. 293 S (2014–2015), jf. Dokument 9 (2014–2015))

Sak nr. 5 [10:38:28]

Innstilling fra finanskomiteen om endringer i sentralbankloven (organiseringen av Norges Bank) (Innst. 299 L (2014–2015), jf. Prop. 90 L (2014–2015))

Presidenten: Etter ønske fra finanskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen innenfor den fordelte taletid, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Dette anses vedtatt.

Tom E.B. Holthe (FrP) [10:39:21] (ordfører for sakene nr. 3 og 5): Norge trenger flere ben å stå på, og det er viktig for norsk næringsliv at vi har en sterk finansnæring. God tilgang på både egenkapital og fremmedkapital er en forutsetning for å kunne finansiere de omstillingene som er nødvendige for norsk næringsliv. Norge har politisk stabilitet og troverdighet i det internasjonale markedet, og Norge blir oppfattet som en trygg finanshavn i urolige økonomiske tider. Noen andre land har lyktes med å utnytte tilsvarende konkurransefortrinn til å utvikle seg til knutepunkter for kapitalforvaltningen og andre finansielle tjenester, men hittil har man i mindre grad lyktes med dette i Norge.

Under behandlingen av nasjonalbudsjettet for 2015 vedtok Stortinget at regjeringen skulle fremme forslag om en helhetlig næringspolitikk for finansnæringen som en del av finansmarknadsmeldingen. Dette har blitt fulgt opp i meldingen vi i dag behandler.

Finanssektoren bør ha en framtrødende plass i den generelle politikutformingen når det gjelder bl.a. utdanning, forskning, vekst og innovasjon. En helhetlig næringspolitikk for finansnæringen må ivareta både kredittvesenet, forvaltningsbransjen, finansiell rådgiving og fondsmegling samt den rollen forsikringselskap og pensjonskasser har som viktige pilarer i det norske velferdssystemet.

Selskapskatt er viktig, og det er behov for å tilpasse nivået på selskapsbeskatningen til situasjonen i våre konkurrentland.

Det er i dag underskudd på boliger i en del pressområder, og det har bidratt til at boligprisene har økt betydelig over lang tid. Stadig flere husholdninger i Norge har en gjeldsbelastning som gjør dem sårbare for høye renter, økt arbeidsledighet eller fall i boligprisene. Det er svært viktig å øke antall boliger i markedet, f.eks. å bygge studentboliger, enklere og raskere offentlig planleggingsarbeid samt forenkling av en del av de fordyrende kravene til nye hus og leiligheter.

I tillegg bør det være enkelt og billig å bytte bank, både av hensyn til valgfriheten til den enkelte kunde og til konkurranse situasjonen sett under ett. Det er positivt at bankene kan pålegges å linke til Finansportalen, slik at informasjon om konkurrerende lånetilbud blir lettere tilgjengelig.

I innstillingen til finansmarknadsmeldingen er det flertall mot regjeringspartiene når det gjelder samvirkeforetak. Kort fortalt ser flertallet ut til å ønske å begrense regjeringens mulighet til å regulere finansforetak som er organisert etter samvirke modellen. Det mener jeg er svært uheldig fordi en krise i finansforetak kan ha store konsekvenser for både kunder og lokalsamfunn. Det kan være viktige grunner til at lånekollektivet gjennom sitt medlemskap i samvirkeforetaket ikke bør være øverste myndighet. Lånekollektivene har relativt like interesser, og det kan innebære risiko for disposisjoner til fordel for låntaker som er ugunstige for finansiell stabilitet. En enstemmig banklovkommisjon mente at en fornuftig avveining tilsa at også andre interesser enn låntakernes ble representert i generalforsamlingen, med mindre foretaket har representantskap eller andre organ som ivaretar disse interessene.

Jeg skal ikke si mye om Prop. 90 L. Saken handler om at det er nødvendig å vurdere styrings- og kontrollstrukturen i Norges Bank fordi kapitalforvaltningen har blitt en stadig større del av bankens virksomhet. Regjeringen har fulgt opp dette gjennom å nedsette et utvalg som skal gjennomgå sentralbankloven og organiseringen av Norges Bank. Regjeringen foreslår allerede nå enkeltendringer. Endringene handler om f.eks. å rydde i rollefordelingen mellom Norges Bank og representantskapet, slik at Norges Bank har ansvaret for forretningsdriften og representantskapet har ansvaret for tilsyn og etterkontroll. Hittil har representantskapet hatt en uheldig dobbeltrolle der organet både er med på å opprette datterselskap og senere skal foreta tilsyn og etterkontroll av opprettelsen av de samme datterselskapene. Dette handler i liten grad om politikk, det handler om tekniske justeringer.

La meg helt avslutningsvis få takke for samarbeidet i komiteen når det gjelder både finansmarknadsmeldingen og Prop. 90 L.

Truls Wickholm (A) [10:44:41]: Jeg vil benytte anledningen til å takke saksordfører Tom Holthe, som har gjort et godt stykke arbeid. Komiteen er i stor grad enig i sine merknader til innstillingen, men det er likevel grunn til å knytte noen ord til deler av dette utover det som står i merknadene.

Situasjonen i boligmarkedet gir grunn til økende bekymring fordi vi fortsatt ser en høy og økende gjeldsgrad i norske husholdninger. Mennesker, familier, står i fare for

ikke å klare forpliktelsene om det skulle skje større endringer i renten eller andre forhold i økonomien, som økende ledighet. Men vi ser også at hensynet Norges Bank må ta til dette ved å søke å holde renten oppe, står i motstrid til det som kunne være ønskelig å gjøre av hensyn til norsk næringsliv og norsk eksportindustri.

Det er positivt at finansministeren har bedt Finanstilsynet vurdere tiltak som på et aggregert nivå kan bidra til å dempe veksten i boligpriser og kredittveksten i den norske husholdningssektoren, og det er positivt at sentralbanksjefen svarte på høringen at han trodde anslaget disse hadde, var på et fornuftig nivå. Vi viser i innstillingen til at en samlet komité synes det er viktig å få konkrete faglige råd om hvordan risikoen knyttet til husholdningenes gjeld kan dempes. Det må i dette bildet likevel bemerkes at dette til syvende og sist er en politisk beslutning. Det er langt fra de tiltakene som Finanstilsynet nå anbefaler, til det som var oppmykningene i utlånspraksis som Fremskrittspartiet og Høyre gikk til valg på, og som de så sent som i fjor stolt kunne fortelle at de var i ferd med å levere på. Det er derfor med noe spenning at vi i Arbeiderpartiet avventer hva som faktisk vil komme fra regjeringen på dette området.

I behandlingen av nasjonalbudsjettet gjorde Stortinget også et annet vedtak, som Holthe var inne på. Det var at vi ønsket at det skulle fremmes forslag om en helhetlig næringspolitikk for finanssektoren som en del av finansmarknadsmeldingen. Det er lite å spore av forslag i denne meldingen. Det er positivt at regjeringen melder tilbake til Stortinget at den er i gang – at de kan vise til innspillmøter med næringen – men særlig offensivt er det ikke. Selv om det bare er Venstre og Arbeiderpartiet som klart uttrykker dette i merknadene til innstillingen, går det nok an å si at jeg i hvert fall for egen regning tror at komiteen hadde kunnet forvente seg mer etter det vedtaket Stortinget gjorde før jul. For en regjering som liker å omtale seg selv som handlekraftig, burde man kanskje ikke si seg fornøyd med dette. Jeg registrerer også at det på stadig flere områder med denne regjeringen vises til utredninger og igangsatt arbeid når det skal svares på spørsmål om handling.

Til slutt vil jeg vise til merknaden der en samlet komité viser til Scheel-utvalgets rapport og at man avventer arbeidet som skal skje med selskapsskatten. La meg legge til at det er positivt at regjeringen har varslet at det vil komme en melding til Stortinget innen et års tid, men dette bildet er jo større enn bare en endring av selskapsskatten, som jeg tror at det er stor enighet om. Dette er ting som må ses i sammenheng. En endring i selskapsskatten påvirker hele skattesystemet, og det er også nødvendig å se på behovet for finansieringen av fellesskapet. Da er det positivt hvis vi partiene på Stortinget og regjeringen kan ha en åpen dialog med sikte på et bredt skatteforlik knyttet til denne rapporten og den meldingen som måtte komme til Stortinget.

Heidi Nordby Lunde (H) [10:49:31]: Velfungerende finansmarkeder er en forutsetning for økonomisk vekst og velferdsutvikling samt skatteinntekter til det offentlige. I tillegg er bank- og finanstjenester en sentral del av samfunnets infrastruktur og ofte en premissgiver for økonomisk

3) Endringer i sentralbankloven (organiseringen av Norges Bank)

utvikling. Sammen med arbeidskraft og kompetanse er kapital en av de viktigste produksjonsfaktorene i samfunnet. Finans formidler og plasserer kapital og utgjør selve systemet for økonomisk sirkulasjon. Det er kanskje derfor finansnæringen ofte blir kalt for næringslivets blodomløp. Bankene er også viktige samfunnsaktører i lokalmiljøet der de er.

Finansnæringen bygger på tillit, og en solid finansnæring er med på å gi tillit til hele vår økonomi. Derfor er det viktig at banker og finansinstitusjoner er solide og fungerer godt. Finansnæringen i Norge har blitt mer solid de senere årene, har god lønnsomhet og har blitt mer produktiv, bl.a. gjennom å være raske til å ta i bruk ny teknologi. Det gjør finansielle tjenester billigere for kundene og frigjør ressurser til annen verdiskaping i norsk økonomi.

Jeg skal innrømme at det ikke var effektivisering av den norske økonomien jeg tenkte på da jeg måtte møte på Majorstua politistasjon for å få politiet til å ta en kopi av passet mitt og stemple det for å sende det inn som bevis for at jeg var meg, da jeg skulle begynne å bruke nettbank for over 15 år siden, men det sier mye om en næring som så muligheten i teknologien før man hadde mer optimale løsninger for kunderelasjoner. I dag går de fleste av oss rundt med banken i lomma i form av en app.

Mange næringer har noe å lære av bankenes evne til omstilling og til å ta i bruk ny teknologi. Finansnæringen i Norge er framtidsrettet og har vekstpotensial. Derfor er det bra at regjeringen vil legge til rette for en robust og konkurransedyktig produksjon av finansielle tjenester i Norge gjennom en helhetlig politikk for finansmarkedet og se på finansnæringen som en verdiskapende næring i seg selv.

Som andre næringer er også finansnæringen avhengig av gode reguleringer som fremmer verdiskaping, men også hemmer ustabilitet. Blant annet derfor er det et bærende prinsipp i norsk finansinstitusjonslovgivning at soliditetskravene skal være like gode uansett hvordan foretakene velger å organisere virksomheten. Svakheten i regelverket når det gjaldt konsolidering av kapitaldekningen, ble rettet opp gjennom Stortingets vedtak om ny lov om finansforetak og finanskonsern i april. Intensjonen med konsolideringsreglene er å sikre at banker som inngår i samarbeidende grupper, blir stilt overfor et kapitalkrav som reflekterer den reelle risikoen de påtar seg ved samarbeidet. Dette handler altså ikke om å innføre unødvendige regelverk med komplisert rapportering, det handler om soliditeten i bankene våre. Men uavhengig av hvor nødvendige kravene til rapportering i forbindelse med et viktig og riktig regelverk er, så forventer jeg særlig at denne regjeringen sørger for en så smidig rapporteringsrutine som mulig. Det gjør også flertallet i komiteen.

Norges Bank har gjennomgått store endringer siden gjeldende sentralbanklov ble vedtatt i 1985. Retningslinjene for pengepolitikken er blitt endret, og finansiell stabilitet har fått økt vekt i bankens ansvarsområde. I tillegg har kapitalforvaltning blitt en vesentlig del av virksomheten. For å styrke hovedstyrets kapasitet og kompetanse utvides nå antall visesbanksjefer fra én til to, mens det samlede antall medlemmer utvides fra syv til åtte, for å beholde like mange eksterne medlemmer som i dag. For å klargjøre an-

svar og arbeidsfordeling mellom hovedstyret og representantskapet i opprettelsen av datterselskaper får hovedstyret beslutningsmyndighet til å opprette datterselskaper som ledd i forvaltningen av SPU. Representantskapet i Norges Bank vil fortsatt ha både ansvar og mulighet til å føre tilsyn med slike selskaper.

Til slutt har jeg lyst til å knytte noen ord til Oslo Børs. Jeg synes det er fantastisk at Oslo Børs har blitt verdens største og viktigste finansielle markedsplass for sjømatsektoren, nest størst i verden på noterte shippingselskaper og nest størst i Europa på energi. Det er nesten like fantastisk som at det finnes noen som mener man kan avskaffe denne formen for formidling av handel og omsetning. Det er positivt at utenlandske selskaper kommer til Oslo Børs for å hente kapital, og at kompetansen i det norske kapitalmarkedet for energi, sjømat og shipping trekker til seg utenlandske aktører. Kompetanse og kapital er nøkkelord i forbindelse med å omstille Norge til en ny normal. Finansmarknadsmeldingen viser at vi har gode forutsetninger for å lykkes med akkurat det.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:54:07]: Norges Bank er en av verdens eldste sentralbanker og en hjørnesteinsinstitusjon i den norske staten. Neste år vil det være 200 år siden banken ble grunnlagt, og i løpet av disse årene har sentralbankloven blitt grundig og helhetlig revidert bare to ganger, nemlig ved lovvedtak i 1892 og i 1985. Underveis har det like fullt skjedd mange og viktige lovendringer. Et eksempel er lovendringen som førte til at Norges Bank ble flyttet fra Trondhjem til Kristiania i 1897. Et annet er nasjonaliseringen av banken i 1949. Et tredje eksempel er opphevelsen av grunnlovfesting av banken i 1910. I denne perioden skal vi igjen ta stilling til grunnlovfesting av banken. I dag tar Stortinget stilling til nye og isolerte endringer av sentralbankloven.

Senterpartiets posisjoner er gjort rede for i komiteens innstilling. I korte trekk har vi innsigelser til forslagene fra regjeringen når det gjelder oppretting av ny visesentralbanksjef, avvikling av ordningen med personlige varamedlemmer i representantskapet og dets kompetanse til å beslutte opprettelse av visse datterselskaper. Som presidenten kan høre, er jeg litt skeptisk til en del av de endringene, så jeg kommer heller til å snakke litt mer om den helhetlige revisjonen av sentralbankloven framover.

I og med Grunnloven ble både Stortinget og de andre sentrale statsmaktene opprettet som institusjoner. Allerede i novembergrunnloven av 1814 ble Norges Bank omtalt. Sentralbanken står uansett i en særstilling, all den tid grunnfondet til banken ble finansiert gjennom den såkalte sølvskatten. Vi snakker med andre ord om en institusjon som nordmenn selv, gjennom nær sagt å ofre svette og tårer, har fått i stand og på stell. Denne særegne tilblivelsen og lokaliseringen av hovedsetet nord for Dovre, bortenfor særlig regjeringen, medvirket også til at Norges Bank lenge var Stortingets bank. Det var folket som eide banken gjennom aksjer de fikk i bytte for sølvskatten, og det var Stortinget som i praksis representerte folket og eierne overfor banken. Også i 1892-loven var Stortingets rolle overfor banken klar og tydelig. Nasjonaliseringen etter kri-

gen og ikke minst lovendringen i 1985 kan man si har svekket det direkte folkevalgte eierskapet til og Stortingets rolle overfor Norges Bank.

Senterpartiet mener det er gledelig og viktig at regjeringen har nedsatt et utvalg som nå skal gå igjennom lovverket rundt Norges Bank. Dette er en gjennomgang som også vi ønsket da vi satt i regjering sist. Vi mener også at utvalget har fått en lovende personsammensetning, og håper at utvalget også vil ta initiativ til relevante offentlige ordskifter underveis i arbeidet sitt.

Det er også gledelig at Gjedrem-utvalget er ment å levere sin innstilling i løpet av inneværende periode. Det tilsvarende utvalget, Ryssdal-utvalget, som ble satt ned i 1968, brukte hele 15 år på sitt arbeid med sentralbankloven. Vichtige tungter sier at det var på grunn av at det var så gode rekesmørbrød at det var greit å holde det i gang. Vi får håpe det blir andre boller med Gjedrem.

Poenget med en gjennomgang er at vi må ha en sentralbanklov som fungerer i forhold til den tiden og de forholdene vi er inne i. For det første har den internasjonale finanskrisen og politikeres responsen etterpå til fulle vist at sentralbanker er avgjørende, mektige og ikke minst pragmatiske institusjoner. Den amerikanske, den britiske og den europeiske sentralbanken – for å nevne de mest nærliggende – har økt balansen sin dramatisk i et forsøk på å avbøte krisene. På sett og vis har dette også vist at det er kontroll over egen balanse – kanskje mer enn fullmakt til å fastsette styringsrenter – som er kjerneoppgaven til en sentralbank. Poenget mitt er at det er viktig for oss å systematisere kunnskap om hvordan andre sentralbanker har agert de siste årene, om hvordan de har blitt reformert – både den britiske og den europeiske sentralbanken har f.eks. blitt tilført tilsynsoppgaver – og hvordan nye oppgaver og ny politikk har blitt fulgt opp med passende parlamentariske og politiske kontrollmekanismer.

Forarbeidene til en ny norsk sentralbanklov må være faglig på høyden og legge relevante og viktige erfaringer fra både finanskrisen, internasjonal politikk og reformer til grunn når vi skal vedta norske lovendringer.

Vi har ikke mulighet til å høste erfaringer fra andre sentralbanker når det gjelder det å eie Statens pensjonsfond utland og det å være en så tung finansiell aktør, så både finanskrisen som vi har vært igjennom de siste årene, og det faktum at Norge og Norges Bank forvalter verdens største statlige fond, gjør at denne gjennomgangen er helt nødvendig. I mitt parti ser vi sterkt fram til å følge den debatten og det lovarbeidet.

Jeg tar til slutt opp forslaget som Senterpartiet og Venstre står bak.

Presidenten: Presidenten er glad for at forslaget er tatt opp.

Hans Olav Syversen (KrF) [10:59:35] (komiteens leder): Jeg takker for den historiske gjennomgangen, og jeg anser innlegget også som en sterk søknad om å ha fremtidig saksordførerskap på alt som har med Norges Bank og Sentralbanken å gjøre! Det følte jeg sterkt på da jeg hørte innlegget fra Slagsvold Vedum.

Jeg går til noen av de punktene som kanskje er litt mer øyeblikksorienterte, hvis forsamlingen tillater det. Vi har å gjøre med en næring som har spilt en utrolig viktig rolle både positivt og negativt i landets økonomi. Vi er også ved et punkt i norsk økonomi i dag, hvor det vil være økt oppmerksomhet rundt finansnæringen og hvordan vi som storting og regjering håndterer rammevilkårene for denne næringen.

Det er bare å se på triangelet finansmarked–rente–bolig for å tenke seg hvilke utfordringer vi står overfor. Vi har sørget for gjennom krav fra Stortinget at kapitaldekningen i norske banker er god – den er meget god. Vi ser også at vi har lave renter, som betyr – og har betydd – mange og store investeringer i bl.a. eiendom. Jeg vil si at finansministeren har en stor jobb nå når hun skal se på virkemidler for å balansere boligmarkedet, tilgangen på kreditt og hva vi gjør for å forebygge en mulig boligboble. Jeg føler meg ganske sikker på at hun har Stortingets støtte i det viktige arbeidet med å finne den riktige balansen som kreves akkurat på dette nå.

Er finansmarkedene viktige i seg selv, eller er de der som aktører for et næringsliv, for en befolkning, for et land? Det kan sikkert diskuteres. Det vi fra Kristelig Folkeparti har vært veldig opptatt av helt siden Finanskriseutvalget og finanskrisen internasjonalt, er at det er ingen grunn til å sørge for en bransje som er større enn det det faktisk er realøkonomisk grunnlag for. Det ligger også i bånd når jeg ser de merknadene som ulike partier har gitt sin tilslutning til i denne meldingen. For oss er det viktig at finansmarkedene i seg selv må fungere slik at de understøtter den øvrige økonomien først og fremst.

Så til noe som var tema i fjor, og det er det som på folkelig godt norsk heter konsolideringsreglene. Flere før meg har vært innom dette og spørsmålet om krav til mindre banker bl.a. når de er del av en større gruppe, og ikke minst knyttet til hvilke rapporteringskrav som skal legges til grunn. Vi er i hvert fall opptatt av at selvfølgelig skal det realøkonomiske komme fram og være grunnlaget for hvilke regler man omfattes av, men man må heller ikke te seg slik at det blir helt umulig for en mindre bank å eksistere i et system som er avhengig av alliansepartnere. Også rapportering bør dimensjoneres ut fra akkurat det.

Så vil jeg knytte et par bemerkninger til sentralbanklovgivningen og også spørsmålet som har vært oppe knyttet til representantskapets situasjon når det gjelder myndighet til å godkjenne opprettelsen av datterselskaper. Det har vært slik til nå. Vi mener at med den endringen som nå skjer, får vi et naturlig skille hvor opprettelsen er et tema for banken og styret, og selvfølgelig full etterkontroll og tilsyn fra representantskapets side. Jeg har sett at enkelte mener at det er en svekkelse av representantskapets rolle. Jeg mener ikke det. Jeg mener det først og fremst er en rolleavklaring, og jeg er helt sikker på at representantskapet vil bruke den rollen de har, til også i fremtiden å sørge for godt tilsyn og etterkontroll av eventuell opprettelse av datterselskaper, enten det er her i landet eller i andre land.

Terje Breivik (V) [11:04:46]: Diskusjonen om finansmarknadsmeldinga er alltid ein viktig, men dessverre lite merksemdskapande, diskusjon i Stortinget – i år ekstra

3) Endringer i sentralbankloven (organiseringen av Norges Bank)

viktig, fordi det er større uro i norsk økonomi enn det har vore på lenge. Me har utfordringar knytte til delar av industrien og næringslivet, og me har utfordringar knytte til vekst i bustadprisar og som følgje av det kredittveksten i hushalda. Me er inne i ein omstillingsperiode, og det er heilt openbert at finansnæringa har ei nøkkelrolle i å leggja til rette for det grøne skiftet som vil koma, og som kjem raskare enn føresett.

I behandlinga av statsbudsjettet for 2015 bad Stortinget regjeringa om å fremja forslag om ein heilskapleg næringspolitikk for finansnæringa som del av finansmarknadsmeldinga – ei bestilling det ikkje skulle vera spesielt vanskeleg å forstå, men som dei ikkje fremja eitt einaste forslag om i meldinga. Regjeringa har suverent sett bort ifrå vedtaket Stortinget gjorde, og intensjonen til Stortinget. Eg vonar at ministeren forklarar kvifor.

Den norske finansnæringa er ein viktig del for å få til den omstillinga til det grøne skiftet me skal og må igjenom. Finansnæringa har alle moglegheiter til å utvikla seg som ei av dei viktigaste verdiskapande næringane i ein ny, grønn økonomi.

Då Stortinget den 26. mars i år behandla finansføretakslova, var ein av diskusjonane knytt til nye konsolideringskrav – og slik større rapporteringsbyrde – for mange sparebankar. Venstre meinte alt då at dei nye reglane ikkje skulle gjelda for eigendelar på under 10 pst., men slå oss til ro med at finansministeren ville fylgja eit samrøystes storting og gjera unntak frå dei generelle krava for eigendelar på under 10 pst. I debatten sa finansministeren:

«Det kan imidlertid være noen tilfeller der det er helt unødvendig med konsolidering. Jeg er derfor positiv til komiteens enstemmige forslag om en unntakshjemmel for departementet der det – for å bruke komiteens egne ord – vil være ubetenkelig å gjøre unntak fra konsolideringskravet. Jeg vil, i tråd med innstillingen fra finanskomiteen, komme nærmere tilbake i finansmarknadsmeldingen til hvordan vi legger opp til å praktisere denne unntaksbestemmelsen.»

Problemet er at når finansministeren no har kome tilbake til korleis dette skal praktiserast, har departementet i realiteten ikkje fylgt opp intensjonen til Stortinget. Det eksisterer i realiteten ingen unntaksreglar. Stortinget har sendt finansministeren to enkle bestillingar knytte til finansmarknadsmeldinga: forslag om ein heilskapleg næringspolitikk for finansnæringa og praktiseringa av unntaksreglane. Ingen av dei er fylgde opp. Det er spesielt, og ganske alvorleg.

Det beste hadde vore at Stortinget i dag utvetydig slo fast at krava om konsolidering ikkje skal gjelda for eigendelar under 10 pst., slik Senterpartiet og Venstre føreslår. Eg tolkar òg fleirtalet sin merknad, sjølv om han er mildt utforma, som ein ganske kraftig korreks til statsråden på dette punktet. Hadde det ikkje vore behov for å justera forståinga departementet har av unntaksreglane, hadde det heller ikkje vore behov for ein slik merknad.

Venstre har ei rekkje gonger teke opp regjeringa sin litt uforståelege kamp mot EU når det gjeld å implementere EU-forordninga om kapitalkrav for utlån til små og mellomstore bedrifter. Konsekvensen av regjeringa sin poli-

tikk er at norske småbedrifter vert pålagde dyrare lån enn det som er nødvendig, og at Noreg kastar vekk ressursar og goodwill som burde ha vore brukte til det motsette, nemleg betre rammevilkår for norsk næringsliv.

Det eg òg undrar meg over, er kvifor eit parti som Senterpartiet, som seier at dei er opptekne av småbedriftene i distrikta, ikkje støttar Venstre på dette punktet. Det verkar nesten som om det å ta strid med EU er viktigare enn å leggja til rette for best moglege rammevilkår for norske småbedrifter.

Eg tek til slutt opp mindretalsforslaga frå Venstre i innstillinga.

Presidenten: Representanten Terje Breivik har tatt opp de forslagene han refererte til.

Snorre Serigstad Valen (SV) [11:09:19]: Vi har en økonomi som i veldig stor grad er avhengig av, eller i det minste påvirkes veldig sterkt av, svingningene i oljebransjen. Det ser vi noe av resultatene av nå, når mange mennesker mister arbeidet på grunn av fallende oljepris. På samme tid har vi en finansnæring som er underbeskattet sammenlignet med andre næringer i Norge, og vi har et boligmarked som lider av strukturelle problemer som følge av manglende regulering, et skjevt skattesystem samt boligmangel i enkelte pressområder.

Jeg mener at enkelte av partiene i finanskomiteen i for stor grad vektlegger boligmangel som utløsende for prisveksten og gjeldsveksten i boligmarkedet, og undervurderer resultatene av den dereguleringen som fant sted av det norske boligmarkedet for et par tiår siden.

Scheel-utvalgets utredning viser til behovet for en mer fornuftig beskatning av eiendom i Norge. Regjeringspartienes svar på det er å bygge ned formuesskatten, som er det som sikrer at de rikeste menneskene i Norge betaler skatt. Enkelte av oss vil vel mene at en bedre måte å adressere dette problemet på, er å sørge for en eiendomsskatt i Norge som kan flytte penger og investeringer fra eiendomsmarkedet og til verdiskaping og produksjon. Slik boligmarkedet er organisert i dag, fører det til sosiale forskjeller, det reproducerer sosiale forskjeller, og det skyver en uakseptabel risiko over på vanlige huseiere.

I vårt alternative statsbudsjett for i år foreslo vi – som eneste parti – endringer i selskapsskatten. I en gjennomgang i avisen Klassekampen for kort tid siden oppga en rekke næringslivsledere at selskapsskatten er noe som bekymrer dem mer enn f.eks. formuesskatten, slik den økonomiske situasjonen er i dag. Jeg kan ikke se at regjeringen har tatt noen grep av betydning i år for å forberede overgangen til grønn industri og næringsliv i Norge, for ikke å nevne behovet for å flytte mer økonomisk aktivitet fra sokkelen og over til fastlandet.

Et regulert arbeidsmarked, tydelige lover og lovfesting av rettighetene til arbeidstakere og et godt skattesystem som fungerer omfordelende, har alle vært viktige forutsetninger for den gode økonomiske tilstanden og den egalitære samfunnsstrukturen Norge har. Derfor vil jeg advare mot å bruke behovet for omstilling, som vi alle er enige om, som et argument for å undergrave vernet av arbeideres

rettigheter i Norge, undergrave arbeidsmiljøloven og gjennomføre en mer markedsliberalistisk politikk når det kommer til skatt og regulering av finansvesenet. Derfor bør vi også se på beskatningen av finanssektoren. Jeg synes Kristelig Folkeparti har gode merknader i Innst. 292 S. Det er ikke et flertall på Stortinget i dag for en riktig beskatning av finansnæringen, men det burde vært det, spesielt med tanke på at regjeringen selv i nasjonalbudsjettet slår fast at det er en skjevhet i skattenivå mellom finansnæringen og andre næringer i Norge. Det er uheldig fordi det skyver økonomisk aktivitet fra verdiskaping og over i spekulasjon.

Til slutt vil jeg bare si et par ord om representantskapet til Norges Bank. Vi og Venstre har en felles merknad der vi peker på behovet for en litt større diskusjon om hvorvidt den formen vi har på representantskapet i dag, i stor nok grad ivaretar det behovet Stortinget har for å følge opp mandatet Stortinget har gitt. I den sammenhengen viser vi til EOS-utvalget, som har et eget sekretariat som er basert på Stortinget, og som sørger for en tilfredsstillende og tilstrekkelig grad av innsyn i – uten sammenligning for øvrig – de hemmelige tjenestene i Norge.

Jeg må innrømme at jeg innimellom har gjort meg den tanken at representantskapet i Norges Bank er for tett knyttet til ledelsen i Norges Bank og for lite knyttet til Stortinget. Vi fremmer ingen konkrete forslag til endringer og hvordan vi bør organisere representantskapet annerledes i denne omgang, men vi håper at resten av partiene på Stortinget har lyst til å være med på en fordomsfri diskusjon om hvordan vi i best mulig grad kan sørge for at Stortingets mandat ivaretas og følges opp av Norges Bank.

Statsråd Siv Jensen [11:14:35]: Jeg er glad for at en samlet komité understreker at en solid norsk finansnæring er viktig for finansiell stabilitet.

En sterk finansnæring er en forutsetning for økonomisk utvikling og omstilling. Norske finansinstitusjoner går godt. Særlig bankene hadde store overskudd i 2014. En vesentlig del av overskuddet de siste årene har blitt brukt til å styrke soliditeten. Dette bidrar til å øke institusjonenes evne til å bære risiko, og til at de er godt rustet til å oppfylle de skjærpede kravene til kapitaldekning.

Årets finansmarknadsmelding gir på en del viktige punkter en drøfting av utformingen av en helhetlig næringspolitikk for finansnæringen. Regjeringen vil fortsette drøftingen i senere meldinger.

En helhetlig næringspolitikk innebærer bl.a. å legge til rette for at konkurransen i markedet er god, og komiteen viser til at det bør være enkelt å bytte bank. Det er jeg helt enig i, og jeg har varslet at jeg tar sikte på å pålegge bankene å lenke til Finansportalen for å gjøre informasjon om bankenes priser bedre tilgjengelig.

Det er viktig at bankenes kapitalkrav reflekterer den reelle risikoen ved deres virksomhet, og derfor ble det i den nye finansforetaksloven innført krav om konsolidering for felleseide foretak i samarbeidende grupper, uavhengig av størrelsen på eierandelen. I tråd med innstillingen fra finanskomiteen ble det vedtatt unntakshjemmel for departementet for tilfeller hvor det er ubetenkelig å gjøre unntak fra konsolideringskravet.

Omtalen i finansmarknadsmeldinga av den planlagte praktiseringen av konsolideringsunntaket er i tråd med de faglige rådene fra Finanstilsynet om når det vil være ubetenkelig å gjøre unntak.

Forskriften for pengepolitikken ligger fast. Pengepolitikken skal sikte mot stabilitet i den norske kronens nasjonale og internasjonale verdi.

Den operative gjennomføringen av pengepolitikken skal i samsvar med dette rettes inn mot lav og stabil inflasjon, definert som en årsvekst i konsumprisene som over tid er nær 2,5 pst. Pengepolitikken skal samtidig bidra til å stabilisere utviklingen i produksjon og sysselsetting. Det synes å være bred tillit til inflasjonsmålet.

De siste 15 årene har Norges Bank gjennomgått store endringer, og Stortinget har i takt med denne utviklingen vedtatt flere endringer i sentralbankloven med sikte på å styrke utviklingen av bankens styrings- og kontrollapparat.

Dagens styrings- og kontrollstruktur i Norges Bank anser jeg for å fungere godt. Banken har bygget opp en kompetent organisasjon og leverer gode resultater innen pengepolitikk, finansiell stabilitet og kapitalforvaltning. Banken nyter bred tillit både nasjonalt og internasjonalt.

Regjeringen er opptatt av at styrings- og kontrollstrukturen for Norges Bank fortsatt bør utvikles i takt med de oppgavene banken har. Derfor har jeg foreslått enkelte endringer i sentralbankloven som legger til rette for at ledelses- og kontrollstrukturen i Norges Bank kan styrkes i møte med bankens omfattende og sammensatte ansvarsområder.

Jeg har full tillit til ledelsen i Norges Bank og til det sittende hovedstyret. Norges Bank har gjort, og gjør, en svært god jobb. Så lenge en økning av hovedstyrets kapasitet er et tiltak som det er forholdsvis enkelt å gjøre, ser jeg ingen grunn til å vente med dette fordi vi samtidig setter ned et utvalg for å se på sentralbankloven mer generelt.

Det er viktig, og jeg er tilfreds med, at forslagene får støtte av et flertall i finanskomiteen.

I noen av mindretallsmerknadene gis det uttrykk for at en ønsker andre løsninger enn de som er foreslått. Jeg vil i den forbindelse vise til at regjeringen har nedsatt et utvalg som skal gå gjennom sentralbankloven i lys av de store endringene som har funnet sted i bankens oppgaver. Utvalgets mandat er generelt utformet. Det åpner for en bred gjennomgang av sentralbankloven, og det følger av mandatet at utvalget skal vurdere styringsstrukturen for banken. Det er eksplisitt pekt på at utvalget må se hen til internasjonal praksis på området, herunder erfaringer med ekspertkomiteer.

La meg avslutningsvis knytte noen kommentarer til Serigstad Valens innlegg knyttet til representantskapet i Norges Bank. Det er slik at representantskapet er Stortingets kontrollorgan, og jeg mener det er et svært viktig grunnlag også for regjeringens muligheter til å gjøre endringer knyttet til kontrollfunksjonene at det kommer tydelige og klare signaler fra Stortinget om hvordan man ønsker at kontrolloppgavene skal utføres i fremtiden.

Regjeringen gjorde små forslag til endringer i den meldingen som nå er til behandling, også basert på god og tett kontakt med Stortinget i dette arbeidet. Men jeg tror vi

3) Endringer i sentralbankloven (organiseringen av Norges Bank)

alle er enige om det overordnede målet, nemlig at kontroll-funksjonene er viktige. Da er det selvfølgelig også viktig at kontrollorganene har tilstrekkelig kompetanse til å gjøre det arbeidet. Det gjøres mye godt arbeid i representantska-pet, og det er viktig at vi hele tiden også på dette området ser på hvordan vi kan videreutvikle mekanismene for at de kan gjøre jobben sin på en god måte.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Terje Breivik (V) [11:20:02]: I innlegget mitt etterlyste eg svar frå ministeren på kvifor regjeringa ikkje vil svara på Stortingets vedtak om drøfting av ein heilskapleg næringspolitikk for finansnæringa. Stoda i næringa vert godt skildra i meldinga, og les ein mellom linjene, kan det verke som om regjeringa er imot ein eigen næringspolitikk for finansnæringa. Fair enough – men eg hadde likevel forventta at regjeringa tok ei så klar bestilling frå Stortinget på alvor, og i det minste tok det opp på bakgrunn av ei brei drøfting i meldinga. Så spørsmålet er kort og godt: Vil finansministeren følgja opp ei sånn forventning ved neste korsveg?

Statsråd Siv Jensen [11:20:43]: Jeg mener at vi følger opp dette løpende og hele tiden. Denne meldingen gir et godt utgangspunkt for å drøfte finansnæringen og målsettingene for næringen. En helhetlig politikk skal ivareta finansiell stabilitet, skal verne skattebetalerne, skal fremme sluttbrukernes interesser og samtidig legge til rette for effektiv og lønnsom drift i institusjonene. Da synes jeg at det er verdt å understreke det omfanget av reguleringer som finansnæringen har vært gjenstand for gjennom lengre tid, som har vært viktig å få på plass fordi det styrker soliditeten til næringen og sånn sett også styrker grunnlaget for finansiell stabilitet i hele den norske økonomien. Det har vært vesentlig. Det har det vært nedlagt mye arbeid og ressurser på både fra myndighetenes side og fra næringens side, og da har vi et godt utgangspunkt for å jobbe videre med nye og flere tiltak knyttet til næringen fremover.

Truls Wickholm (A) [11:22:01]: Jeg vil gjerne følge opp med spørsmål som jeg også reiste i innlegget, og det handler om det vi nå ser i boligmarkedet, som vi for så vidt har sett lenge. Jeg har registrert at statsråd Jensen er bekymret, og at hun også har sendt brev til Finanstilsynet. Jeg lurte på om statsråd Jensen kunne si noe mer om hva hun ser for seg å komme med av tiltak her. Vi registrerte i høringen at Norges Bank synes de tiltakene som Finanstilsynet kom med, hadde gode anslag, og det kan være viktig å merke seg når vi vet den viktige arbeidsdelingen som er mellom Norges Bank og Finanstilsynet i disse sakene.

Statsråd Siv Jensen [11:22:51]: La meg først si at jeg hørte hva representanten Wickholm sa i sitt innlegg. Jeg håper at han og Arbeiderpartiet vil være mer opptatt av hvordan eventuelle tiltak for denne sektoren slår ut i den situasjonen vi nå står i, fremfor å delta i et politisk spill om virkemidler og hva som har vært forslag i en tid da boligmarkedet hadde en helt annen utvikling enn det har i dag.

Jeg er enig med Wickholm i at det er utfordringer i bo-

ligmarkedet som vi må ta på alvor, og det er jo derfor regjeringen har varslet at vi vil legge frem en boligstrategi nå før sommeren. Det er flere departementer som jobber med dette. Både Justisdepartementet, Finansdepartementet, Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet og Kommunal- og moderniseringsdepartementet er involvert. Det handler om å se på tiltak på tilbudssiden for å få bygget boliger raskere og billigere enn i dag, og det handler om å se på hvilke reguleringer vi bør følge opp for å sikre fremtidig stabilitet.

Truls Wickholm (A) [11:24:04]: Arbeiderpartiet er ikke opptatt av å bedrive et politisk spill i denne saken, men dersom statsråd Jensen skulle mene at det var det som foregikk, kan hun jo merke seg hvordan populistiske utspill i håndteringen av vanskelige finanspolitiske saker gjør at man ikke nødvendigvis får det lett når man skal ta de beslutningene som det er viktig å ta for landet, jf. den valgkampen som Fremskrittspartiet drev om egenkapitalkrav i 2013.

Men når det er sagt, er jeg glad for at statsråden varsler at det skal komme tiltak. Arbeiderpartiet er selvfølgelig positive til å være med og diskutere det, men det er altså ikke bare hensynet til boligmarkedet her, man ser at det er en vanskelig spagat Norges Bank står i nå de skal ta hensyn til den økende gjeldsgraden i norske husholdninger og behovet for lavere rente for bedriftene og eksportindustrien.

Statsråd Siv Jensen [11:25:09]: Det er helt riktig at det er mange krevende hensyn som skal balanseres når vi tar stilling til hvordan vi skal utforme dette fremover. Det er flere partier som er opptatt av større grad av fleksibilitet i egenkapitalkravene. Det handler bl.a. om at boligmarkedet skal være tilgjengelig for alle som har muskler til å betjene gjeld. Det betyr at vi ikke må finne på å iverksette tiltak og virkemidler som effektivt stenger boligmarkedet for unge i etableringsfasen som har muskler til å betjene gjeld. Den fleksibiliteten mener jeg vi må hensynta selv om vi samtidig må finne gode egnede reguleringer i en mer utfordrende situasjon. Derfor sendte jeg forslagene til Finanstilsynet på høring. De har fått bred omtale, men det er langt fra slik at det er en unison oppslutning om det, men det er kommet mange andre innspill også i den runden som jeg mener det er verdt å se nærmere på.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Presidenten: De talerne som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Torstein Tvedt Solberg (A) [11:26:31]: Jeg vil bare knytte noen korte kommentarer til endringene i sentralbankloven, jf. også den siste debatten. Den helhetlige gjennomgangen som nå er varslet, er det veldig positivt at vi får. Det legges opp til et grundig arbeid, og vi ser fram til å se på resultatet av det. Jeg synes også det er interessante tanker representanten for SV trekker opp rundt dette med representantskapet, men jeg er helt enig med finansministeren som sier at det overordnede målet må stå fast. Men vi skal være med på den fordomsfrie debatten som SV, og også Venstre, etterspør.

Vi gjør allerede i dag noen konkrete endringer. Arbeiderpartiet stiller seg bak de fleste av de endringene, men sammen med SV og Senterpartiet stemmer vi mot endringene i § 5 og § 8a. Det er endringer som gjelder myndigheten til å opprette datterselskaper – om dette skal tillegges hovedstyret eller forbli i representantskapet.

Det ble av representanten fra Kristelig Folkeparti pekt på at noen mener at det vil svekke representantskapet. Denne «noen» er jo representantskapet selv. Representantskapet sier tydelig i sin høringsuttalelse at det nylig har blitt gjort endringer, at det rammeverket som nå er på plass, fungerer godt, og advarer sterkt mot å gjøre endringene nå. Derfor vil ikke vi bli med på at Stortinget skal svekke sitt eget kontrollorgan. Vi henviser heller til den helhetlige gjennomgangen som det nå legges opp til, og at man heller burde ta denne beslutningen inn i det arbeidet. Den løsningen mener vi ville vært bedre, men vi bare merker oss at flertallet ønsker noe annet.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 3, 4 og 5.

Sak nr. 6 [11:28:28]

Innstilling fra finanskomiteen om statsrekneskapen 2014 (Innst. 294 S (2014–2015), jf. Meld. St. 3 (2014–2015))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 7 [11:28:40]

Innstilling fra finanskomiteen om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 283/2014 av 12. desember 2014 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 248/2014 om tekniske krav til kredittoverføringer og direkte debiteringer i euro (Innst. 297 S (2014–2015), jf. Prop. 100 S (2014–2015))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 8 [11:29:13]

Innstilling fra finanskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Marianne Marthinsen og Hans Olav Syversen om å opprette et norsk offentlig eierskapsregister for å sikre åpenhet om eierskap i norske selskap (Innst. 298 S (2014–2015), jf. Dokument 8:57 S (2014–2015))

Presidenten: Etter ønske fra finanskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer

av regjeringen innenfor den fordelte taletid, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Sigurd Hille (H) [11:30:12] (ordfører for saken): Representantforslaget fra stortingsrepresentantene Marianne Marthinsen og Hans Olav Syversen omhandler opprettelsen av et norsk offentlig eierskapsregister over norske selskaper. Målet er at det skal være størst mulig åpenhet om eierskap i norske selskaper, fordi dette vil styrke innsatsen mot skattekriminalitet, korrupsjon og hvitvasking. Det er dessuten slik at Stortinget ved behandlingen av revidert nasjonalbudsjett i 2014 ba regjeringen om å etablere en offentlig løsning med informasjon om eiere av aksjeselskaper, og at dette burde etableres i 2015.

Saken og problemstillingen omkring disse spørsmålene er således ikke av ny dato. Komiteen har etter min oppfatning arbeidet godt med saken og spørsmålene knyttet til dette. Det har vært høring i komiteen, og dessuten har Arbeiderpartiets finansfraksjon arrangert et positivt og instruktivt miniseminar i sakens anledning.

I Norge har vi ca. 550 000 selskaper. Langt de fleste har ingen ansatte, og mange har heller ingen aktivitet. I den foreliggende sak dreier det seg om norske aksjeselskaper, og dem har vi ca. 260 000 av. Også her er de fleste svært små, mange også uten tilsynelatende aktivitet.

Alle aksjeselskaper rapporterer årlig alle opplysninger om virksomheten til Brønnøysundregistrene. Dette betyr at det er offentlig tilgang til opplysningene, herunder hvem som er eier eller aksjonær i selskapene. I tillegg til hva som finnes av opplysninger i Brønnøysundregistrene, finnes det flere nettstedene hvor de samme opplysningene finnes. Noen av disse nettstedene er svært enkle å finne frem i. Likevel kan det være en svakhet i dette systemet, idet disse opplysningene kun oppdateres årlig i forbindelse med regnskapsavleggelsen. For flere selskaper som er børsnotert eller registrert i Verdipapirsentralen, oppdateres aksjonæroversiktene daglig. Det kan derfor sies at de norske eierskapsregistrene fremstår allerede i dag som de mest åpne i verden.

Komiteen peker imidlertid på at dette ikke er tilstrekkelig. Det er ønskelig at den åpne norske tradisjonen også skal føre til aksept for at det er behov for at innsyn over landegrensene skal bli bedre, slik at dette kan føre til en viktig modernisering av en effektiv internasjonal markedsøkonomi.

Et område som krever spesiell oppmerksomhet, er utenlandske eiere i norske bedrifter. Disse kan velge å registrere seg gjennom det som kalles forvalterkonti. Her vil eieridentiteten ikke fremgå. Det betyr imidlertid ikke at denne typen forvaltningsregistrering ikke skal kunne anvendes i fremtiden i Norge. Det er ønskelig at registrene som etableres, skal ha en god praktisk funksjonalitet og være mest mulig åpne for allmennheten. Samtidig skal vi ikke påføre norske bedrifter ulemper andre lands bedrifter ikke har. Det er viktig at vi bygger robuste løsninger som i fremtiden også kan gi innsyn i hvem som er bakenforliggende, eller mer presist, endelig reelle eiere. Dette er

opplysninger myndighetene og selskapene må ha, og allmennheten bør ha innsyn i. Her imøteser en samlet komité hvitvaskingslovutvalgets utredning.

Det er grunn til å presisere at norske kapitalmarkeder skal være attraktive for utenlandske investorer. Norske finansielle interesser er som kjent også interessert i og tjent med tilgang til andre lands kapitalmarkeder.

Stortinget ber i denne sak om at regjeringen fremmer et forslag om et norsk offentlig eierskapsregister. Vi er kjent med at regjeringen har igangsatt dette arbeidet. En rekke organisasjoner, som f.eks. Tax Justice Network – Norge, Finans Norge og IKT-Norge, har engasjert seg i betydelig grad i saken. Innspillene fra disse organisasjonene og andre vil være viktige bidrag til å få utviklet et godt og effektivt system som gir de opplysningene som er ønskelig.

Det er logisk når man etablerer en ny registerordning, at man forsøker å lage et mest mulig enhetlig system. Det spiller en rolle både for dem som skal rapportere til det, og for dem som skal ha innsyn i det.

Det er en samlet komité som står bak det fremlagte forslaget. Samarbeidet har vært svært godt, og jeg takker for det. Komiteen presiserer at størst mulig åpenhet i disse spørsmålene vil bidra til at vi beskytter det økonomiske systemet som vi har bygd opp i Norge. Det er som kjent gjennom åpenhet og ikke minst tillit vi får de beste resultatene, også innenfor dette saksområdet.

Marianne Marthinsen (A) [11:35:11]: Jeg vil gjerne starte med å takke saksordfører Sigurd Hille, som har spilt en veldig konstruktiv rolle i behandlingen av denne saken, og som har klart å samle hele komiteen bak forslag til vedtak som jeg er veldig glad for.

Som en av forslagsstillerne bak dette forslaget tenkte jeg å bruke litt tid på å si noe om bakgrunnen for at dette forslaget ble reist. Temaet «finansiell åpenhet» får stadig mer oppmerksomhet, ikke bare i Norge, men også internasjonalt. Hemmelighold fungerer på mange måter som gift for det økonomiske systemet. Det undergraver sunn og åpen konkurranse. Det legger til rette for ulovlige pengestrømmer, undergraver skattegrunnlagene og bidrar til å gjøre korrupsjon, hvitvasking og anbudsjuks mulig. Det er bakgrunnen for innstrammingene som har kommet i EUs hvitvaskingsdirektiv. Det er bakgrunnen for anbefalingene fra Financial Action Task Force, og det er også bakgrunnen for at jeg mener at den brede offentligheten må ha tilgang til mest mulig oppdatert informasjon om hvem som eier selskaper i Norge.

Da vi behandlet revidert nasjonalbudsjett i fjor, var det et samlet storting som ba regjeringen etablere en offentlig løsning med informasjon om eiere av aksjeselskap som sikrer større åpenhet, med etablering i løpet av 2015.

Siden den gang har Brønnøysundregistrene på oppdrag av Nærings- og fiskeridepartementet utarbeidet et forslag til hvordan det kan løses, og det er et forslag som har møtt til dels sterke reaksjoner. Vi foreslår en ganske begrenset tilgang for offentligheten, og en av de alvorlige begrensningene er at det ikke skal være mulig å søke på en person og få en total oversikt over hva personen eier. Det framføres bl.a. personvernargumenter for dette.

Jeg mener det er viktig å få sagt fra denne talerstolen at det er vanskelig å se noen grunn til at dette skal være opplysninger som må beskyttes av personvern hensyn. Det å være aksjeeier er ikke noe som er påtvunget noen, og det å eie aksjer betyr jo å benytte seg av et privilegium som samfunnet tilbyr, nemlig å kunne eie med begrenset personlig ansvar. Derfor bør det også være tilgang for offentligheten til informasjon om hvem som benytter seg av det.

Så tar dette forslaget ting et stykke videre, for vi sier at et register over reelt eierskap også må inneholde opplysninger over utenlandske eiere. Spørsmålet om såkalte forvalterkonti er omtalt i innstillingen fra komiteen. Som saksordføreren helt riktig påpekte, sier komiteen ikke at forvalterkonti ikke skal kunne brukes eller benyttes i Norge. For en del utenlandske investorer er det eneste praktiske løsning for å kunne investere på Oslo Børs. Men det er allerede slik at selskapene selv må gå bak disse forvalterkontiene og finne ut hvem som faktisk eier dem, f.eks. i forbindelse med utbetaling av utbytte. For å få lisens til å investere på vegne av klienter på denne måten må en kunne oppgi til myndighetene hvem en handler på vegne av. Det ligger allerede i lisensene. Dette er altså informasjon som finnes, men som offentligheten så langt ikke har hatt tilgang til.

Så vil jeg gjerne si at hvordan dette praktisk skal løses, hvem som skal ha ansvar for dette registeret, om det er Brønnøysundregistrene, om det er VPS eller andre aktører – hvem som til syvende og sist skal innhente informasjonen – er det selskapene selv, eller skal myndighetene gjøre det, hvem skal rapportere det, en avgrensning av begrepet «ultimat eier», hvor ofte skal det rapporteres – dette er spørsmål som må vurderes videre, og som komiteen i og for seg med denne innstillingen overlater til departementet å arbeide videre med. Men premissene for disse praktiske vurderingene som skal gjøres, blir veldig klart uttrykt i komiteens innstilling i dag. Veldig enkelt sagt kan man oppsummere det med at informasjon om hvem som faktisk eier norske selskaper, skal gjøres offentlig tilgjengelig.

Jeg vil til slutt kommentere veldig kort den bekymringen om at dette vedtaket skal føre til investorflukt, som enkelte har reist: Jeg tror, som de fleste som har vært inne til høring i denne saken, som har gitt innspill til saken, at de som investerer i Norge, har gode hensikter – i all hovedsak. Det å fremme et krav om at det skal være åpenhet rundt dette, vil nok i liten grad skremme investorer med ærlige hensikter unna, men det kan faktisk fungere som et konkurransefortrinn på den måten at det gir sikkerhet for hvem en handler med. Det ligger en usikkerhet, en finansiell risiko, i det å ikke vite hvem det er du gjør business med.

Dette er virkelig en merkedag for alle som er opptatt av finansiell åpenhet. Så jeg gjentar min takk til komiteen for samarbeidet og til saksordføreren spesielt.

Hans Andreas Limi (FrP) [11:40:40]: La meg også starte med å takke saksordfører Sigurd Hille for godt, åpent politisk håndverk og samarbeid som har bidratt til enstemmighet i komiteen om å be regjeringen fremme forslag om et norsk offentlig eierskapsregister for å sikre åpenhet om

eierskap i norske selskap og – ikke minst – styrke innsatsen mot skattekriminalitet, korrupsjon og hvitvasking.

Uansett politisk ståsted har vi en felles interesse av finansiell åpenhet. Vi har en felles interesse av at det etableres gode ordninger for å sikre innsyn om kapitaltransaksjoner og reelt eierskap.

Investeringene og kapitalen kjenner ingen landegrenser i en global økonomi. Informasjon og åpenhet er en forutsetning for sunn kapitalisme og global markedsøkonomi som bidrar til vekst, effektiv ressursbruk og velferd for land og enkeltindivider.

Vi har allerede stor finansiell åpenhet i Norge – informasjon er lett tilgjengelig i offentlige og private registre. Men vi kan bli enda bedre på oppdatert informasjon og påvirke internasjonalt til samme informasjonstilgang og nivå som nå etableres i Norge.

Felles regelverk er viktig for en global økonomi – forretningsmodell, formål og utøvelse av eierskap er like viktig uansett hvem som eier. Finansiell informasjon må ikke tildekkkes, men regelverket må gi anledning til å spore opphavet til ulike kapitaltransaksjoner og hvem som er de egentlige eierne i selskap som har sin virksomhet i Norge.

Utenlandske eiere kan velge å registrere seg gjennom såkalte forvalterkonti, der den reelle eieridentiteten ikke fremgår. I utgangspunktet er dette legitimt, og det er en internasjonal velbrukt og praktisk måte å organisere spesielt institusjonelle eieres mangfoldige eierskap på. Ordningen må ikke mistenkeliggjøres. Imidlertid er det en viktig forutsetning at det gis anledning til å innhente informasjon om bakenforliggende og reelle eiere. Derfor bør innsyn og åpenhet være mest mulig likt med det som etableres for norske aksjonærer i det nye registeret.

Den samme informasjonstilgangen og åpenheten må Norge arbeide for internasjonalt, slik at det blir lettere å finne frem til eierskapskjeder og bakenforliggende eiere også av mindre aksjeposter i andre land.

De aller fleste investorer har gode forretningsmessige hensikter, og privat kapital investeres for å etablere og utvikle virksomheter og produkter i knallhard internasjonal konkurranse. Resultatet er arbeidsplasser og vekst som grunnlag for både privat og offentlig velferd, og det er ingen motsetning mellom å tilrettelegge for privat kapital og gode investeringer i Norge og samtidig sikre at både myndigheter og offentligheten har tilgang til hvem som er de reelle eiere, og hvem som står bak investeringene. Den åpenheten skal vi sikre gjennom det forslaget som det nå er enstemmighet om i komiteen.

Hans Olav Syversen (KrF) [11:44:26] (komiteens leder): Dette er den siste saken som vi skal fatte vedtak i i dag, og det er, synes jeg, positivt å kunne registrere at de fleste vedtak vi fatter i dag, i viktige saker, er det enstemmighet om i komiteen. Det behøvde ikke å ha vært slik, men ikke minst fordi saksordførerne for de respektive sakene har jobbet iherdig for å samle komiteen, har resultatet blitt slik. Jeg benytter også anledningen til å takke saksordfører Sigurd Hille for hans jobb med å få til det i denne saken.

Åpenhet rundt eierskap er på den norske agendaen,

men det er også på den internasjonale agendaen. Det blir stadig færre som kan gi et godt svar på hva som skal være grunnlaget for at man skal hemmeligholde eierskap. Hvilke beveggrunner kan føres i marken for det? Man kan alltid finne tekniske argumenter for hvorfor det er slik. Det har vært nevnt forvalterkonti, og det er ikke noe forbud mot det i det vedtaket vi her fatter. Det ville vært veldig vanskelig ut fra det internasjonale regelverket og hvordan det fungerer. Men jeg oppfatter at det er en helt annen argumentasjon for åpenhet som nå er i fokus, enn det har vært på lang tid. Derfor må jeg tilstå at den bestillingen fra finanskomiteen i fjor, og den oppfølgingen den fikk i Brønnøysundregistrene, forundret meg. Det var en løsning som etter min mening ikke fremmet åpenhet, og i hvert fall ikke gjorde det enkelt å søke på f.eks. krysseierskap, slik mange er opptatt av å finne ut av, når de skal se på reelle eierskap og ulike forbindelseslinjer.

Desto større glede er det da over dette enstemmige vedtaket vi får i dag. Jeg trenger ikke gjenta alle de gode argumentene for hvorfor åpenhet er både riktig og nødvendig, men jeg er ganske sikker på at fremover vil åpenhet i denne typen forhold bli et konkurransefortrinn og ikke det motsatte, som enkelte til nå har hevdet. Derfor synes jeg de høringene vi har hatt, har vært veldig illustrerende, når mange instanser, som er helt ulike aktører – det kan være fra næringslivet og fra annet hold – heller ikke kommer opp med noen gode argumenter for hvorfor dette kan bli et problem for utenlandske investeringer i Norge, i hvert fall sett i et visst makrobilde.

Jeg har også behov for å si et par ord om personvern. Det har vært brukt i flere runder som argument mot åpenhet. Når flere av det jeg vil kalle fremtredende jurister på dette området, mer eller mindre er entydige med hensyn til at personvern hensyn i denne sammenheng rett og slett blir noe søkt å ta opp som argument mot åpenhet, mener jeg at vi har fått det ganske godt belyst at åpenhet rundt eierskap veier langt tyngre enn det som fra noen er hevdet er behovet for å verne særskilte personlige opplysninger. Dette dreier seg om eierskap, og hva man eier. Og bare aksjeselskapsformen, som de fleste velger i denne sammenheng, tilsier at det er offentlighet rundt eierskapet.

Vi ser fram til oppfølgingen av dette. Hvilket register som skal brukes, får vi komme tilbake til. Men jeg registrerer at vi har et meget oppegående privat register også, som jobber med disse sakene, og det kan kanskje være en gulrot for denne regjeringen.

Snorre Serigstad Valen (SV) [11:49:14]: La meg slutte meg til de representantene som allerede har sagt at dette er et gledelig vedtak og et klokt vedtak. Om alle dager med stortingsbehandling av finanskomiteens saker hadde vært så gode som i dag, hadde jeg vært et veldig lykkelig menneske. I løpet av en dag gjør vi både veldig viktige framskritt i forvaltningen av Statens pensjonsfond utland, og vi sørger for mer åpenhet rundt eierskap i Norge. Det er svært viktig for å forhindre korrupsjon og skatteflukt, men det er også et spørsmål om maktfordeling, og det er fordi økonomisk eierskap er en viktig form for makt i det norske samfunnet, og at så stor grad av innsyn som mulig i disse makt-

forholdene er en viktig forutsetning for at demokratiet vårt skal fungere så godt som mulig.

Jeg skal fatte meg i korthet og bare legge til at de innleggene som er holdt av regjeringspartienes representanter i denne debatten så langt, har vært svært gode og i seg selv vært veldig gode argumenter for å støtte forslagene knyttet til skatteparadis, finansiell åpenhet og land-for-land-rapportering både i sak nr. 1 på dagens sakskart, nemlig forvaltning av Statens pensjonsfond utland, og framtidige forslag fra bl.a. SV og Arbeiderpartiet knyttet til land-for-land-rapportering i revidert nasjonalbudsjett. Så jeg håper jo at også de borgerlige partiene, og spesielt regjeringspartiene, følger opp den gode argumentasjonen de legger til grunn i denne saken, og legger de samme prinsippene til grunn for sin votering i saker om land-for-land-rapportering og bekjempelse av skatteparadis.

Statsråd Siv Jensen [11:51:13]: Offentlighet rundt eierskap er viktig. Tilgjengelig informasjon om selskaps-eiere er et sentralt verktøy i innsatsen mot skattekriminalitet, korrupsjon og hvitvasking. Åpenhet rundt eierskap fremmer også en mer effektiv økonomi, ved å legge til rette for restruktureringer og reallokering av ressurser i økonomien.

Samtidig er det viktig at det norske kapitalmarkedet også er attraktivt for utenlandske investorer. Norske særkrav kan ha uheldige konsekvenser for utlendingers investeringslyst i Norge. Videre er det nødvendig med internasjonalt arbeid for å oppnå reell og effektiv åpenhet. Jeg ønsker derfor velkommen internasjonale initiativ som kan bidra til å styrke åpenhet utover Norges grenser. Senest i høringsinnspillet til EUs Grønbok om en kapitalmarkedsunion ble det fra norsk side fremhevet viktigheten av å arbeide for slik internasjonal åpenhet rundt eierskap.

Regjeringen har også igangsatt arbeid for å sikre økt åpenhet i norske selskaper. Dette er i tråd med det Stortinget allerede har vedtatt, anmodningsvedtak nr. 496 for 2013–2014. Videre har Hvitvaskingslovutvalget, som ble nedsatt 6. februar i år, fått i mandat å foreslå endringer i hvitvaskingsregelverket for å følge opp FATFs anbefalinger og kommende EØS-regler som svarer til revidert hvitvaskingsdirektiv. Dette omfatter bl.a. å utrede hvordan kravet til at selskapene skal sitte med informasjon om sine endelige, reelle eiere, bør gjennomføres i norsk rett.

Komiteen har i sin innstilling gitt uttrykk for at den ønsker at regjeringen i sitt arbeid med å utvikle en registerløsning avventer utredningen fra bl.a. Tax Justice Network om alternative måter å etablere en norsk eierregistrering på. Etter det jeg er kjent med, vil Tax Justice Network komme med sitt forslag en gang til høsten. Vi vil selvfølgelig kunne vurdere forslaget fra Tax Justice Network, selv om det nok kan innebære at en registerløsning vil komme på plass noe senere enn opprinnelig forutsatt.

Jeg har videre notert meg at det i innstillingen fra finanskomiteen ligger en forutsetning om at allmennheten til enhver tid skal kunne ha innsyn i et slikt register over endelige, reelle eiere. Jeg mener det er viktig å avvente Hvitvaskingslovutvalgets utredning, og ikke forskuttere en bestemt løsning før utredningen foreligger og har vært

på høring. Det gir oss best mulighet til å etablere et register som gir reell transparens på en måte som ikke pålegger selskapene rapporteringsforpliktelser som de vil ha vanskeligheter med å kunne oppfylle.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Marianne Marthinsen (A) [11:54:25]: Jeg er, som jeg ga uttrykk for i innlegget mitt, veldig glad for den enstemmigheten som nå ligger i komiteen. En av de tingene som komiteen uttrykker enstemmig, er at dette er et område hvor Norge bør gå foran. Det gjør at jeg ble litt bekymret da jeg hørte finansministerens innlegg, hvor hun veldig tydelig advarer mot innføring av norske særregler. Nå har ikke komiteen tatt til orde for å avskaffe ordningen med forvalterkonti, f.eks. Men man kan lese finansministeren dit hen at det i det hele tatt å ta skritt som ikke følges umiddelbart av alle land rundt oss, er uaktuelt for finansministeren. Kan finansministeren avkrefte det?

Statsråd Siv Jensen [11:55:12]: Jeg tror jeg forsøkte å gi uttrykk for flere synspunkter i mitt innlegg, hvor jeg understreket behovet for å ha gode regler, men også ha regler som sørger for at vi tiltrekker oss investeringer fra utlandet. Samtidig understreket jeg at vi forsøker å gå foran bl.a. gjennom at vi nå påvirker i tidlig fase denne grønboken som EU jobber med. Det handler om å være tidlig inne og påvirke regelverk som senere kommer til å danne grunnlaget for internasjonal lovgivning.

Vi jobber både ute og hjemme for å få på plass bedre og mer velfungerende regler enn i dag, og vi har jobbet for å følge opp det anmodningsvedtaket som ligger fra Stortingets side, som vi er i rute med i og for seg. Men som jeg også sa i mitt innlegg: Med den påpekningen som nå kommer fra komiteen, vil det måtte bety at vi må utsette dette noe i påvente av Tax Justice Network.

Marianne Marthinsen (A) [11:56:21]: Takk for svaret.

Det er jo lang norsk tradisjon for å jobbe med å påvirke regelverk. Norge har hatt en pådriverrolle over lang tid når det kommer til finansiell åpenhet, og det er jeg veldig glad for at regjeringen følger opp i internasjonale forhandlinger, sånn som finansministeren nå gjør rede for. Men mitt spørsmål går mer konkret på om finansministeren i det hele tatt åpner for å gjøre norske regelverksendringer som innebærer at vi stiller krav til at ultimat eierskap synes, selv om ikke alle andre land umiddelbart følger etter på det.

Statsråd Siv Jensen [11:56:58]: Jeg åpner hele tiden for å vurdere endringer i det norske regelverket hvis de er utformet på en måte som ivaretar våre interesser. I denne saken handler det om å få på plass gode regler som sikrer et adekvat innsyn, og det handler om hvordan vi skal ha bedre internasjonal lovgivning som ivaretar dette på en bredere basis enn bare ut fra et norsk perspektiv. Jeg mener vi må jobbe for å ivareta begge deler. For eksempel da jeg var i ministermøte i OECD denne uken, ble det rapportert om at stadig flere land nå slutter seg til avtalen om internasjonal

skatteutvekslingsinformasjon. Det er bra, for det betyr at vi er i ferd med å få enda flere nasjoner – det er mange allerede – som slutter seg til dette, og det bidrar også til å sikre innsyn, kunnskap og bredde i internasjonal lovgivning.

Marianne Marthinsen (A) [11:58:06]: Da velger jeg å forutsette at finansministeren kommer til å følge opp det som nå blir Stortingets vedtak, som bl.a. innebærer at Norge skal gå foran på dette området.

Men så har jeg et annet spørsmål, og det dreier seg om dette med personvern hensyn, som både jeg og representanten Syversen, som jo også er medforlagsstiller på dette forslaget, tok opp i våre innlegg. Det har vært overraskelse knyttet til det forslaget som kom fra Brønnøysundregistrene om hvordan man skal få til et elektronisk aksjeeierregister i Norge. Spørsmålet mitt er egentlig ganske enkelt: Er finansministeren enig i at informasjon om eierskap i Norge bør kunne begrenses ut fra personvern hensyn?

Statsråd Siv Jensen [11:58:53]: Jeg kan forsikre representanten Marthinsen om at finansministeren følger opp de vedtak Stortinget fatter.

Så er jeg samtidig opptatt av at vi skal utforme lover og regler som er praktisk, og som ivaretar flere hensyn på en gang. Derfor har det vært viktig at vi har hatt gode prosesser rundt dette som både har avdekket ulike problemstillinger og pekt på andre hensyn som vi faktisk må ta. Jeg tror ikke det er et problem at Stortinget gjennomgående er opptatt av å ivareta personvern. Det mener jeg er et sunt prinsipp som vi bør legge til grunn i alle ting vi gjør. Men vi må samtidig klare å finne de gode løsningene og de gode svarene som også ivaretar det som er det overordnede hensynet i denne saken.

Marianne Marthinsen (A) [11:59:40]: Jeg tror hele Stortinget er samlet i det å være opptatt av personvern og personvern hensyn. Men det som det har blitt referert til så langt i debatten her, er at framtreddende jurister som har personvern som sitt felt, har vært inne og vurdert denne saken og mener at personvern hensyn ikke er et spesielt relevant motargument mot å kunne ha åpenhet rundt eierskap, rett og slett fordi det å eie gjennom aksjer er et privilegium hvor man har anledning til å eie uten å ha fullt personlig ansvar. Det er bare aksjekapitalen sin man risikerer, det er begrenset personlig ansvar, og det er på sett og vis hele poenget med aksjeeiermodellen. Er finansministeren enig i de vurderingene?

Statsråd Siv Jensen [12:00:36]: Det er jo det som er grunnen til at det er viktig å ha gode prosesser med forslag som skal utformes. Man får gjennom høringer gode innspill, og man får konstatert at det kan være ulike syn også i fagmiljøer på hvilke hensyn man skal ta, og hvordan man skal innrette de endelige forslagene. Det er også derfor det er viktig for meg å understreke at det er viktig at vi avventer noe av dette til vi har fått en grundig behandling av Hvitvaskingslovutvalgets anbefalinger – at det også blir sendt på høring – for det er gjennom den type prosesser vi

tilegner oss tilstrekkelig informasjon til å fatte de riktige beslutningene til slutt.

Svein Roald Hansen hadde her overtatt presidentplassen.

Marianne Marthinsen (A) [12:01:23]: Da prøver jeg meg på å spørre litt mer konkret om en av de vurderingene som Brønnøysundregistrene har gjort, og som går på at det ikke skal være mulig å søke opp krysseierskap – det skal altså ikke være mulig å gå inn og søke på en person og få en fullstendig oversikt over hva denne personen eier, man skal bare kunne søke på selskap. Det gjør at det i prinsippet er umulig å finne ut av det samlede eierskapet til en enkeltperson.

Er finansministeren enig i at det å kunne søke opp den type informasjon har en verdi for offentligheten?

Statsråd Siv Jensen [12:01:56]: Jeg er i hvert fall enig i at det er viktig at vi har relevante søkekriterier som gir relevant informasjon til dem som søker. Det er nettopp derfor det har vært viktig å ha en god prosess på dette. Jeg tror ikke det er noen reell politisk uenighet om det overordnede målet.

Så er det noen avveininger vi er nødt til å ta for å komme frem til det best mulige resultatet, som gir tilstrekkelige avgrensninger, som også gir tilstrekkelig personvern, og som gir oss muligheten til å hente ut relevant informasjon til det man har ment å bruke den til.

Marianne Marthinsen (A) [12:02:33]: Den siste replikken blir veldig enkel – et enkelt spørsmål. Finansministeren signaliserer nå at dette kan vise seg å ta noe tid, og jeg tror Stortinget samlet sett er interessert i at denne saken skal utredes på en skikkelig måte, og at løsningen som presenteres, blir god og i samsvar med de forventningene som nå ligger i innstillingen fra komiteen.

Men kan finansministeren være noe mer spesifikk på når hun ser for seg å komme tilbake til Stortinget med en løsning for dette registeret?

Statsråd Siv Jensen [12:03:07]: Jeg har vært i ferd med å følge opp det anmodningsvedtaket som ble gjort i Stortinget, men i innstillingen i denne saken uttrykker jo komiteen et ønske om at vi skal avvente Tax Justice Network før vi endelig konkluderer. I og med at de ikke – i hvert fall etter sigende – kommer med sine anbefalinger før denne høsten, kan jo det å få fulgt opp dette i løpet av 2015, slik det var enighet om, bli noe forsinket, basert på det signalet som Stortinget selv gir.

Presidenten: Replikkordskiftet er over.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Truls Wickholm (A) [12:04:00]: Som representanten Marthinsen sa i sitt første innlegg, var noe av grunnlaget for at dette forslaget nå kommer, at Stortinget ser at anmodningsvedtaket kanskje ikke er riktig forstått – i hvert

fall ikke det som måtte ha kommet ut fra Brønnøysund – og at det har vært nødvendig å presisere.

Jeg synes også at det er noe spesielt å skulle henviser til en utredning fra Tax Justice Network. Det er selvfølgelig fint, men jeg tror at hadde det vært slik at finansministeren var beredt til å komme med forslag og gå i dialog med Stortinget tidligere, men så at formuleringen om å avvente Tax Justice Network til høsten sto i veien for det, så skulle det vært mulig å snakke med Stortinget i den saken. Jeg skulle anta – og vil i hvert fall håpe – at det har vært dialog mellom finansministeren og finansministerens kollegaer i regjering og partifeller på Stortinget i denne saken. Noe annet ville vært merkelig.

Det har kommet veldig mange gode argumenter her. Jeg kan nevne én sak: Det har i hvert fall blitt hevdet overfor komiteen at hadde det vært et register som var søkbart på person, ville vannverkssaken på Romerike vært betydelig lettere å avdekke og komme til bunns i. Det ville kanskje ikke vært mulig at den kom så langt i det hele tatt. Jeg synes da at det er rart at finansministeren nå i denne replikkvekslingen ikke er mer positiv og ser noen gode sider med dette forslaget, men velger å være så avventende og avmålt som hun er. Dette er ikke et forsøk på politisk spill – som jeg har blitt beskyldt for tidligere i dag – men en ren faktisk undring når Stortinget står så samlet i denne saken som det gjør.

Men alt det til tross, jeg håper at vi kommer videre. Jeg håper at vi får dette på plass raskest mulig, og at finansministeren også tar inn over seg det som er en felles merknad fra komiteen om at Norge ønsker å være i front og være et foregangsland i denne saken.

Siri A. Meling (H) [12:07:13]: Det er sannsynligvis ingen andre land som gir bedre innsyn i både ligningsopplysninger og aksjonærbøker enn Norge. Norge ligger langt fremme i åpenhet og transparens. Det er bra, men det kan bli bedre. Jeg synes at Transparency International Norge uttrykte det godt på finanskomiteens høring i denne saken da de sa at det finnes ingen legitime grunn til å hemmeligholde eierskap. Det utsagnet er jeg enig i. Med andre ord er det ingen bærende argumenter for at det ikke skal være åpenhet om eierskap i norske selskaper.

Selv om det allerede i revidert nasjonalbudsjett i fjor ble vedtatt å etablere en offentlig løsning med informasjon om eiere av aksjeselskaper som sikrer større åpenhet – jeg er glad for at regjeringen og finansministeren allerede har igangsatt et arbeid på dette området – er det et godt initiativ fra forslagsstillerne å sette saken på dagsordenen, og det er bra at det er en tverrpolitisk enighet i dette spørsmålet. Åpenhet er viktig i arbeidet mot skattekriminalitet, ikke minst mot korrupsjon og hvitvasking. Derfor er det betryggende at regjeringen på eget initiativ vurderer ordninger for å skape bedre innsyn også i eierskap til andre verdipapirer enn aksjer. Med åpenhet forventer man også at det vil kunne bidra til bedre restruktureringer og allokeringer gjennom fusjoner og oppkjøp i næringslivet, altså en styrket vekstimpuls.

I en stadig mer globalisert verden er det viktig at vi i tillegg til de grep som tas nasjonalt, også støtter opp om

det internasjonale arbeidet. Vi ønsker at Norge skal være et attraktivt land for utenlandsk kapital til å investere i. Da er det viktig at man finner gode, effektive løsninger som lengst mulig harmoniseres med internasjonale strukturer, samtidig som det ivaretar vår pådriverrolle for økt åpenhet og innsyn i eierkonstellasjoner. Vi må etablere enkle og oversiktlige ordninger og regler slik at ikke store internasjonale aktører velger å holde seg borte fra investeringer i Norge.

Vi vet at eierkonstellasjoner kan være komplekse og ut fra ulike hensyn utgjøre et nettverk som det er krevende å få oversikt over. Derfor er det bra at en enstemmig finanskomité legger til grunn at informasjon om såkalte «beneficial owners», det vil si de reelle eierne eller rettighetshaverne til et selskap, skal ligge på et nivå der Norge skal fremstå som et foregangsland når det gjelder spørsmål om åpenhet. Dette gjelder også for forvalterkontoer.

På finanskomiteens høring i denne saken ble det opplyst at det er nedsatt en arbeidsgruppe i samarbeid mellom Tax Justice Network Norge, IKT-Norge og Finans Norge, som tar sikte på å komme med forslag med forbedringer for et nytt register. Dette er et godt initiativ, og partene fortjener honnør for dette viktige arbeidet.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 8.

Sak nr. 9 [12:10:17]

Interpellasjon fra representanten Truls Wickholm til finansministeren:

«Utviklings- og framvoksende industriland ble i perioden 2003–2012 tappet for 6 600 mrd. USD i ulovlig kapitalflukt. Kapitalflukten i perioden økte med gjennomsnittlig 9,4 pst. per år, dobbelt så raskt som BNP globalt. Tall fra IMF viser at noen land taper opp mot 15 pst. i skatteinntekter. International Bar Association mener at handlinger fra jurisdiksjoner som «oppmuntrer til eller tilrettelegger for misbruk av skatteregler, kan utgjøre et brudd på internasjonale menneskerettighetsforpliktelser». Når selskaper betaler for lite skatt, må vanlige folk betale mer. Norske bedrifter, arbeidstakere og investorer er taperne. Utvidet land-for-land-rapportering vil synliggjøre uønsket skattetilpasning ved at inntekter, kostnader, skatt, produksjon og investeringer for alle land må oppgis i noter til årsregnskapet.

Vil regjeringen bekjempe problemet og innføre disse åpenhetskravene i utvidet land-for-land-rapportering?»

Truls Wickholm (A) [12:11:34]: Utviklings- og framvoksende industriland ble, som det står i interpellasjonsteksten, i perioden 2003–2012 tappet for 6 600 mrd. amerikanske dollar i ulovlig kapitalflukt. Dette er penger som kunne blitt investert i skole, utdanning, helsetjenester, arbeidsplasser eller samfunnsinstitusjoner i de aktuelle landene. Mangel på investeringer i alt det som kan skape et verdig liv og muligheter, har konsekvenser. Det ser vi hver eneste dag på tv når vi ser nyheter, eller vi leser det i aviser.

Så sent som 2. juni, altså for noen få dager siden, be-kreftet Oxfam dette bildet i en ny rapport, hvor det fram-kommer at multinasjonale selskaper basert i G7-landene unndro skatt til afrikanske land for 11 mrd. dollar i 2010, som er det seneste året de har tall på det fra.

Når mennesker blir fratatt muligheten til utdanning, helsetjenester og arbeid, muligheten til å leve et verdig liv og muligheten til å leve i et samfunn med fungerende in-stitusjoner, skapes det livsvilkår som gir grobunn for des-perasjon og konflikt, som gjør mennesker sårbare, og som i verste fall også tvinger mennesker på flukt. Menneskers problemer ett sted i verden kan ofte bli vårt problem før eller senere.

Estimatene skjuler hvor omfangsrikt problemet med hemmelighold er, fordi det ikke fanger opp narkotikatra-fikk og smugling av f.eks. dyr eller mennesker. Det hem-meligholdet som tilbys lovlige multinasjonale selskaper i skatteparadis, gagnar også alle andre som måtte ha noe å skjule.

Tallene er svært konservative, og de underestimerer. Det er naturligvis estimater, for korrekte tall kan kun komme på bordet hvis det introduseres regelverk som lar tallene komme på bordet. Men det er også mange som ikke ønsker transparen og åpenhet.

Tidligere trodde man at Vesten ga bort veldig mye penger i bistand uten å få noe tilbake. Nå vet vi at det bil-det ikke stemmer. Det er gjort beregninger på at for hver krone som investeres i Afrika, tappes det ti kroner i ulov-lig kapitalflukt. Av dette er rundt 3 pst. beregnet til å være korrupsjon og ulovlige tildragelser, mens kriminell aktivi-tet som narkotikatraffikk og smugling utgjør 35 pst., og da står altså kommersielle transaksjoner mellom flernasjonale selskaper for rundt 60–65 pst. av denne tappingen. Det betyr at i motsetning til det som kan være vanlig å tro, er det altså ikke fortrinnsvis korrupte diktatorer som holder på med denne tappingen av afrikanske land. Det er en ganske liten andel i forhold til det som flernasjonale selskaper driver med.

Uansett – det er ikke det presise omfanget som er det viktigste å fokusere på. Det viktigste er å finne en stopp-mekanisme og hindre at dette fortsetter. Fordi verktøykas-sen for hvordan selskaper greier å flytte penger, er veldig stor, er det viktig å forstå hvordan dette skjer og finne gode, målrettede løsninger. Det er her utvidet land-for-land-rap-portering kommer inn. Den nye forskriften kan da være en målrettet, billig og effektiv måte å synliggjøre uønsket skattetilpasning på.

Denne loven er ikke en sånn lov som man må vinne oppslutning for i befolkningen. Den kampen er allerede vunnet. Det er verdensomspennende bevegelser som kjem-per for åpenhet i disse skatteparadisene. Argumentet har fått kraft av finanskrisen og skandalene som har kommet til overflaten i kjølvannet av den. Vi ønsker jo alle sam-men å unngå finanskriser og ustabile markeder. Den enorme ulikheten som nå eksisterer globalt, handler ikke bare om fattige og rike land. Det handler om fordeling innad i land og fordeling mellom selskaper og nasjoner. I dag er det sånn at av de 100 største økonomiene i verden er halv-parten av dem flernasjonale selskaper. Det betyr at 75 pst.

av verdens stater har et BNP som ligger under årsomset-ningen til hvert av de 50 største selskapene. Når vi knyt-ter dette sammen med at 60 pst. av transaksjonene globalt i dag foregår innad i selskapskonsern, og at over halvparten av transaksjonene blir kjørt gjennom skatteparadis, sier det seg selv at her er det enorme pengestrømmer i verden som er unntatt alle former for innsyn.

Uansett hvordan man måtte lese boken til Thomas Pi-ketty og poenget med forholdet mellom kapital og inntekt, er det et poeng at kapitalen i forhold til inntekt sank de 50 første årene etter år 1900, før den igjen økte betydelig. I dag er forholdet nesten tilbake der det var rundt år 1900. Avkastningen på kapital er høy når selskaper f.eks. ikke betaler skatt.

Skatteparadis tilbyr tjenester som gjør at selskaper kan bygge opp kapital utenfor det åpne markedet. Vanli-ge arbeidere betaler en høy skatt av sin lønn, mens selska-per betaler lite eller ingenting. Det er også vanlige arbeide-re som er markedet, som betaler for produksjonen, og som kjøper tjenestene.

Uansett hvordan vi ser på det, er ulikhetene i verden større enn noen gang. Samtidig har kapitalflukten gjennom de siste tiårene økt med gjennomsnittlig 9,4 pst. per år. Det er dobbelt så raskt som BNP globalt. Dette er ikke særlig bærekraftig.

Det er en direkte sammenheng mellom ulovlig kapital-flytting og Afrikas muligheter til å mobilisere ressurser for utvikling. I en rapport fra Den afrikanske union om ulov-lig kapitalflukt påpeker Den afrikanske union at de lande-ne hvor disse pengene havner, har et ansvar for å hindre kapitalflukten, hjelpe Afrika med å hente pengene hjem og straffe dem som tar dem ut. Det er også derfor at Interna-tional Bar Association, verdens største juridiske organisa-sjon, mener at handlinger fra jurisdiksjoner som oppmun-ter til eller tilrettelegger for misbruk av skatteregler, kan utgjøre et brudd på internasjonale menneskerettighetsfor-pliktelser.

I fjor hadde jeg besøk her på Stortinget, i regi av or-ganisasjonen Publish What You Pay, av 40 mennesker fra over ti ulike land i sør, som alle har strevd med å få på plass denne nødvendige åpenheten. De har bedt Norge om å gå foran og få på plass en utvidet land-for-land-rappor-tering, slik at dette kan være et godt eksempel for andre å følge etter. Det kan ikke være et mål for oss at norske sel-skaper skal kunne bidra til å tappe utviklingsland for deres rettmessige del av inntektene fra egne naturressurser.

Så er det noen som spør: Mener du at norske selskaper gjør dette? Svaret er at jeg ikke vet – jeg håper ikke det. Noen vil kunne si at dette svekker norske selskapers kon-kurransesevne. Jeg vil da si at et slikt regelverk vil styrke den. Som norsk politiker er ikke jeg det minste i tvil om hvem jeg ville ønsket velkommen inn i mitt land for å ut-vinne naturressurser av de som kom med en garanti om åpenhet, og de som kom med en mulighet for hemmelig-hold. Jeg tror svaret gir seg selv for de fleste.

I den forrige saken vi diskuterte, viste vi at vi klarte å bli enige – jeg trodde i hvert fall det da jeg skrev innleg-get – om et register for egentlige eiere. Her sier vi at Norge må handle sammen med andre, men også alene. Vi er ty-

delige på at vi ønsker å gå foran. Det bør vi gjøre i saken om utvidet land-for-land-rapportering også. I år skjer det mange viktige ting som kan være med på å skape en bedre framtid for verden: klimatoppmøte i Paris, FN-møte om bærekraftig utviklingsmål og Finansiering for Utvikling-konferansen i Addis Abeba. Åpenhet om skatt og bidrag til å stoppe lekkasjen av penger og ressurser fra utviklingsland vil være avgjørende for å lykkes med i hvert fall to av disse toppmøtene, kanskje med alle tre.

Det hadde også vært positivt om finansministeren i dag sa at hun ville være med på å legge til rette for en utvidet land-for-land-rapportering gjennom forskrift i Norge, og at Norge kunne gå foran, vise handling og inspirere til handling også hos andre.

Statsråd Siv Jensen [12:21:47]: La meg først få takke representanten Wickholm for å rette søkelyset mot to så viktige temaer som ulovlig kapitalflukt og åpenhetskrav til kapitalstrømmer over landegrensene. Skadevirkningene av ulovlig kapitalflukt og skatteunndragelser er vanskelig å tallfeste, men er uansett alvorlige og utgjør en stor trussel mot inntektsgrunnlaget i mange land. Regjeringen er derfor opptatt av å finne gode løsninger for å kunne bekjempe ulovlig kapitalflukt og synliggjøre kapitalstrømmer over landegrensene.

Å bekjempe kapitalflukt er dog ikke noe Norge kan gjøre alene. For å få størst mulig gjennomslag er det først og fremst viktig at det på internasjonalt nivå oppnås enighet om et velrettet og hensiktsmessig regelverk. Norge deltar derfor aktivt i flere ulike internasjonale fora som arbeider med å forbedre det internasjonale regelverket på området, bl.a. i det internasjonale organet Financial Action Task Force, også kjent som FATF. FATF er den ledende internasjonale standardsetteren for tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering og er således en av de viktigste internasjonale arenaene i kampen mot ulovlige og skjulte pengestrømmer.

Under det norske presidentskapet i 2012/2013 innførte FATF bl.a. skatteunndragelser som primærforbrytelse. Det gjør at finansinstitusjoner og andre rapporteringspliktige etter hvitvaskingsregelverket er pliktige å rapportere inn skatteunndragelser til myndighetene der det er mistanke om dette. I tillegg har FATF utarbeidet standarder som pålegger myndighetene i medlemslandene å sikre åpenhet rundt opplysninger om reelt eierskap. Standardene vil kunne bidra til større åpenhet rundt grenseoverskridende kapitalstrømmer i komplekse selskapsstrukturer og mellom parter der de reelle eierne ofte er skjult for allmennheten.

Også på nasjonalt plan er det gjennomført et betydelig arbeid for å bekjempe ulovlig kapitalflukt og skatteunndragelser og sikre åpenhet rundt kapitalstrømmer. Blant annet har Norge de senere årene lyktes med å inngå avtaler om utveksling av skatteopplysninger med land som gjerne har vært betegnet som skatteparadis. Dette sikrer at Norge får tilgang til opplysninger om personer eller selskaper med skatteplikt til Norge.

Norge har videre, trolig som første land i Europa, gjennomført og satt i kraft nasjonale krav til såkalt land-for-

land-rapportering, også kalt LLR-regelverket, som stortingsrepresentant Wickholm også refererer til.

Land-for-land-rapportering er en relativt ny rapporteringsform som innebærer at selskapet må utarbeide og offentliggjøre en årlig rapport om sin virksomhet, med opplysninger fordelt på hver jurisdiksjon og eventuelt for hvert prosjekt hvor selskapet driver virksomhet. Slik rapportering skiller seg fra tradisjonell finansiell rapportering, hvor foretakene konsoliderer og aggregerer finansielle opplysninger samlet for selskapet eller for hele konsernet.

Hovedformålet med LLR-regelverket er å bidra til økt åpenhet om virksomheten til foretak som driver med uttak av ikke-fornybare naturressurser, for på den måten å ansvarliggjøre aktuelle myndigheter for forvaltningen av landets naturressurser. Det norske land-for-land-regelverket bygger på EU-regler. Frist for gjennomføring av LLR-krav i EU er imidlertid ikke før 1. januar 2016.

Representanten Wickholm spør i interpellasjonen om regjeringen vil innføre utvidet land-for-land-rapportering. Jeg vil i den forbindelse vise til at Stortinget allerede har vedtatt et regelverk som går vesentlig lenger i å stille krav til informasjon enn det som følger av det vedtatte EU-regelverket. I det perspektivet er det i Norge allerede innført et utvidet land-for-land-rapporteringskrav, slik Wickholm etterlyser. EU-reglene er avgrenset til å gjelde informasjon om betalinger til myndigheter. De rapporteringspliktige er etter de norske reglene i tillegg pålagt å gi opplysninger om foretakets investeringer, salgsinntekter, produksjonsvolum og kjøp av varer og tjenester fordelt på de enkelte land hvor foretaket driver virksomhet. Hensikten er at slike skjerpede informasjonskrav skal sette selskapenes betalinger til myndigheter inn i en større sammenheng, slik at vi kan være bedre egnet til å avdekke korrupsjon og til en viss grad også synliggjøre hvordan foretakene tilpasser sin virksomhet skattemessig.

Videre: For å sikre at det i det norske regelverket for land-for-land-rapportering ble innarbeidet mål om å synliggjøre eventuell uønsket skattetilpasning, har Finansdepartementet i forskrift fastsatt krav om at rapporteringspliktige skal opplyse om foretakets rentekostnader til andre foretak i samme konsern, men som er hjemmehørende i andre jurisdiksjoner enn det rapporterende foretaket. Det er også lagt inn krav om at eventuelle konsernrapporter om land-for-land-rapportering skal inneholde diverse opplysninger om foretakets datterselskaper.

Etter det jeg kan se, er det et siste poeng som representanten Wickholm tar opp i sin interpellasjon, nemlig at land-for-land-rapporteringen må tas inn som noter til årsregnskapet. Jeg kan ikke se at krav om å innta LLR-rapport som note til årsregnskapet vil ha særlig betydning for graden av åpenhet rundt kapitalstrømmene i selskapene. Jeg viser her til at selskapenes LLR-rapport i dag skal inntas som eget vedlegg til årsregnskapet, og skal signeres av selskapets styremedlemmer. Ved å innta rapporteringen i noter som en del av årsregnskapet ville rapporteringen blitt underlagt full ekstern revisjon. Dette ville imidlertid medført en ikke ubetydelig merkostnad ved rapporteringen.

Norge ligger langt fremme når det gjelder krav om land-for-land-rapportering, og har fått internasjonal opp-

merksomhet. I forbindelse med at Statoil publiserte sin første land-for-land-rapport i mars 2015, la organisasjonen Global Witness ut en nyhetssak hvor amerikanske myndigheter ble oppfordret til å følge Norges eksempel om utvidet rapportering. Dette illustrerer etter mitt syn at Norge har et godt og fremtidsrettet regelverk.

Det er ikke dermed sagt at det norske regelverket ikke bør gjennomgås kritisk, med sikte på forbedringer. I tråd med tidligere uttalelser tar regjeringen sikte på å evaluere det norske land-for-land-regelverket etter tre år. Regelverket har da fått virke i noen år, og vi vil klarere se eventuelle svakheter som det bør rettes opp i, og eventuelle forbedringer som bør foretas. Det er bl.a. ikke nødvendigvis helt enkelt å finne riktig utforming av informasjonskravene. Derfor bør vi heller ikke forhaste oss med å fastsette ytterligere regler.

Resultatet av en evaluering av de norske LLR-reglene etter noen år vil også kunne spilles inn til EU-kommisjonen i forbindelse med deres evaluering av eget regelverk i 2018. Regjeringen har ennå ikke tatt stilling til omfanget av evalueringen eller hvilke temaer som vil bli nærmere vurdert. Men i tillegg til selve informasjonskravene vil jeg tro at spørsmålet om mulig utvidelse til andre bransjer enn utvinningsindustrien og skogsdrift innen ikke-beplantet skog samt forholdet til årsregnskapet er to temaer det kan være aktuelt å ha med i evalueringen.

Truls Wickholm (A) [12:30:00]: Jeg takker statsråden for svaret og viser til at også undertegnede synes at det er positivt at Norge fortsetter det arbeidet vi gjør internasjonalt ved å delta aktivt og være en pådriver for bedre regulering.

Som statsråden sier, har vi også en land-for-land-rapportering i Norge, men det vi spør om her, er om statsråden vil gå videre og tette de hullene som vi allerede ser finnes, og som vi får kritikk for, i land-for-land-rapporteringen. Det er altså mulig å flytte profitt fra utviklingslandene til skatteparadiser uten at dette nødvendigvis vil måtte framgå. Jeg kan ikke se hvorfor vi ikke allerede nå skal begynne den jobben og ta tak i den problematikken med å prøve å tette de hullene i et rapporteringsregelverk som vi allerede har. Så får det bli en annen og videre diskusjon om hva mer vi kan gjøre – og på andre måter – internasjonalt.

Statsråden viser også til rapporten fra Statoil. Den har åpenbart blitt vist fram som et eksempel til etterfølgelse. Men den har også fått kritikk for å blande oppstrøms- og nedstrøms i rapporteringen sin. Da jeg spurte statsråden om dette i et skriftlig spørsmål, sa hun at dette ikke er noe Finansdepartementet vil gå inn i nå, det er Finanstilsynets ansvar. De må kunne ta stikkprøver av dette dersom de ønsker det. Derfor har jeg også litt vanskelig for å se hvordan vi nå skal få på bordet all informasjonen til den evalueringen som skal gjøres, hvis man ikke er litt på og tar tak i problematikken, og sørger for å finne ut av om den rapporteringen som Statoil har gjort, faktisk er god, faktisk er riktig, i forhold til det norske regelverket. Det er jo uheldig dersom denne rapporten blir holdt fram internasjonalt som et eksempel til etterfølgelse, men ikke følger opp det regelverket som storting og re-

gjering har vedtatt. Da burde den ikke være et eksempel til etterfølgelse.

Vi får komme tilbake til det i den videre debatten, men jeg vil be statsråden tenke på om det ikke er mulig allerede nå å se på om vi ikke kan forsøke å tette noen hull i den rapporteringen som vi etterspør.

Statsråd Siv Jensen [12:33:15]: Jeg mener at jeg gjennom mitt innlegg ga veldig klart og tydelig uttrykk for en reell vilje til å gå videre og «tette noen hull», som representanten Wickholm kaller det, men for å kunne gjøre det trenger vi erfaringsdata å basere oss på. Jeg har merket meg at enkelte mener at regelverket har svakheter som det bør rettes opp i. Men jeg har også lyst til å understreke noe jeg sa i sted, nemlig at vi antakelig har det mest omfattende krav til land-for-land-rapportering i hele verden, og vi har vært først ute med å implementere denne typen regler. De trådte i kraft 1. januar 2014, og de første rapportene legges frem i år. Nettopp derfor er det viktig at vi lar regelverket få virke og kan evaluere de rapporteringskravene som nå ligger der som et godt utgangspunkt for å vurdere hvordan vi eventuelt skal gå videre, og hvilke hull vi i så fall bør tette. Når representanten Wickholm sier at det er om å gjøre å være «litt på», som han kalte det, og ta «tak i problematikken», så mener jeg at vi gjør det, men da må vi vite hva det er vi skal være på, og vi må vite hvilken problematikk vi skal ta tak i, og da er det i grunnen en fordel, vil jeg mene, at vi har erfaringsdata å basere oss på, sånn at vi vet hva vi i så fall skal rydde opp i.

Marianne Marthinsen (A) [12:35:03]: Takk til interpellanten for å reise en veldig viktig debatt. Jeg må si at jeg egentlig blir litt oppstemt over at Stortinget i løpet av denne dagen har hatt det som i hvert fall ligger an til å bli to veldig meningsfulle debatter om finansiell åpenhet. Det mener jeg er et virkelig framskritt fordi det er et tema som har fått altfor lite oppmerksomhet i denne salen, gitt de alvorlige utfordringene som dette representerer.

Dette henger på mange måter godt sammen med den forrige saken vi debatterte. Det dreier seg om å sikre åpenhet rundt pengestrømmer, hegne om den sunne, lovlige delen av økonomien og akkurat i denne saken også om å sikre at avkastningen fra det å utvinne naturressurser kommer til beskatning.

Det var, som finansministeren også var inne på, Sigbjørn Johnsen – som finansminister – som innførte dagens land-for-land-regelverk, og det var et veldig viktig skritt i riktig retning. Det er helt riktig som finansministeren sa i sitt innlegg, at Norge ved å ta det skrittet gikk foran internasjonalt. Det er et regelverk som gjør det mulig for myndigheter, men også for sivilsamfunn – og det er et viktig poeng her, den brede offentligheten – å vurdere hvordan selskaper som utvinner naturressurser, faktisk opererer. Hvor stort er omfanget av aktiviteten? Henger det sammen med de bidragene selskapene gir tilbake til samfunnet i form av skatt?

Noe av hovedargumentasjonen den gangen lovproposisjonen ble lagt fram for Stortinget, var å innføre et regelverk som ga sivilsamfunnet og rettsvesenet et nytt og effek-

tivt våpen for å bekjempe korrupsjon. Det var bra. Derav fulgte også disse kravene som finansministeren var inne på, om at man skal rapportere på investeringsnivå, salgsinntekter, produksjonsvolum osv. for å kunne sette dette sammen i en kontekst som gir mening – det er veldig viktig. Men det at det var bra og et riktig skritt å innføre dette regelverket i 2013, mener jeg ikke er til hinder for å ha en løpende debatt om hvordan det kan videreutvikles.

Finansministeren har i og for seg rett i at hvis vi sammenligner med EU-regelverket, har Norge en form for utvidet land-for-land-rapportering. Men det utvidet land-for-land-rapportering innebærer – sånn som begrepet vanligvis brukes i debatter om dette – er å gjøre regelverket til et verktøy for også å kunne bekjempe skatteunndragelse og aggressiv skatteplanlegging i tillegg til korrupsjon, fordi utvidet rapportering vil bety at vi får en rapportering fra hele konsernstrukturen, alle datterselskaper, vi får oversikt over hvor pengestrømmene fra handel med naturressurser faktisk tar veien. Det vil bl.a. bety at selskapene må rapportere fra skatteparadis. Og skal man ha et regelverk som gjør det mulig å følge pengestrømmer fra utvinning av naturressurser, må det elementet også på plass.

Så er finansministeren inne på punktet om noter til årsregnskapet og sier at hun ikke helt kan se poenget med det. Men det er – uansett hvordan vi løser dette praktisk – et stort poeng at vi sikrer en rapportering som er i samsvar med regnskapstall, og som er enkelt sammenlignbart med regnskapstall. Igjen handler det om kontekst og om hvorvidt dette skal være etterprøvbart og brukbart for den offentligheten som ønsker tilgang til den typen informasjon.

Som sagt: Jeg mener at vi virkelig har sett kimen til gode debatter om finansiell åpenhet i Stortinget i dag.

Så varslet representanten Snorre Serigstad Valen at Arbeiderpartiet og SV sammen i revidert nasjonalbudsjett vil fremme et forslag som handler om utvidet land-for-land-rapportering. Det gjorde vi også i fjor. Da fikk vi ikke flertall for det. Mange av de argumentene som er framført fra flere partiers representanter gjennom dagen i dag, skulle tilsi at dette er en tanke som er i ferd med å modnes, så min innstendige oppfordring til de øvrige partiene er å gå ordentlig inn i dette sakskomplekset og vurdere det fram mot behandlingen av revidert budsjett.

Siri A. Meling (H) [12:39:49]: Først vil jeg takke representanten Wickholm for å bidra til å sette søkelyset på viktige spørsmål knyttet til ulovlig kapitalflukt og åpenhetskrav til kapitalstrømmer over landegrensene. Det er tema som også Høyre er opptatt av.

Kampen mot fattigdom er en viktig sak for oss alle, og kampen mot fattigdom er også satt opp som det første av de åtte tusenårsmålene vi har forpliktet oss til gjennom FN. For øvrig er det åttende tusenårs målet å utvikle et globalt partnerskap for utvikling. Det betyr i henhold til regjeringens hjemmeside å utvikle et åpent, regelbasert og ikke-diskriminerende handels- og finanssystem som tar vare på behovene til de minst utviklede landene. Det betyr at også dette åttende tusenårs målet er relevant for denne debatten.

En viktig del av denne kampen mot fattigdom vil og bør dreie seg om at fattige land ikke blir utnyttet av den ri-

kere del av verden, at fattige land ikke tappes for ressurser uten at de selv får dra nytte av inntektene som genereres. Jeg er derfor tilfreds med at finansministeren i sitt svar til interpellanten nettopp understreket at regjeringen er opptatt av å finne gode løsninger for å kunne bekjempe ulovlig kapitalflukt og synliggjøre kapitalstrømmer over landegrensene.

Verden blir mer og mer globalisert, og det betyr også at pengestrømmene flyter lettere mellom land og selskaper i ulike strukturer. Jeg tror det er ganske stor enighet om at denne globaliseringen har bidratt til å bekjempe fattigdom nettopp ved økt internasjonal produksjon og handel, men samtidig har denne situasjonen noen virkninger som kan være uheldige.

Det er viktig å ha ambisjoner om forbedring. Samtidig er disse problemstillingene internasjonale og må finne sine løsninger også gjennom internasjonalt samarbeid, ikke minst med tanke på å opprettholde en konkurransenøytralitet i norske selskaper i forhold til konkurrerende virksomhet fra andre land. Blant annet er det internasjonale organet Financial Action Task Force en av de viktigste internasjonale arenaene for å sette standarder for tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering.

Mulighetene flernasjonale selskaper har til å rapportere samlet for selskaper eller for hele konsernet, gir muligheter som hindrer innsyn i bl.a. hvor mye verdier som tas ut fra det enkelte land. Vi må vel kunne si at Norge allerede er en foregangsnaasjon på dette området, i alle fall i en europeisk sammenheng, når vi har gjennomført og satt i kraft nasjonale krav til land-for-land-rapportering, og dette betyr at selskapene må rapportere nettopp land for land og synliggjøre sin aktivitet. Det er – som finansministeren også var inne på nettopp – for å unngå at foretak taper fattige land for ikke-fornybare naturressurser at denne rapporteringsformen var viktig å få på plass.

Vårt regelverk bygger på EUs regelverk. Det er ikke unaturlig at vi harmoniserer oss med EU, våre nærmeste samarbeidspartnere og også våre nærmeste konkurrenter, i disse spørsmålene, men i tillegg har Norge allerede vedtatt en ordning som går lenger enn det EU-direktivet legger opp til. EU-reglene er avgrenset til å gjelde informasjon om betaling til myndigheter, mens de norske reglene går mye lenger i pålagt rapportering. I tillegg har vi inngått en rekke skatteavtaler med ulike land, noe som også vil bidra til større åpenhet og innsyn knyttet til kapitalstrømmer. Det er for så vidt en god ting å demonstrere utålmodighet når det gjelder en god sak, men her er det lagt opp et løp med en evaluering av det norske land-for-land-regelverket etter tre år, og i tillegg skal EU evaluere sitt regelverk i 2018.

I Aftenpostens omtale av denne saken 1. juni i år ble det referert til at Økokrim i 2013 anslo at 136 mrd. kr blir unndratt beskatning i Norge hvert år, noe som betyr et tap av skatteinntekter på nesten 37 mrd. kr årlig. Dette er store beløp, og arbeidet med å sikre et nasjonalt skattegrunnlag er også en viktig dimensjon av akkurat den delen av debatten som dreier seg om såkalte skatteparadis, for å unngå kapitalflukt og uønsket skattetilpasning. Dette har med rette fått økende oppmerksomhet fra ulike land. Norge ligger langt fremme i dette arbeidet. Det betyr ikke at vi

ikke skal videreutvikle regelverket som trådte i kraft 1. januar 2014 – tvert imot legges det opp til en prosess med evaluering og eventuelle nye grep etter en treårsperiode.

Gjermund Hagesæter (FrP) [12:45:03]: Det er ingen tvil om at det er viktige tema representanten Wickholm tar opp i denne interpellasjonen. Ulovleg kapitalflukt og krav om openheit er viktige ting som det er bra å få kasta lys over og debattert.

Kor stor den ulovlege kapitalflukta er, er det sjølvklart vanskeleg å vite eksakt. Det er vist til nokre tal og prosentvis utvikling her. Uansett om desse er korrekte eller for låge eller for høge, er det enorme tal vi snakkar om. Mykje tyder òg dessverre på at utviklinga har gått i feil retning dei siste åra.

Kampen mot ulovleg kapitalflukt er ei internasjonal utfordring. Det er sjølvklart grenser for kva Noreg kan gjere åleine, men Noreg kan gjere noko. Noreg har gjort mykje, og vi ligg òg heilt framme når det gjeld krav om land-for-land-rapportering. I tillegg deltar Noreg òg aktivt i ulike internasjonale forum for å få på plass gode tiltak. Eg registrerer frå alle som har hatt ordet, at det er eit breitt politisk fleirtal som er einig om at dette arbeidet skal halde fram med uforminska styrke.

Kampen mot ulovleg kapitalflukt vil ikkje kunne bli løyst på kort sikt. Det er eit langtekkeleg arbeid, men det er viktig at vi bidrar. Her må alle land bidra. Noreg har bidratt og skal bidra framover, og som andre har vore inne på: Noreg er ein føregangsnasjon.

Så får vi håpe at dei tiltaka som er sette i verk, og som blir sette i verk framover, vil føre med seg at vi dei neste ti åra vil sjå ei langt meir positiv utvikling enn dei føregåande ti åra har vist. Det er eg òg trygg på at vi vil gjere.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [12:47:40]: Jeg vil også få lov til å takke interpellanten for en veldig viktig interpellasjon og statsråden for et grundig svar.

Debatten om land-for-land-rapportering er en viktig debatt om et viktig tema. Den handler om å skaffe den viktige informasjonen vi trenger for å hindre korrupsjon, og skaffe nyttig informasjon for investorer. Framfor alt handler den om å hindre skatteunndragning fra fattige land. Skatteunndragning er surt når det fører til konkurransevridning i Norge, men det er enda mer alvorlig når det hindrer velfungerende markeder og utvikling av velferdstjenester i andre deler av verden.

Kristelig Folkeparti har i lang tid vært tydelige på at vi ønsker en ordning der Norge går foran, og at målet med innføring av land-for-land-rapportering i Norge må være både å bekjempe korrupsjon og å hindre uønsket skattetilpasning. Vi har derfor en offensiv formulering i partiprogrammet vårt:

«KrF vil innføre krav om land-for-land-rapportering som forplikter selskaper til å oppgi nødvendig informasjon for å avgjøre hvor mye skatt som betales i hvert enkelt land.»

Jeg skal ikke bruke mye tid på historiefortelling, men jeg må korrigere representanten Marthinsen, som hadde et veldig godt innlegg, på ett punkt. Da tidligere finans-

minister Sigbjørn Johnsen la fram Stoltenberg II-regjeringas forslag til LLR-regelverk, var ikke lenger målsettinga med regelverket å hindre uønsket skattetilpasning. Forslaget var blitt utvannet, og det var blitt dårlig. Derfor var Kristelig Folkeparti glad for at vi lyktes i de første budsjettforhandlingene med å forhandle inn et bedre forslag, som var:

«Stortinget ber regjeringen om å sikre at det i regelverket om land-for-land-rapportering innarbeides mål om å synliggjøre uønsket skattetilpasning.»

Dette var en viktig seier, som sikret det som var målsettinga med land-for-land-rapporteringa. Samtidig var dette for Kristelig Folkeparti en god start, og vi var tydelige på at vi videre ønsker å komme dit at vi får et enda bedre regelverk enn vi har i dag.

Som interpellanten understreket, forsvinner hvert år enorme summer fra utviklingsland. I kampen for en mer rettferdig verden er det viktig at Norge går foran for å hindre uønsket skattetilpasning.

Jeg er glad for at finansministeren er her, og jeg er klar over at det er hun som har det konstitusjonelle ansvaret, men jeg skulle gjerne ønske at justisministeren også var her, for i kampen mot organisert kriminalitet er land-for-land-rapportering viktig fordi man kan få bedre oversikt over pengestrømmene. Skjulte pengestrømmer og skjulte penger medfører stor fare for at penger kan havne i feil hender. Hemmeligholdet fører til at det er svært vanskelig å holde selskapene ansvarlige for kriminalitet. Det omfatter bl.a. brudd på menneskerettigheter og grov økonomisk kriminalitet. I kampen mot organisert kriminalitet er derfor dette et viktig virkemiddel som gir åpenhet om hvor pengene går, og om de går dit de skal. Med andre ord vil jeg påstå at dette er et av de viktigste kravene vi kan stille for å lykkes med å bekjempe ulike former for organisert kriminalitet.

I vedtaket vi fattet i 2013, ligger det inne i ordninga, som statsråden sa, at den skal evalueres etter tre år. Jeg stiller spørsmålet om det betyr 2016, eller om vi må vente enda lenger. Kristelig Folkeparti har i alle fall tydelige forventninger om at den evalueringa blir gjort på en måte som gir rom for en debatt om hvordan ordninga kan forbedres for å unngå skatteunndragning i fattige land på en enda mer effektiv måte.

Vi ønsker å stille krav til forbedring av ordninga. To eksempler på slike krav kan være:

1. Utvidet krav til rapportering: Store multinasjonale selskap må rapportere på støttefunksjonene sine i skatteparadis, og ikke bare fra landene de henter ut råvarer fra. Når vi vet om LLR-regelverket fungerer, må dette utvides til å gjelde støttefunksjoner i skatteparadis, slik at selskap må rapportere fra all virksomhet, noe som gir bedre overblikk og bedre muligheter for å hindre skatteflukt.
2. Ordninga gjelder i dag bare store selskap som driver med råvareutvinning. I praksis vil det si – her bruker jeg tall fra 2013 – to av de 50 største selskapene på Oslo Børs. Derfor er det etter Kristelig Folkepartis mening viktig å utvide antallet. Land-for-land-rapportering har et stort potensial. Gjen-

nom land-for-land-rapportering får vi informasjon som sikrer at pengestrømmene er åpne, slik at en vet at pengene går dit de skal. Dette er til hinder for organisert kriminalitet og en seier for andre. Det skaper like konkurransevilkår for bedrifter, og det sikrer skatteinntekter – både i fattige land og i rike land.

Norge på sitt beste er et land som går foran. Det gjør vi gjennom å holde fast ved et av målene for land-for-land-rapporteringa, nemlig å hindre uønsket skattetilpasning, og fortsetter å utvide og forbedre ordninga.

Ola Elvestuen (V) [12:52:55]: Jeg vil også først takke interpellanten for å reise et veldig viktig spørsmål. Kampen mot ulovlig kapitalflukt er viktig, og som flere har påpekt her, er spørsmålet viktig både i den litt bredere kampen for å avvikle skatteparadis og i kampen mot korrupsjon og den omfattende organiserte kriminaliteten, som kan bygge på de mulighetene som ligger i et skatteparadis.

Disse landene, med sitt hemmelighetshold, har som selve sin forretningsidé å tilby lovstrukturer som kan tilsløre eller skjule informasjon om aktiviteter og eierforhold i selskapenes hjemland. Dette skjer ofte på en slik måte at selskapene unngår å betale skatt til sine hjemland eller til de landene hvor de har fått tilgang til ressurser, eller hvor ressurser omgjøres til varer og tjenester.

Konsekvensene er at overskudd som burde gått til fellesskapet i selskapenes hjemland, eller der verdiskapningen skjer, i stedet tappes ut av landet. I tillegg er det kampen mot korrupsjon og organisert kriminalitet. Dette hemmelighetsholdet kan motvirkes av utvidet land-for-land-rapportering, som krever at selskapene rapporterer inntekter, kostnader, skatt, produksjon og investering fra alle land et selskap er registrert i. Dette vil gi investorer innsikt i de sentrale regnskapstall, som er verdifullt for alle investorer.

Jeg mener det er en selvfølge at Norge skal ligge i front i kampen mot ulovlig kapitalflukt og en videre kamp mot korrupsjon og organisert kriminalitet. Det er noe vi som et velfungerende demokrati som er godt strukturert, har en egeninteresse av å gjøre, og er også noe som vi har et ansvar for å jobbe imot, sammen med våre partnere.

Fra interpellantens side uttrykkes det en utålmodighet for at vi skal gå videre med en utvidet land-for-land-rapportering. Fra Venstres side er vi helt enig i det og deler den utålmodigheten. Men jeg er litt forundret med hensyn til den saken som ble diskutert litt tidligere i dag, om Statens pensjonsfond utland, for der ligger det nettopp et forslag der Stortinget ber regjeringen utarbeide forventingsdokument for Statens pensjonsfond utland på områdene finansiell åpenhet og land-for-land-rapportering, og jeg synes det er litt forunderlig at Arbeiderpartiet ikke er med på det forslaget, som nettopp er et steg i den retningen som vi her i fellesskap alle gir uttrykk for at vi ønsker å gå. Så på bakgrunn av denne diskusjonen skulle jeg ønske at man tenkte på det én gang til, for å se på om dette forslaget, der man tross alt ber om et utarbeidet forventningsdokument, er et forslag som man kan være med på som et første steg i en retning, med tanke på et problem og en problemstilling som vi alle er enige om at det er viktig at Norge ligger i front for å bekjempe.

Snorre Serigstad Valen (SV) [12:56:34]: Jeg vil takke interpellanten for å ta opp en svært viktig sak som Stortinget har flere anledninger til å gjøre noe konkret med, både i dag og i forbindelse med behandlingen av revidert nasjonalbudsjett.

Det foregår en skatteunndragelse fra primært fattige land av – oppriktig talt – helt vanvittig omfang. Tapet fattige land påføres av ulovlig skatteunndragelse, kapitalflukt og eksotiske selskapsstrukturer, er større enn bistanden og utenlandsinvesteringene til de samme landene. Tenk litt over det! Det betyr at i netto går en rekke av verdens fattigste land i minus fordi det er vestlige og rike næringsaktører til stede der som tapper landet for ressurser. Om det er ett godt argument mot høyresidens mantra om at mer handel alene skaper utvikling i fattige land, er det nettopp dette. Det hjelper ikke med mer handel, om handelen og aktørene i handelen ikke betaler den skatten de skal. Det som trengs, er sterkere institusjoner, en sterkere evne og mulighet til å skatlegge overskudd på en ordentlig måte, og derfor trengs også en god og institusjonsrettet bistandspolitikk. Jeg ville bare legge til det.

Så er det ikke bare fattige land som rammes av denne unndragelsen av innbetaling til fellesskapet. Ifølge Økokrim og Skattedirektoratet i Norge kan så mye som 135 mrd. kr forsvinne ut av Norge hvert år. Det skaper enorme konkurranseulemper for ærlig norsk næringsliv. I et sånt perspektiv synes jeg passiviteten til Høyre og Fremskrittspartiet i denne saken er svært oppsiktsvekkende. Dette er en økonomisk virksomhet som frarøver både rike og fattige land tusenvis av milliarder av kroner, og som fører til svært skjeve konkurranseforhold for store deler av både norsk og andre lands næringsliv. Det er mulig å gjøre noe med ved å fortsette å presse på for innføring av strengere regler for rapportering.

Det er, som representanten Ropstad var inne på, flere konkrete ting det er mulig å gjøre. For det første må alle land som er inkludert i den finansielle rapporteringen av oppstrømsresultater, omfattes av forskriften for land-for-land-rapportering. Sånn er det ikke i dag.

For det andre bør land-for-land-rapporteringens nøkkeltall i sin helhet tas inn som note til årsregnskapet istedenfor å henvise til separat rapportering.

Og for det tredje er det en rekke unntak som må fjernes. For eksempel heter det i loven at Finansdepartementet kan lage regler som unntar selskaper under en viss størrelse, så vel som «andre unntak.» Det betyr i praksis at det er åpning for at et hvilket som helst unntak kan komme på en hvilken som helst tid. Det er det liten grunn til.

Jeg har merket meg at Venstre utfordret Arbeiderpartiet i stad på stemmegivning i saken vi behandlet tidligere i dag, knyttet til land-for-land-rapportering og Statens pensjonsfond utland. Jeg slutter meg til representanten Elvestuens oppfordring om at Arbeiderpartiet bør støtte forslaget fra SV og Venstre.

Men jeg har også lyst til å utfordre Venstre, for SV og Arbeiderpartiet kommer sammen til å fremme et forslag om en sterkere og utvidet land-for-land-rapportering som tar opp i seg de momentene som representanten Ropstad var inne på, i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett.

Og med tanke på den såpass høye sigarføringen fra representanten Elvestuen legger jeg til grunn at Venstre også vil støtte Arbeiderpartiet og SVs forslag i behandlingen av revidert nasjonalbudsjett. Da får vi vedtatt disse endringene som både Kristelig Folkeparti og Venstre har tatt til orde for nå, og da har vi et flertall på Stortinget, gitt at også Kristelig Folkeparti og Senterpartiet er med. Vi kan danne et flertall for denne saken akkurat nå i denne debatten. Det hadde vært veldig oppløftende om Kristelig Folkeparti og Venstre kan bekrefte at de vil stemme for SV og Arbeiderpartiets forslag i forbindelse med behandlingen av budsjettet.

Truls Wickholm (A) [13:01:09]: Det var jo en veldig spennende oppsummering fra representanten Serigstad Valen på slutten her. Jeg merker meg at det forslaget som Arbeiderpartiet og SV fremmer sammen, er helt i tråd med innleggene til Ropstad og Elvestuen, så det skulle ligge til rette for at det kan bli vedtak i Stortinget den 19. juni om utvidet land-for-land-rapportering.

Ropstad har rett i sin historieskriving. Det han ikke nevner, er at Arbeiderpartiet også stemte for at vi skulle hindre en uønsket skattetilpasning – jeg er altså helt enig med Kristelig Folkeparti der. Problemet er bare at når representanten Marthinsen har stilt skriftlig spørsmål til minister Jensen om dette tidligere, har vi fått det samme svaret tilbake: at dette skal evalueres og ses på etter tre år. Det er da altså egentlig ingen seier for det standpunktet som Kristelig Folkeparti har vunnet fram med her i Stortinget, men en ren trenering. På bakgrunn av det håper jeg derfor også at Kristelig Folkeparti sørger for at regjeringen etterlever den enigheten som har vært mellom Kristelig Folkeparti og regjeringen i den saken.

Ellers er det få negative signaler her i denne debatten. Alle er opptatt av det og ønsker å jobbe med det på litt ulik måte. Det er noen lange perspektiver, og det er noen korte perspektiver. Men det korte perspektivet er at vi allerede nå kan bedre det regelverket som finnes for land-til-land-rapportering, sørge for at støttefunksjoner i skatteparadis også må rapporteres. Men jeg er selvfølgelig også veldig åpen for og imøtekommende når Siv Jensen inviterer til en diskusjon om også å se på andre sektorer, andre muligheter for land-til-land-rapportering. Vi vet jo at dette er et stort, gjennomgående problem, som flere har vært inne på. Det har vært eksempler på avisskriving om alt fra IKEA til Amazon og Google og hvordan disse selskapene er i konkurranse med små, lokale bedrifter i de landene de er i, men de får altså en uforholdsmessig stor fordel av at de kan tilpasse seg ulike lands skattesystemer gjennom å flytte inntekter og ta opp gjeld i de landene der hvor det måtte være gunstig.

Alt i alt er jeg godt fornøyd med debatten og de signalene som kommer fra ulike partier her, og det blir spennende å følge denne saken inn mot sluttbehandlingen av revidert nasjonalbudsjett fredag 19. juni.

Statsråd Siv Jensen [13:04:21]: La også meg få lov til å takke for en god debatt.

Det beste ved debatten er at vi er enige om målet, nem-

lig at vi må lete etter ulike sett med virkemidler for både å bekjempe ulovlig kapitalflukt og oppnå større åpenhetskrav til kapitalstrømmer. Dette handler jo om å se på ulike regelsett og om at vi må jobbe både nasjonalt og internasjonalt for å oppnå dette. Det handler selvsagt ikke bare om hvordan vi utformer land-for-land-rapporteringen, men det handler selvfølgelig også om hvordan vi jobber i internasjonale fora for å få på plass gode regelverk i de ulike landene, som bidrar til at vi kan avdekke ulovligheter og også sikre god skattlegging.

Det er jo sånn at i de aller fleste land som nå deltar i diskusjonen om hvordan man skal sikre ny økonomisk vekst i kjølvannet av finanskrisen – som tross alt veldig mange land fortsatt sliter med – så er hovedoverskriften for debatten å få økte investeringer. Det er ikke mulig med mindre man sørger for at skattegrunnlagene i de enkelte land er i orden, og at selskapene på den måten ikke får anledning til å unndra seg beskatning, for det er jo nøkkelen ikke minst til økte offentlige investeringer i de fleste land, som man må se på som et av de viktige verktøyene og virkemidlene for å få den økonomiske veksten opp. Så det er vår samlede evne til å nå disse målene dette handler om, og da handler det om flere virkemidler, flere tiltak, både nasjonalt og internasjonalt.

Så ble det også nevnt at en skulle ønsket at justisministeren var til stede. Jeg kan i hvert fall forsikre Stortinget om at Finansdepartementet og Justisdepartementet jobber tett sammen om mange av disse spørsmålene, rett og slett fordi det er ulike spørsmål, noen hvor jeg har ansvaret, og noen hvor Justisdepartementet har ansvaret. Men det er likevel viktig at vi har en felles innsats, både her hjemme og ute, når vi jobber med ulike typer regelverk – det være seg innsatsen i FATF, det være seg arbeidet mot hvitvasking, det være seg arbeidet mot terrorfinansiering. Det er mange krevende spørsmål som står på dagsordenen både hjemme og ute, og som vi må finne gode svar på. Derfor skal vi være stolte av at vi på dette området går foran internasjonalt. Det skal ikke være en hvilepute, men det skal tvert imot være et godt grunnlag for å se på hvordan vi kan høste av våre egne erfaringer og videreutvikle et godt regelverk til å bli enda bedre i tiden fremover.

Presidenten: Da er debatten i sak nr. 9 avsluttet.

Statsråd Siv Jensen overbrakte 2 kgl. proposisjoner (se under Referat).

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Da ser det ut som om vi er klar til å avslutte møtet. Før vi går til votering, vil presidenten gjøre oppmerksom på at det fra Statsministerens kontor foreligger følgende brev til Stortinget, datert 5. juni 2015:

«I statsråd for H.K.H. Kronprinsregenten holdt på Oslo slott 5. juni 2015 kl. 11 er bestemt:

Statssekretær i Samferdselsdepartementet Bård Hoksrud gis avskjed i nåde fra sitt embete for å gå tilbake til sitt verv som stortingsrepresentant.

Politisk rådgiver i Samferdselsdepartementet Rey-

nir Johannesson utnevnes til statssekretær for statsråd Ketil Solvik-Olsen i Samferdselsdepartementet.»

Presidenten foreslår at det refererte brevet vedlegges protokollen. – Det anses vedtatt.

Den tidligere statssekretær, Bård *Hoksrud*, tar sete som representant.

Dermed er Stortinget klar til å gå til votering over dagens kart.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt 13 forslag. Det er

- forslag nr. 3, fra Hans Olav Syversen på vegne av Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre
- forslagene nr. 1 og 2, fra Hans Olav Syversen på vegne av Kristelig Folkeparti, Sosialistisk Venstreparti og Venstre
- forslagene nr. 4 og 5, fra Trygve Slagsvold Vedum på vegne av Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre
- forslagene nr. 6 og 7, fra Hans Olav Syversen på vegne av Kristelig Folkeparti og Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 8–11, fra Terje Breivik på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Venstre
- forslagene nr. 12 og 13, fra Snorre Serigstad Valen på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Det voteres først over forslagene nr. 12 og 13, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en strategi for utfasing av investeringer i fossil energi i Statens pensjonsfond utland.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det utarbeides retningslinjer for Statens pensjonsfond utland som pålegger fondet å trekke seg ut av olje- og gasselskaper med 25 pst. høyere karbonutslipp per produsert enhet enn bransjegjennomsnittet.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene

Votering:

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 96 mot 5 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.17.16)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 8–11, fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre.

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det raskt utarbeides et forventningsdokument for menneskerettighetene generelt, inkludert urfolks rettigheter, forankret i FNs erklæring om urfolks rettigheter og ILO-konvensjon nr. 169, og arbeidstakerrettighetene hjemlet i ILOs kjernekonvensjoner.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide forventningsdokument for Statens pensjonsfond utland på områdene finansiell åpenhet og land for land-rapportering.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen endre retningslinjene (Forskrift 2014-12-18-1793) for observasjon og utelukkelse fra Statens pensjonsfond utland § 2 (kriterier for produktbasert utelukkelse av selskaper) som følger:

Ny bokstav d) utvinner kull eller produserer kraft fra kull.

Ny bokstav e) produserer eller utvinner olje og gass som er særlig forurensende eller miljørisikabel.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen endre retningslinjene (Forskrift 2014-12-18-1793) for observasjon og utelukkelse fra Statens pensjonsfond utland § 3 (kriterier for atferdsbasert observasjon og utelukkelse av selskaper), bokstav c) til:

c) alvorlig miljø- og klimaskade.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre ble med 93 mot 9 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.17.46)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 6 og 7, fra Kristelig Folkeparti og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å opprette et investeringsprogram innen Statens pensjonsfond utland med formål å investere i bedrifter og prosjekter innenfor energi- og miljøsektoren, med spesiell vekt på nyskapende og miljøvennlig energiteknologi.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede om uttrekk fra petroleumsinvesteringene i oljefondet er hensiktsmessig i lys av den generelle oljeprisrisikoen for norsk økonomi.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Kristelig Folkeparti og Sosialistisk Venstreparti ble med 91 mot 11 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.18.09)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 1 og 2, fra Kristelig Folkeparti, Sosialistisk Venstreparti og Venstre.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreta en ny og mer grundig gjennomgang av muligheten for å utvikle etiske retningslinjer for statsobligasjoner, hvor åpenhets-kriterier hos utstederlandene ligger til grunn.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen på egnet måte sørge for at utelukkelsen fra Statens pensjonsfond utland av våpen som ved normal bruk strider med grunnleggende humanitære prinsipper også omfatter selskaper som produserer kjernevåpen, infrastruktur til kjernevåpen, tilleggsutstyr til kjernevåpen eller tjenester knyttet til produksjon, vedlikehold og bruk av kjernevåpen.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Kristelig Folkeparti, Sosialistisk Venstreparti og Venstre ble med 87 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.18.30)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 4 og 5, fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre.

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med tiltak for å sikre at Statens pensjonsfond utland ikke benytter seg av skatteparadis i sin virksomhet.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen inkludere en evaluering av Statens pensjonsfond utlands skatteetiske praksis i den årlige stortingsmeldingen om forvaltningen av Statens pensjonsfond, herunder oppfyllelse av forventninger som angitt i Forventningsdokumentet til skatt og åpenhet, resultat av iverksettelse av Beredskapsplanen ved skatteunndragelser, skatteetisk begrunnelse for alle opprettelser av datterselskap, omdømmerisiko ved investeringer i skatteparadis og investorrisiko ved investeringer i skatteparadis.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre ble med 88 mot 14 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.18.54)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 3, fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å opprette et investeringsprogram innen Statens pensjonsfond utland (SPU), med samme krav til forvaltningen som andre investeringer i SPU, med formål å investere i bærekraftige bedrifter og prosjekter i fattige land, med en målsetting om samlet investeringsramme på minst 20 mrd. kroner.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre ble med 85 mot 17 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.19.14)

Karin Andersen (SV) [13:19:17]: Jeg stemte feil ved forrige votering!

Presidenten: Det får vi ikke gjort noe med nå. Skulle noen holde representanten skyldig for det, får hun vise til referatet om at hun litt sent gjorde oppmerksom på det.

Komiteen hadde innstilt:

I

Stortinget ber regjeringen be Norges Bank vurdere om det kan igangsettes en utarbeidelse av forventningsdokument for menneskerettigheter, og hvilke områder innen menneskerettigheter det er mulig å inkludere i et slikt dokument.

II

Meld. St. 21 (2014–2015) – om forvaltningen av Statens pensjonsfond i 2014 – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 8:42 S (2014–2015) – representantforslag fra stortingsrepresentanten Rasmus Hansson om å trekke Statens pensjonsfond utland (oljefondet) ut av kullselskaper – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt tre forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Terje Breivik på vegne av Senterpartiet og Venstre
- forslagene nr. 2 og 3, fra Terje Breivik på vegne av Venstre

Det votes over forslagene nr. 2 og 3, fra Venstre.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen supplere Meld. St. 22 (2014–2015) Finansmarknadsmeldinga 2014, med en oversikt over regjeringens ambisjoner og planer for utvikling av næringspolitikk rettet mot finansnæringen – innen områdene utdanning, forskning og innovasjon, konkurranseforhold, kapitalforvaltning og bærekraft.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om snarest å implementere EU-forordningen om kapitalkrav når det gjelder utlån til små og mellomstore bedrifter.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Venstre ble med 97 mot 5 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.20.26)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 1, fra Senterpartiet og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen snarest fremme forslag til endring i finansforetaksloven § 17-13 slik at det gjøres unntak fra de generelle kravene om forholdsmessig konsolidering av eierandeler på under 10 pst.»

Votering:

Forslaget fra Senterpartiet og Venstre ble med 92 mot 10 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.20.44)

Komiteen hadde innstilt:

Meld. St. 22 (2014–2015) – Finansmarknadsmeldinga 2014 – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 4

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 9 (2014–2015) – rapport til Stortinget fra Norges Banks representantskap for 2014 – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 5

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt vedtak til

lov
om endringer i sentralbankloven
(organiseringen av Norges Bank)

I

I lov 24. mai 1985 nr. 28 om Norges Bank og pengevesenet mv. gjøres følgende endringer:

§ 5 skal lyde:

§ 5 *Bankens øverste ledelse*

Bankens øverste organer er et hovedstyre og et representantskap.

Hovedstyret har den utøvende og rådgivende myndighet etter denne lov. Det leder bankens virksomhet og forvalter dens midler. Hovedstyret skal sørge for forsvarlig organisering av, og etablere tilfredsstillende rammer, mål og prinsipper for, bankens virksomhet. Hovedstyret skal påse at bankens virksomhet, herunder regnskap og formuesforvaltning, er gjenstand for betryggende styring og kontroll. Hovedstyret skal føre tilsyn med bankens administrasjon og virksomhet for øvrig.

Hovedstyret kan bestemme at virksomhet som ledd i forvaltningen av Statens pensjonsfond utland (SPU), jf. lov 21. desember 2005 nr. 123 om Statens pensjonsfond § 2 annet ledd, skal utøves av selskap som banken helt eller delvis eier. Hovedstyret representerer banken som eier i slike selskaper.

Representantskapet skal føre tilsyn med bankens drift og med at reglene for bankens virksomhet blir fulgt. Representantskapet skal herunder føre tilsyn med at hovedstyret har tilfredsstillende styring og kontroll med bankens administrasjon og virksomhet, og med at det er etablert hensiktsmessige rutiner for å sikre at bankens virksomhet utøves i henhold til lov, avtaler, vedtak og rammeverk for øvrig. Tilsynet omfatter ikke hovedstyrets utøvelse av skjønnsmyndighet etter loven. Representantskapet har rett til innsyn i alle bankens anliggender og kan foreta de undersøkelser som det finner nødvendig for sine oppgaver etter loven. Representantskapet skal ha et sekretariat.

Representantskapet skal velge én eller flere revisorer og godkjenne revisors godtgjørelse, jf. § 30 a. Representantskapet fastsetter bankens årsregnskap og vedtar etter forslag fra hovedstyret dens *budsjett*. *Representantskapet* avgir uttalelse om hovedstyrets protokoller, tilsynet med banken og saker som det forelegges av hovedstyret. Representantskapet avgjør i tvilstilfelle om en sak er av administrativ karakter, jf. § 6 tredje ledd, § 7 sjette ledd og § 11

andre ledd. Representantskapet fastsetter nærmere regler for bankens lån til ansatte, jfr. § 23.

Representantskapet kan etter forslag fra hovedstyret bestemme at produksjon av pengesedler og mynter eller annen forretningsmessig virksomhet som faller inn under denne loven, skal utøves av selskap som banken helt eller delvis eier. Hovedstyret representerer banken som eier i slike selskaper. Representantskapet fører tilsyn med slike selskaper, og med selskaper som nevnt i tredje ledd, og har rett til å kreve de opplysninger fra selskapets daglige leder, styret og den valgte revisor som er nødvendige for tilsynet. I den utstrekning det er nødvendig, kan representantskapet selv foreta undersøkelser i selskapet. Representantskapet skal varsles før generalforsamlingen i selskapene og har rett til å være til stede på generalforsamlingen.

Sentralbanksjefen forestår bankens administrasjon og gjennomføring av vedtakene.

§ 6 skal lyde:

§ 6 Hovedstyret

Hovedstyret består av åtte medlemmer, som oppnevnes av Kongen.

Sentralbanksjefen skal være leder, og to visesentralbanksjefer skal være første og annen nestleder i hovedstyret. Disse ansettes i heldagsstilling for seks år. Gjenoppnevning i samme stilling kan skje for én periode av ytterligere seks år. De øvrige fem medlemmer oppnevnes for fire år. Dersom et medlem trer ut i løpet av oppnevningstiden, kan nytt medlem oppnevnes for den gjenværende delen av oppnevningsperioden. Hvert annet år uttrer vekselvis to og tre medlemmer. Gjenoppnevning av disse medlemmer kan skje for en samlet periode av tolv år.

Av og blant de ansatte velges to medlemmer som supplerer hovedstyret ved behandlingen av administrative saker. Valgmåten for disse representanter kan avtales i forhandlinger med de ansatte. Representantskapet kan i tilfelle et forhandlingsresultat ikke oppnås, fastsette regler om valgmåten. Ved behandlingen av administrative saker suppleres hovedstyret i tillegg av to av varamedlemmene Kongen har oppnevnt, jf. § 9 første ledd.

Lederen for hovedstyret innkaller hovedstyret til møte så ofte det ansees ønskelig, eller når minst tre medlemmer krever det. Til gyldig vedtak kreves at minst halvparten av de stemmeberettigede stemmer for det. Ved stemmelikhet gjelder det som leder av hovedstyret har stemt for. Det føres protokoll over forhandlingene.

Følgende personer kan ikke fungere som medlemmer eller varamedlemmer til hovedstyret:

1. regjeringsmedlemmer
2. statssekretærer og andre politiske medarbeidere i departementene
3. embetsmenn i departementene
4. medarbeidere i Finansdepartementet og Statsministerens kontor
5. stortingsrepresentanter
6. andre politiske medarbeidere på Stortinget
7. komitésekretærer på Stortinget
8. medarbeidere i banken
9. nærstående av personer som nevnt i nr. 1, 2, 4, 5, 6, 7 og 8.

Som nærstående etter femte ledd nr. 9 regnes slektninger i rett opp- og nedstigende linje, ektefeller, registrerte partnere, person som vedkommende bor sammen med i ekteskapsliknende forhold og barn av disse.

Kongen kan gi forskrifter om medlemmenes forhold til andre kredittinstitusjoner og bedrifter.

Sentralbanksjefens og visesentralbanksjefenes godtgjørelse og pensjon og de øvrige medlemmers godtgjørelse fastsettes av Kongen.

§ 7 skal lyde:

§ 7 Representantskapet

Representantskapet består av femten medlemmer valgt av Stortinget for fire år. Dersom et medlem trer ut i løpet av valgperioden, kan Stortinget velge nytt medlem for gjenværende del av valgperioden.

Hvert annet år uttrer vekselvis syv og åtte medlemmer. Blant medlemmene velger Stortinget leder og nestleder for to år. Gjenvalg av medlemmer kan skje for en samlet periode av tolv år.

Personer som nevnt i § 6 femte og sjette ledd kan ikke fungere som medlemmer eller varamedlemmer til representantskapet.

Når særlige hensyn gjør det ønskelig, kan representantskapet delegerer til lederen for representantskapet å treffe avgjørelse i saker som hører under representantskapet. Representantskapet kan blant sine medlemmer oppnevne utvalg til å forberede saker for representantskapsbehandling.

Lederen for representantskapet innkaller representantskapet til møte så ofte det ansees ønskelig, eller når minst fem medlemmer eller hovedstyret krever det. Til gyldig vedtak kreves at mer enn halvparten av de stemmeberettigede stemmer for det. Det føres protokoll over forhandlingene.

Om ikke representantskapet bestemmer noe annet for det enkelte tilfelle, kan hovedstyrets medlemmer være til stede og uttale seg på møter i representantskapet. De ansattes medlemmer i hovedstyret kan være til stede og uttale seg på møter i representantskapet ved behandlingen av administrative saker. Sentralbanksjefen og visesentralbanksjefene skal være til stede, med mindre representantskapet bestemmer noe annet, eller det foreligger gyldig forfall.

Medlemmenes godtgjørelse fastsettes av Stortinget.

§ 8 a oppheves.

§ 9 annet ledd skal lyde:

Til representantskapet velger Stortinget to varamedlemmer.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.

Departementet kan fastsette overgangsbestemmelser.

Presidenten: Det voteres først over innstillingens forslag til I §§ 6, 7 og 9.

Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti har varslet at de ønsker å stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling til I §§ 6, 7 og 9 ble bifalt med 87 mot 12 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 13.21.49)

Presidenten: Det votes over I §§ 5 og 8 a.

Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti har varslet at de ønsker å stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling til I §§ 5 og 8 a ble bifalt med 57 mot 45 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 13.22.12)

Presidenten: Det votes over innstillingens forslag til II.

Presidenten antar at Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ønsker å stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling til II ble bifalt med 88 mot 12 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 13.22.34)

Presidenten: Det votes over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Presidenten antar at Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ønsker å stemme imot.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble bifalt med 88 mot 10 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 13.22.55)

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 6

Komiteen hadde innstilt:

Meld. St. 3 (2014–2015) – om statsrekneskapen 2014 – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 7

Komiteen hadde innstilt:

Stortinget samtykker i godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 283/2014 av 12. desember 2014 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 248/2014 om tekniske krav til kredittoverføringer og direkte debiteringer i euro.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 8

Komiteen hadde innstilt:

I

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om et norsk offentlig eierskapsregister for å sikre åpenhet om eierskap i norske selskap og styrke innsatsen mot skattekriminalitet, korrupsjon og hvitvasking. Et slikt register må følge opp Financial Action Task Forces anbefalinger fra 2012 om internasjonale standarder for bekjempelse av hvitvasking og bekjempelse av terrorfinansiering og spredning, og registeret må også følge opp EU-reguleringen på dette området.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Videre var innstilt:

II

Dokument 8:57 S (2014–2015) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Marianne Marthinsen og Hans Olav Syversen om å opprette et norsk offentlig eierskapsregister for å sikre åpenhet om eierskap i norske selskap – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: I sak nr. 9 foreligger det ikke noe voteringstema.

Sak nr. 10 [13:24:05]

Referat

1. (350) Statsministerens kontor melder at
  1. lov om endringer i folketrygdloven (henvisning fra psykolog) (Lovvedtak 73 (2014–2015))
  2. lov om endringer i oreigningslova (Lovvedtak 66 (2014–2015))

3. lov om nasjonalt identitetskort (ID-kortloven) (Lovvedtak 65 (2014–2015))
  - er sanksjonert under 5. juni 2015
  - Enst.: Vedlegges protokollen.
2. (351) Endringer i statsbudsjettet 2015 under Helse- og omsorgsdepartementet (som følge av endra takstar for legar, psykologar og fysioterapeutar) (Prop. 136 S (2014–2015))
  - Enst.: Sendes helse- og omsorgskomiteen.
3. (352) Garden som ressurs – marknaden som mål – Vekst og gründerskap innan landbruksbaserte næringer (Meld. St. 31 (2014–2015))
  - Enst.: Sendes næringskomiteen.
4. (353) Utbygging og finansiering av Førdepakken i Sogn og Fjordane (Prop. 137 S (2014–2015))
  - Enst.: Sendes transport- og kommunikasjonskomiteen.

Presidenten: Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves. – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 13.25.
